

Chromatografické metody II.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Aplikační rozsah chromatografie

Metoda	Přibližný rozsah M_r analytů	Analyzované látky
GC	1- 400	plyny, látky těkavé a teplotně stabilní, po derivatizaci i netěkavé, po pyrolýze i makromolekulární
HPLC	$3 \cdot 10^6$	ionty, látky polární i nepolární, nízkomolekulární i polymery
PC, TLC	100 - 2000	ionty, látky polární i nepolární
CE (CZE, CEC, MEKC)	$3 \cdot 10^6$	ionty, látky polární i nepolární, nízkomolekulární i polymery

PC a TLC

PC a TLC

- ◆ 1944 – Martin, Syngge - PC aminokyselin (Nobelova cena)
- ◆ 1952 – TLC nahrazuje PC
  - ◆ Homogenita
  - ◆ Agresivní činidla pro detekci
  - ◆ Preparativní použití

The background features a circular grid pattern, similar to a chromatogram or a technical drawing, with a hand holding a pen pointing to a specific spot on the grid. The entire image has a dark brown, monochromatic color scheme.

Instrumentace PC a TLC

Chromatografický papír

- ◆ Nemodifikovaný
- ◆ Modifikovaný – ionexy, acylace

f. Watman (Anglie)

Schleicher-Schüll (Německo)

TLC

- ◆ Vlastní příprava - sypané, nalévané
- ◆ Komerčně dostupné - Silufol (Cz)
Watman

PC a TLC - mody

- ◆ rozdělovací
- ◆ adsorpční
- ◆ ionexová
- ◆ hydrofobní – RP a HIC
- ◆ gelová permeační

Nanášení vzorku

- ◆ Pipety

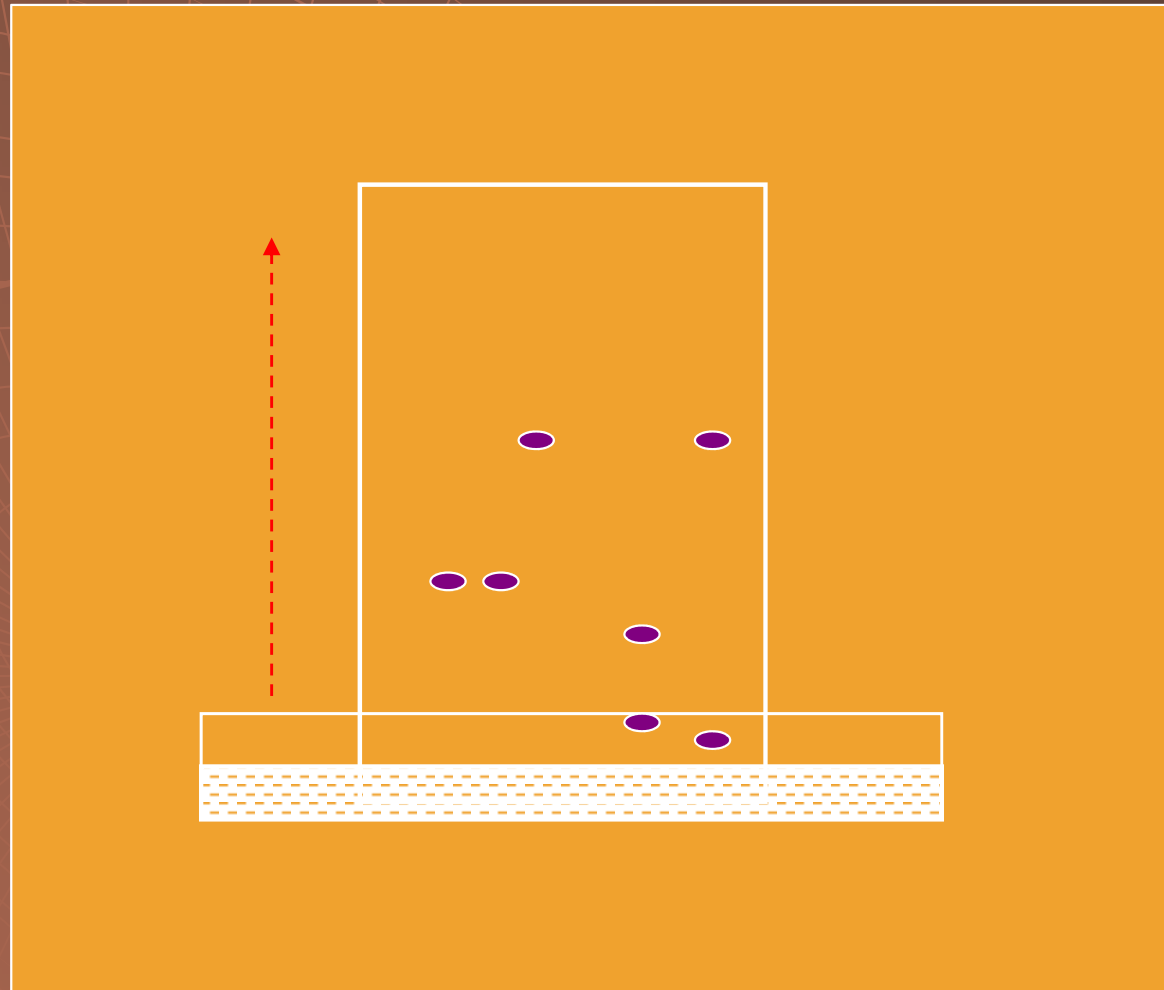
- ◆ Kapiláry

Provedení

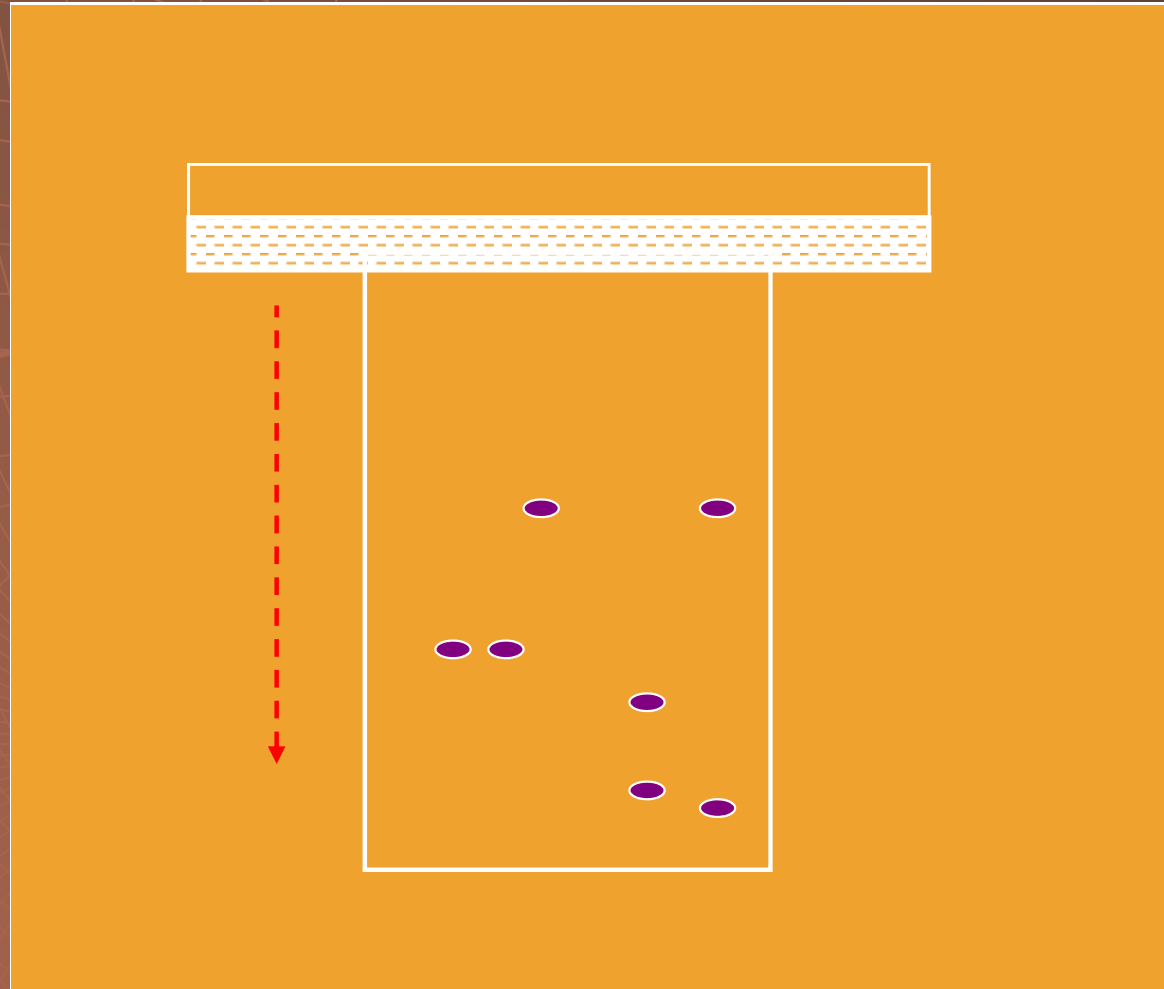
- ◆ Vzestupné
- ◆ Sestupné
- ◆ Kruhové
- ◆ Dvojrozměrné

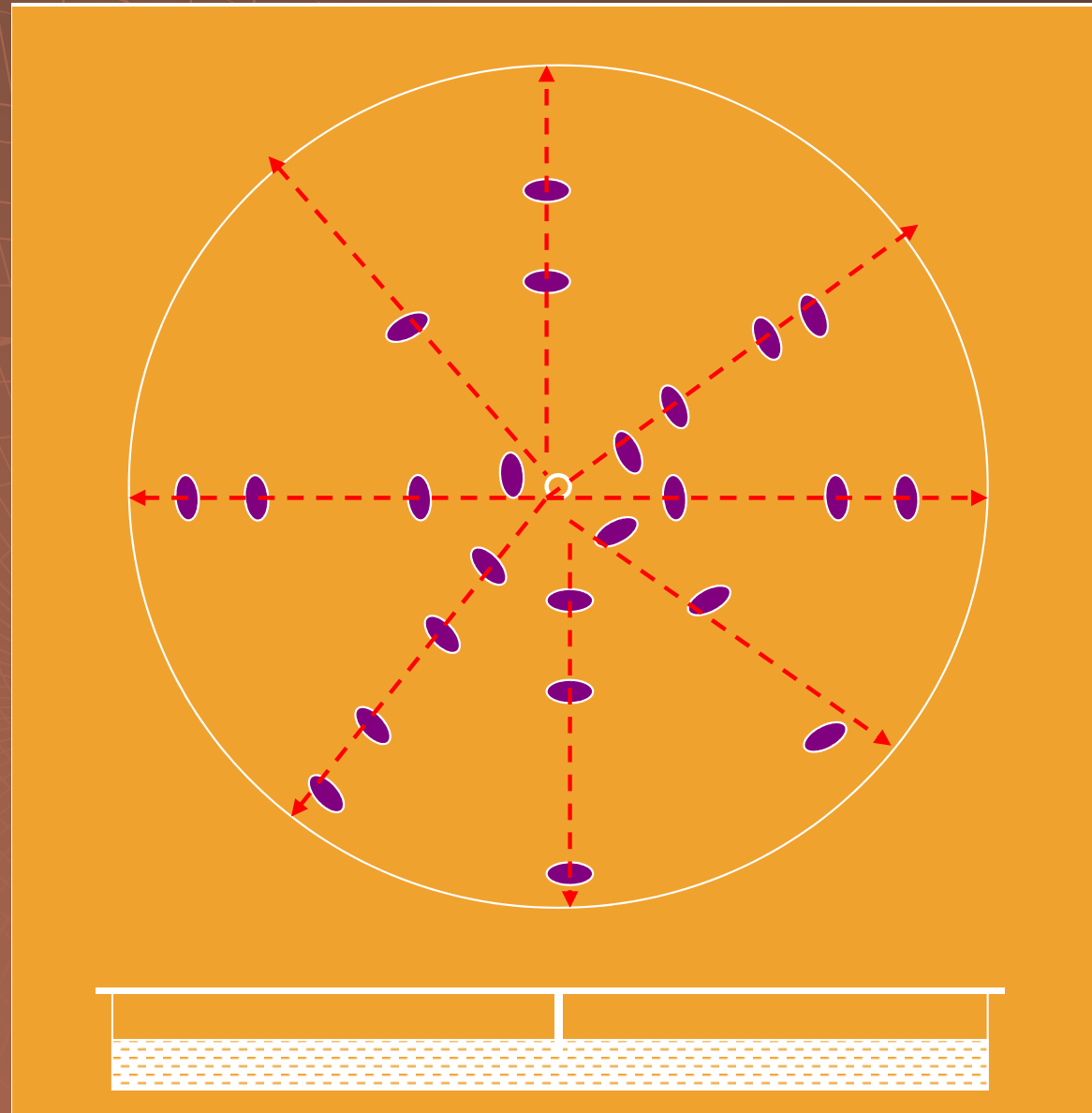
Vzestupné

Sestupné

Kruhové

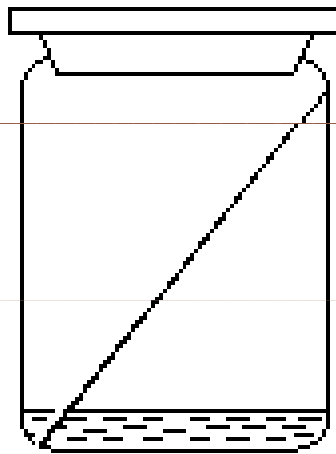
Kruhové

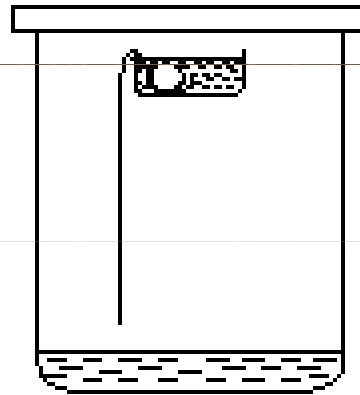

Vyvíjení

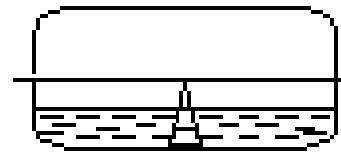
vzestupné
vyvíjení

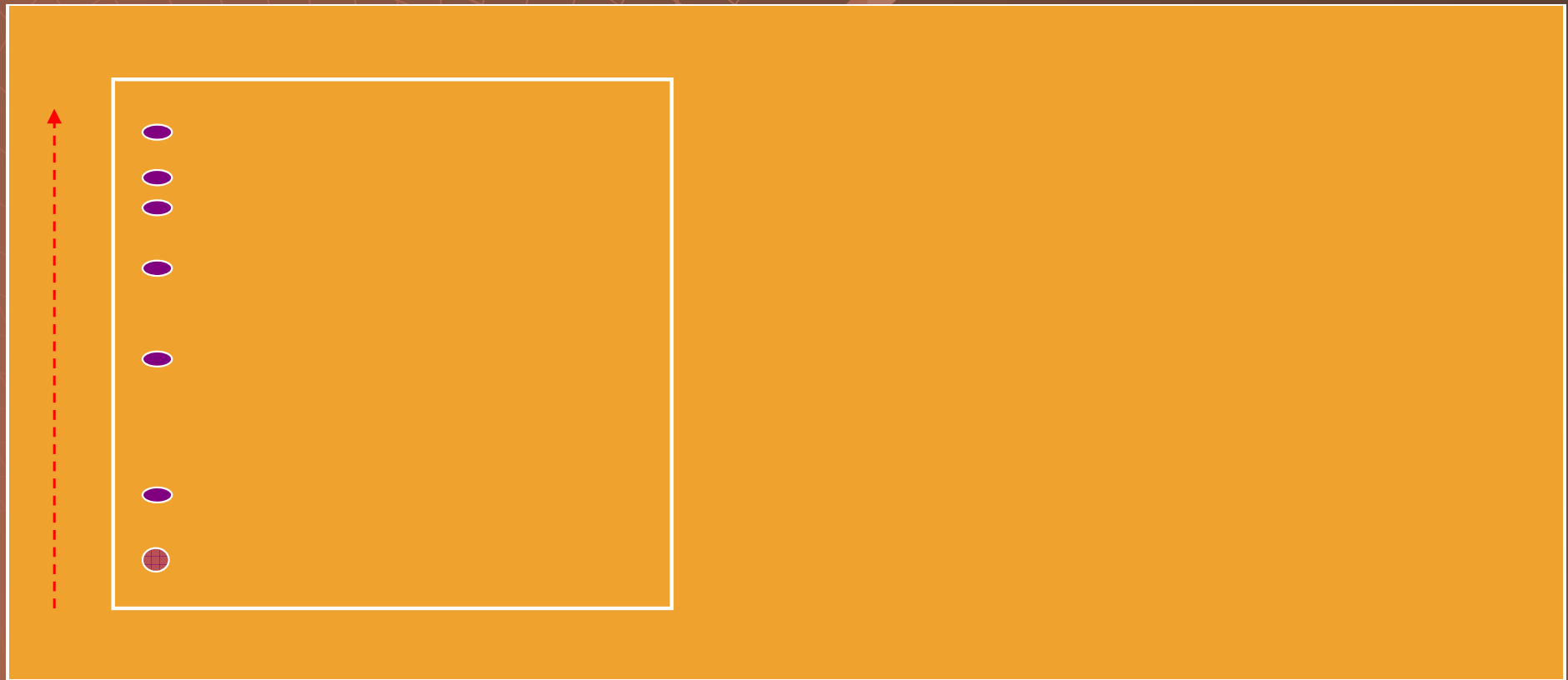
sestupné
vyvíjení

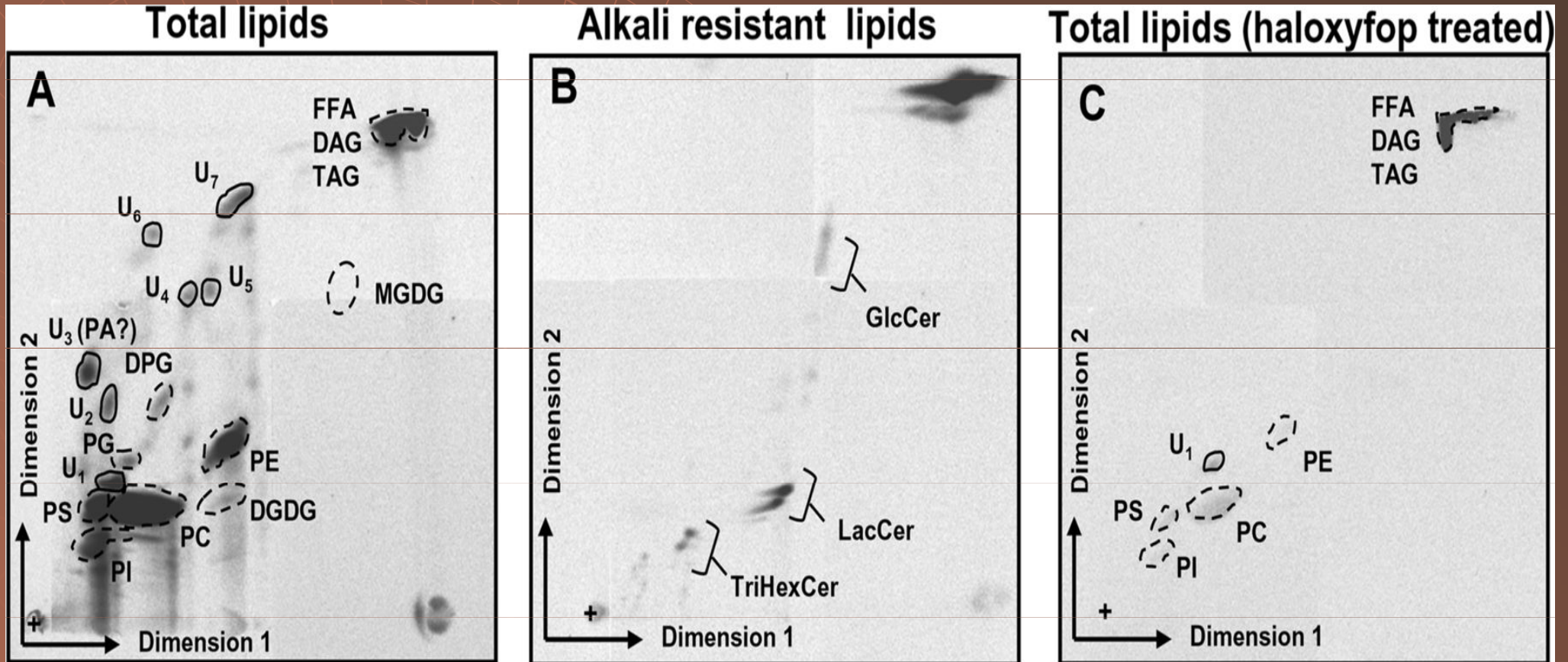
kruhové
(radiální)
vyvíjení

Dvojrozměrné

Dvojrozměrné

Provedení

- ◆ Analytické
- ◆ Preparativní

Detekce

- ◆ Fyzikální
  - UV VIS
  - Fluorescence
- ◆ Chemická – derivatizace
  - Specifická
  - Nespecifická
- ◆ Na základě biologické aktivity
- ◆ MS

Detekce MS

LESA™
(Liquid Extraction Surface Analysis)

TriVersa®
NanoMate, Advion

TLC-MALDI-MS

TLC MALDI Adapter,
Bruker Daltonics

TLC-DESI-MS

Anal. Bioanal. Chem.
391 (2008) 1627

Elution-based TLC-MS

TLC-MS Interface
Camag

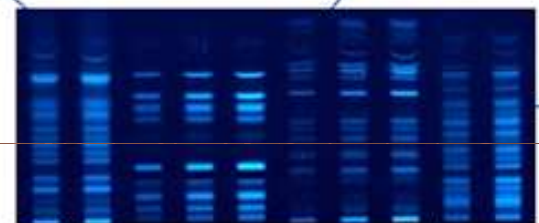

Plate Express
Advion

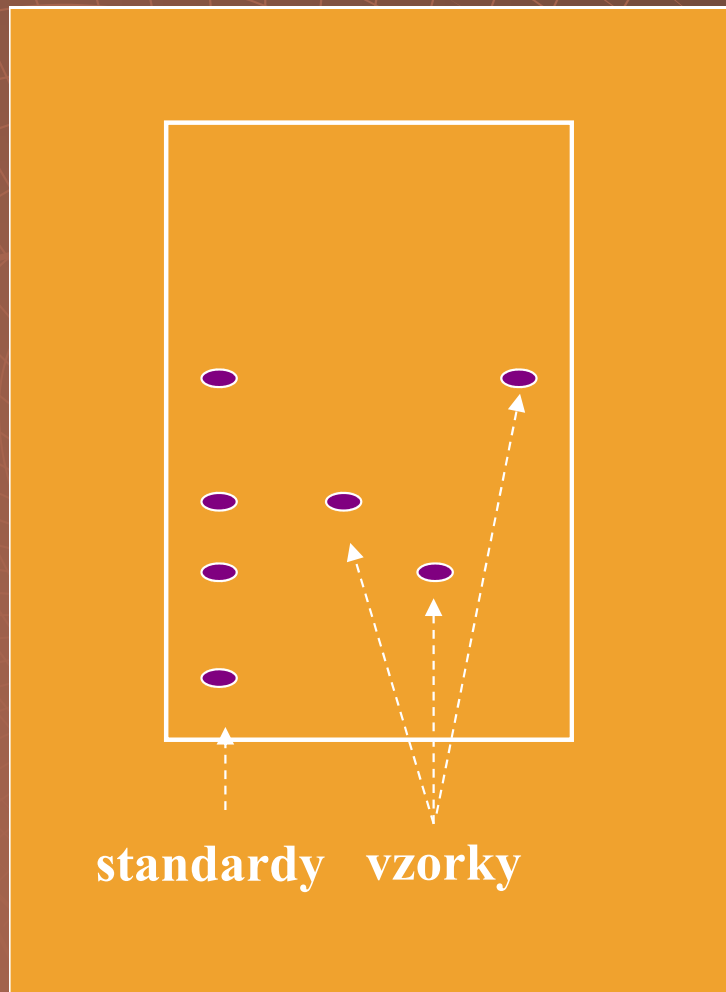
TLC-DART-MS

Rapid Commun. Mass Spectrom.
2011, 25, 2275 - 2282

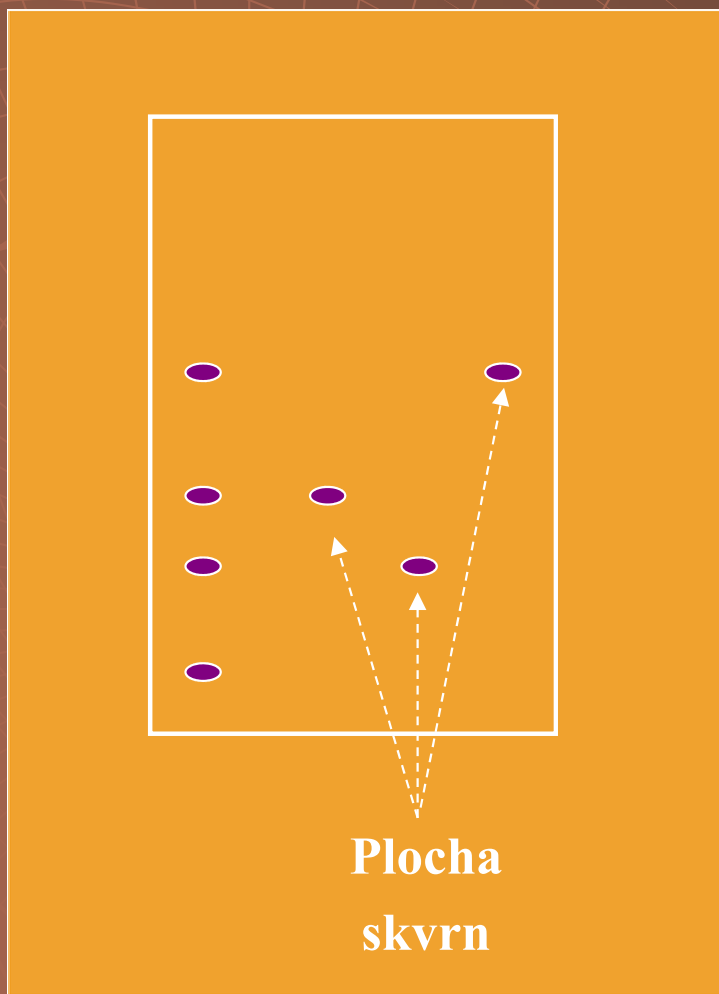

Analýza kvalitativní

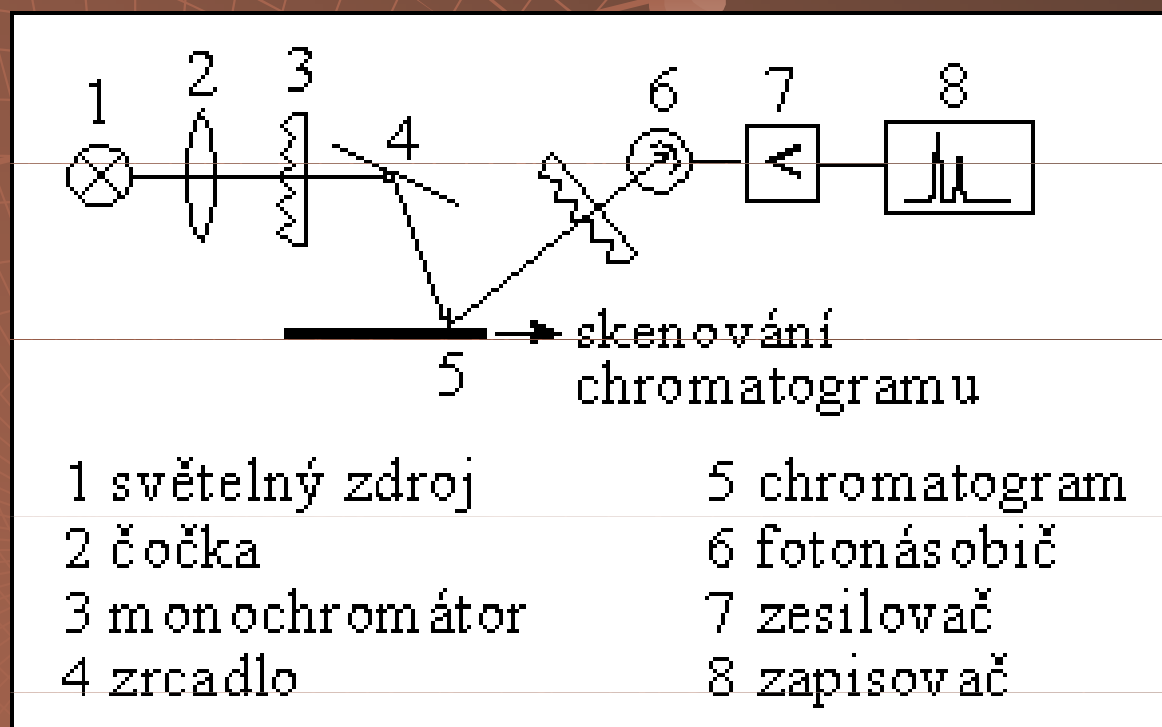
$$R_f = \frac{\textit{střed skvrny}}{\textit{čelo rozpouštědla}}$$

Analýza kvantitativní

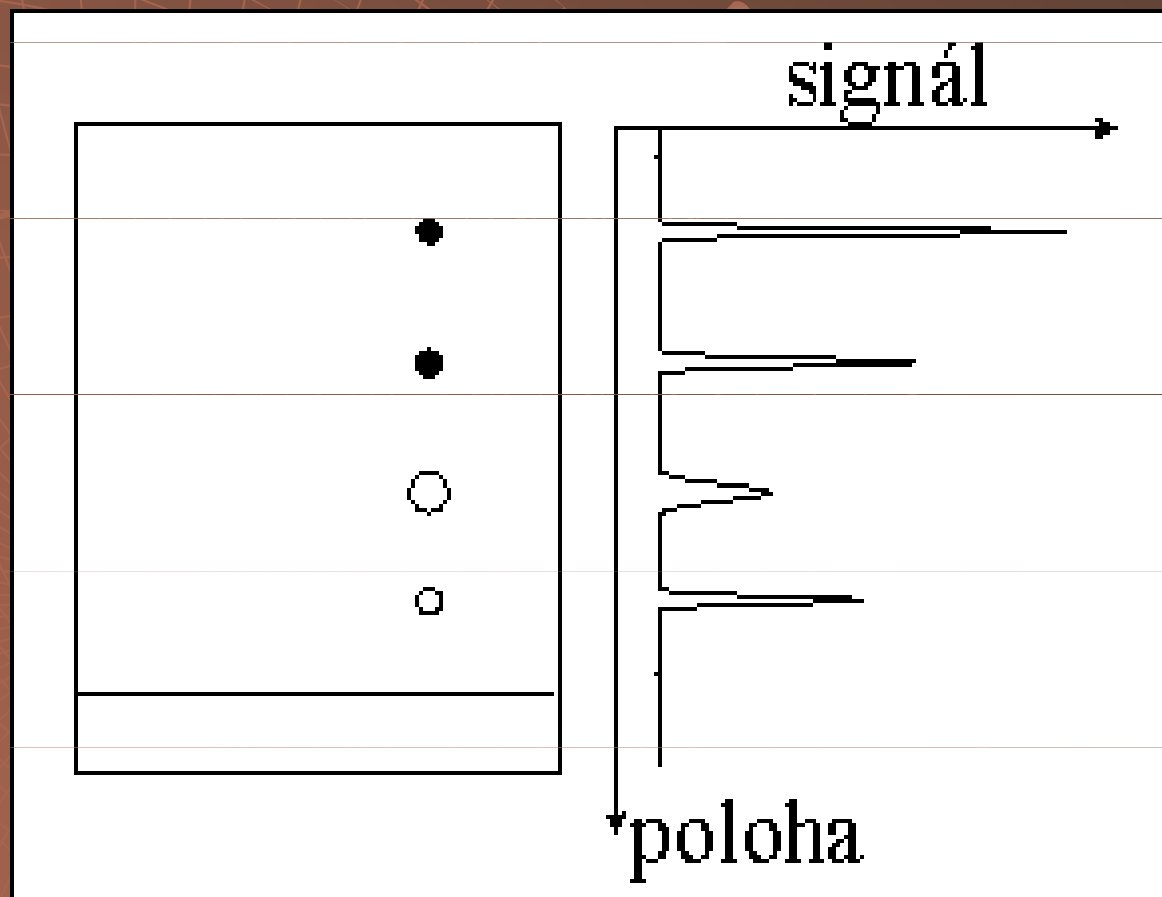

- ◆ Planimetrie
- ◆ Densitometrie

Denzitometrie

Denzitometrie

Preparace

- ◆ PC – vystřížení a eluce skvrny
- ◆ TLC – vyškrábání a eluce skvrny
  - odsání a eluce skvrny

Kolonová chromatografie

Kapalinová chromatografie rozdělení

- ◆ Nízkotlaká (atmosferický tlak) – LPC
- ◆ Střednětlaká (4 Mpa) – FPLC
- ◆ Vysokotlaká (40 Mpa) – HPLC
- ◆ Ultravysokotlaká (100 Mpa) – UPLC

Kapalinová chromatografie využití

- ◆ LPC – preparativní
- ◆ FPLC – semipreparativní a analytická
- ◆ HPLC – analytická
- ◆ UPLC – analytická

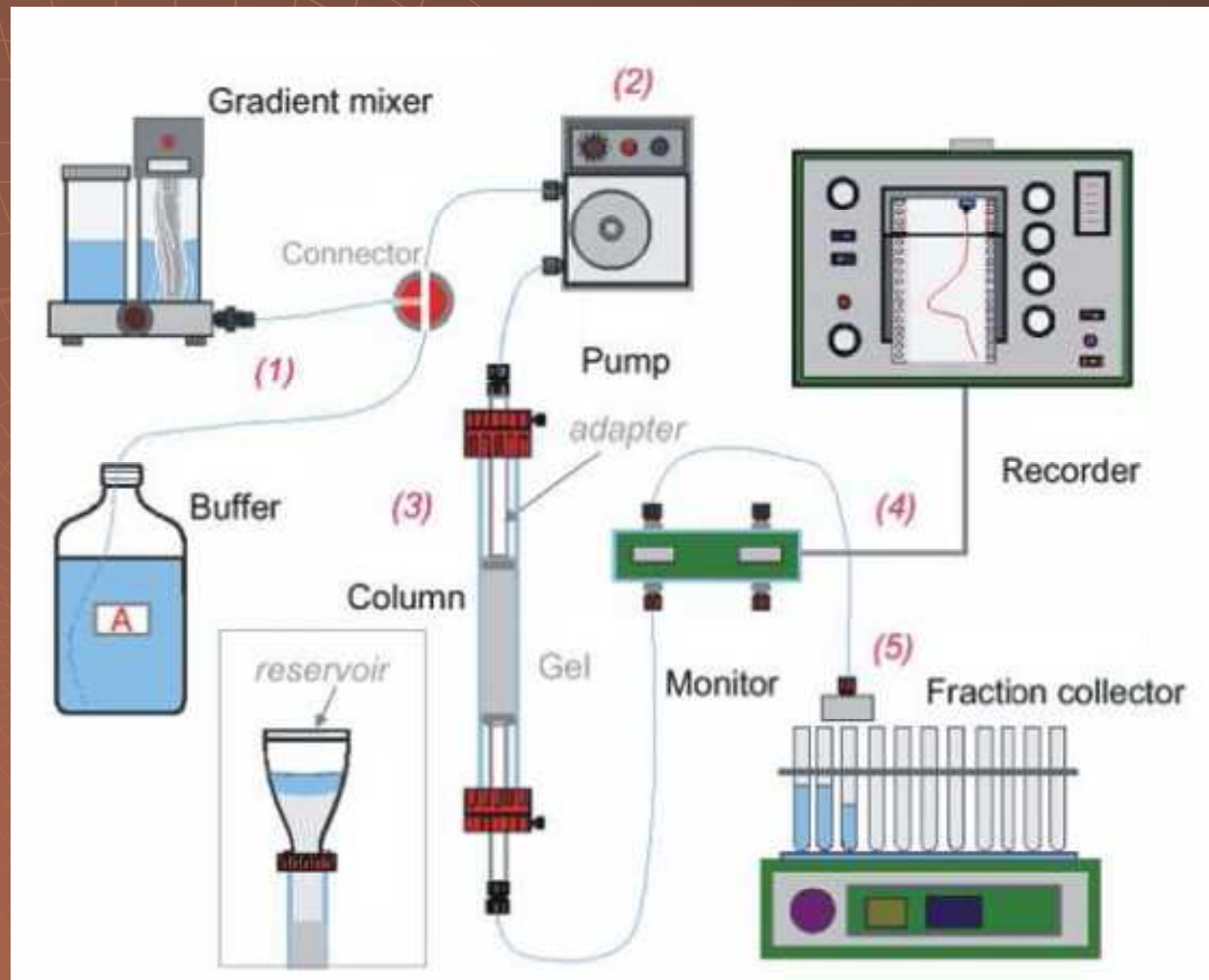
Kapalinová chromatografie

doba trvání

- ◆ LPC – hodiny
- ◆ FPLC – desítky minut
- ◆ HPLC – minuty
- ◆ UPLC - sekundy

Zařízení pro LPC

Zařízení pro LPC

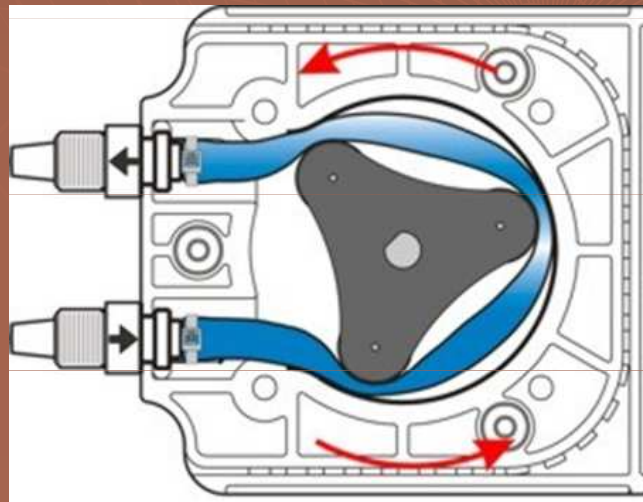
Zařízení pro LPC

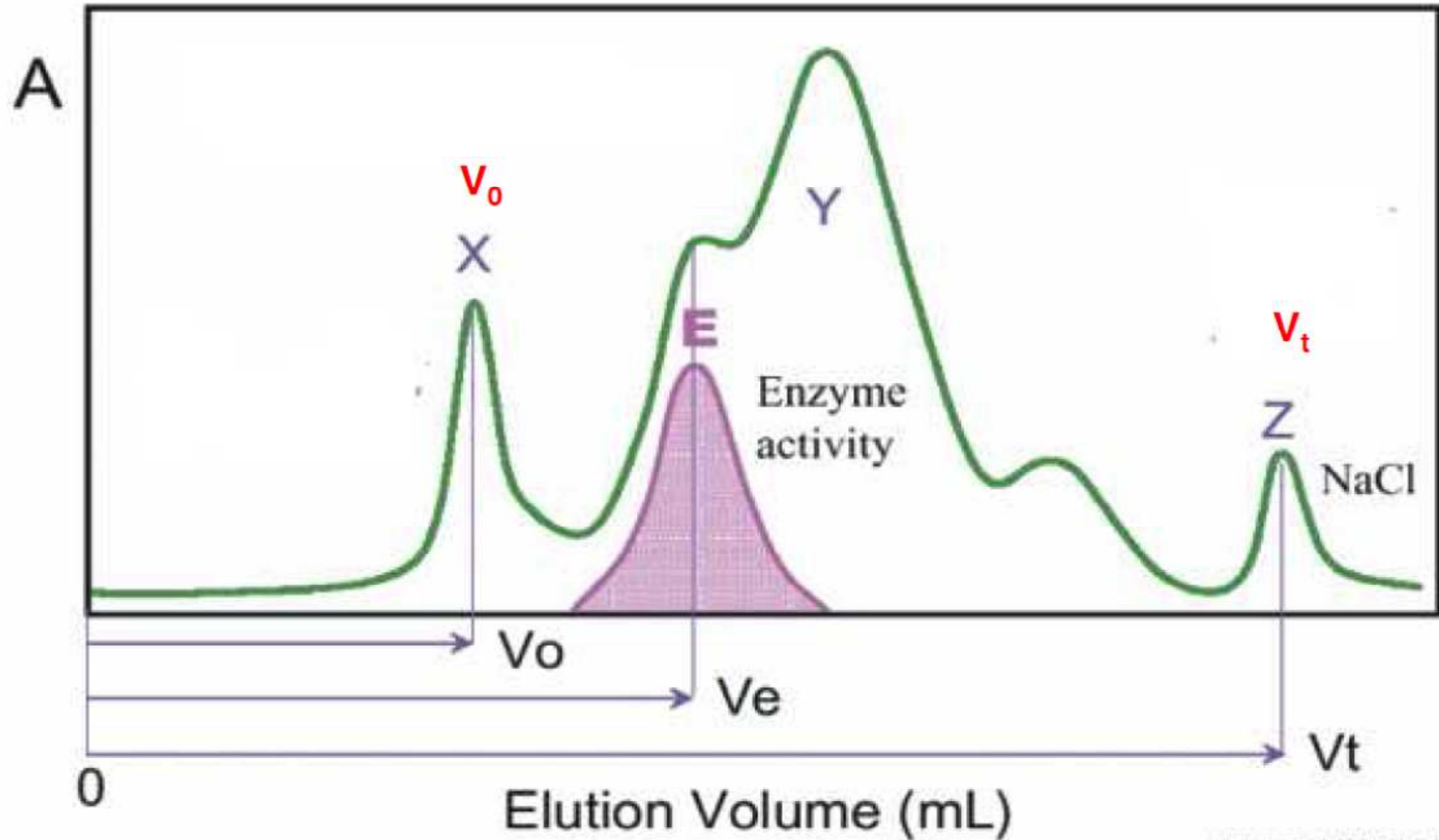
Instrumentace pro LPC

- ◆ Pumpa – peristaltická nebo gravitace
- ◆ Gradient – mísič gradientu
- ◆ Dávkování – přímo pumpou na kolonu
- ◆ Kolony – skleněné
- ◆ Detekce – spektrofotometrická 254, 280 nm
- ◆ Vyhodnocování – zapisovač
- ◆ Sběrač frakcí – programovatelný

Zařízení pro LPC

LPC

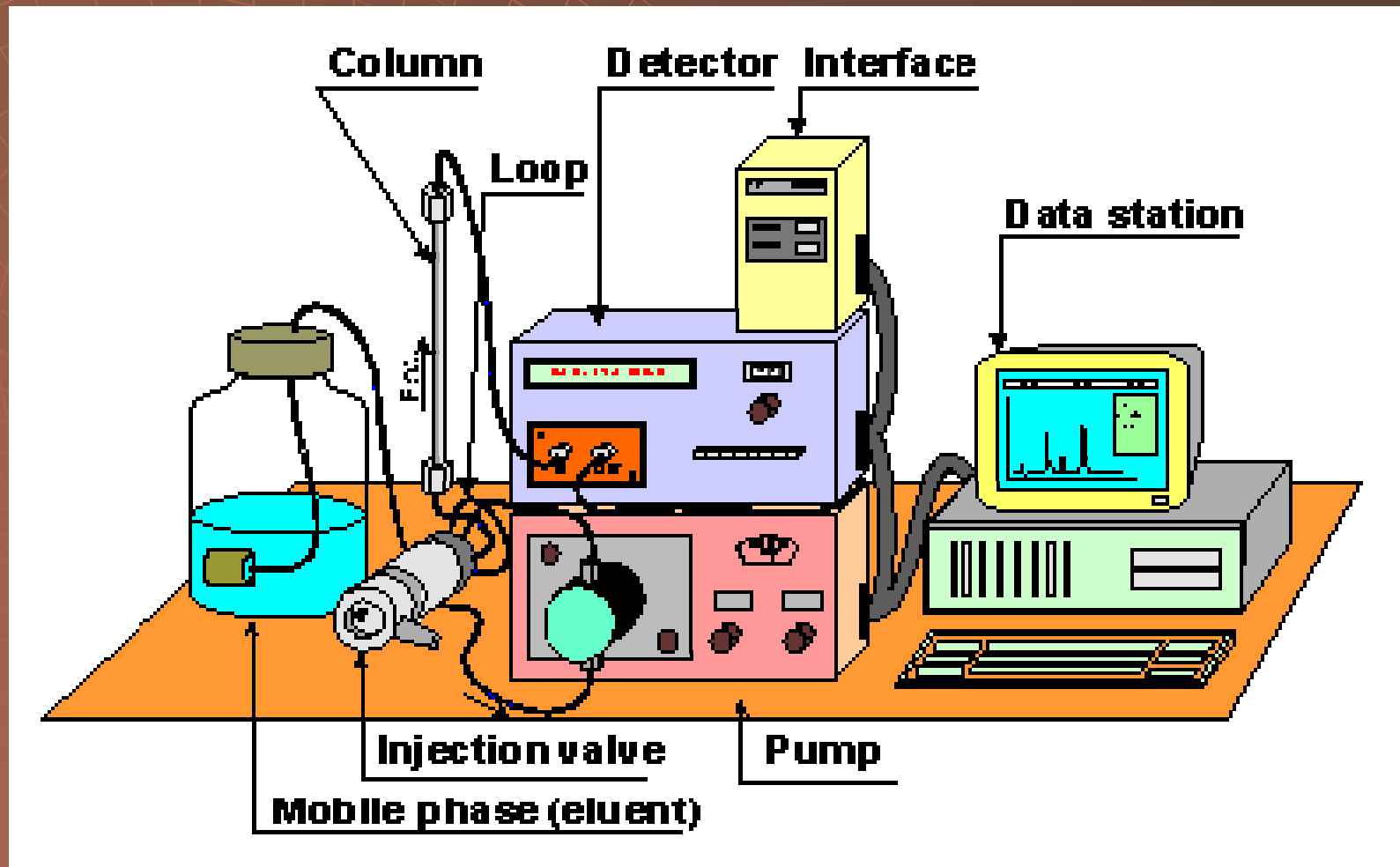

Instrumentace pro FPLC a HPLC

Zařízení pro FPLC a HPLC

Zařízení pro FPLC

Zařízení pro HPLC

Zařízení pro U(H)PLC

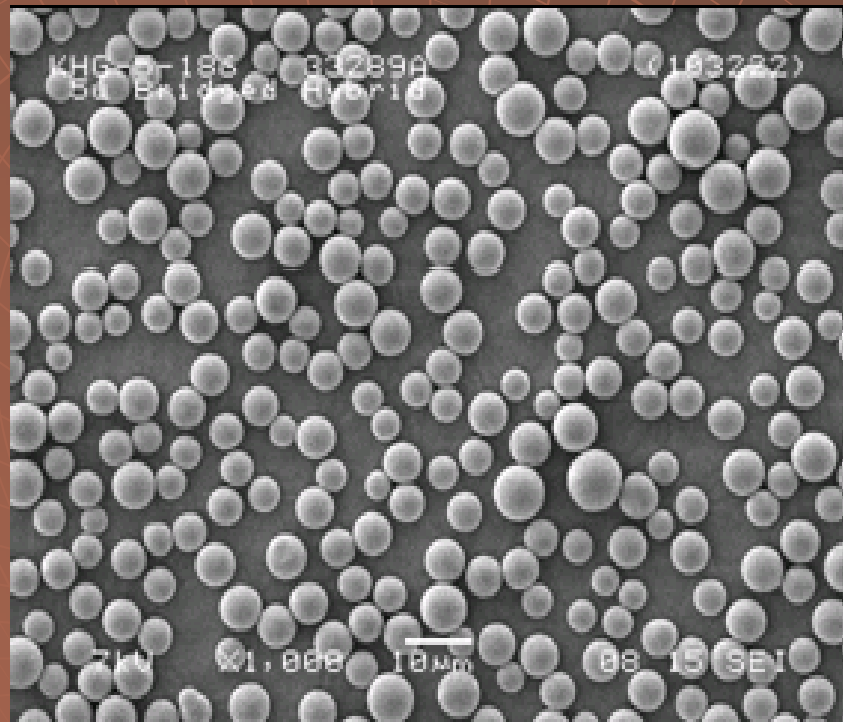

UPLC x HPLC

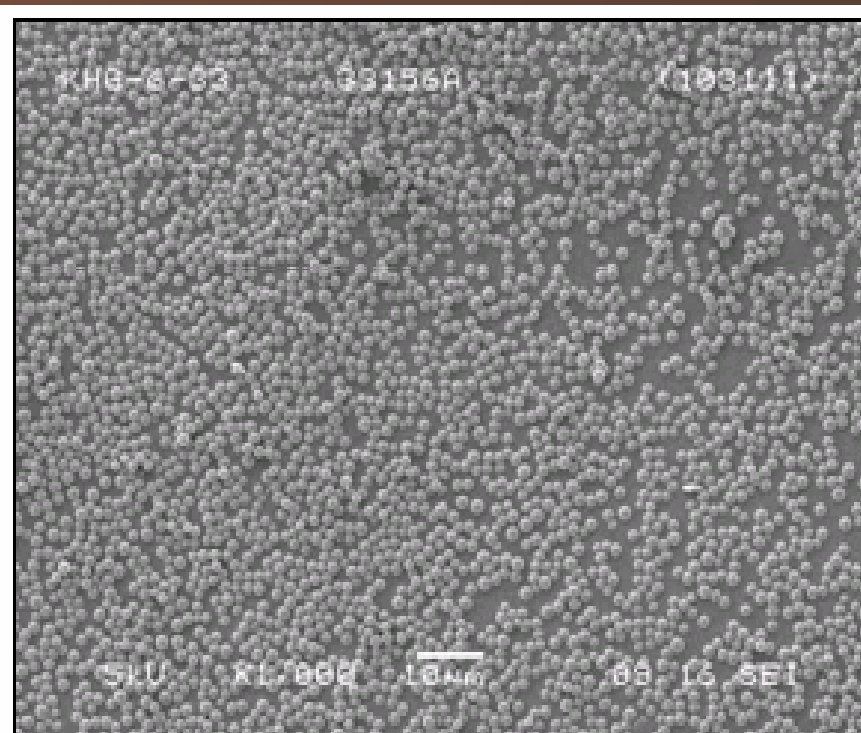
- kratší doba analýzy = vyšší průchodnost vzorků (vyšší produktivita)
- snížení nákladů = menší spotřeba HPLC rozpouštědel (ekologie)
- zvýšení separační účinnosti
- snížení meze detekce – zvýšení citlivosti
- •více kvalitativních informací

UPLC x HPLC

5 µm Particles

1.7 µm UPLC Particles

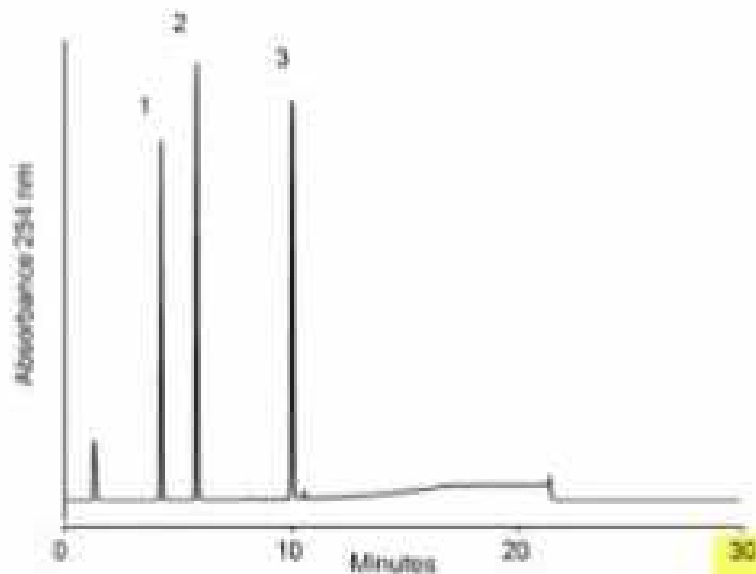

UPLC x HPLC

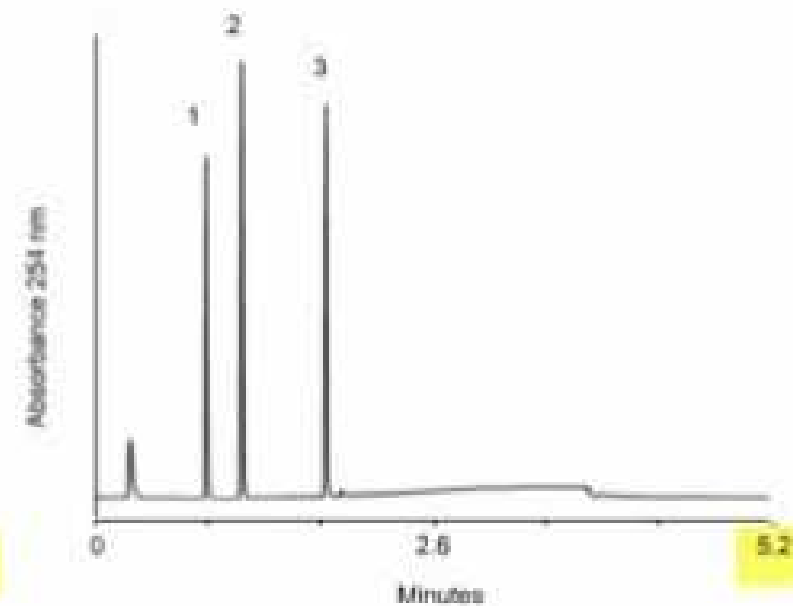
Waters

©2007 Waters Corporation

HPLC Converted to UPLC™

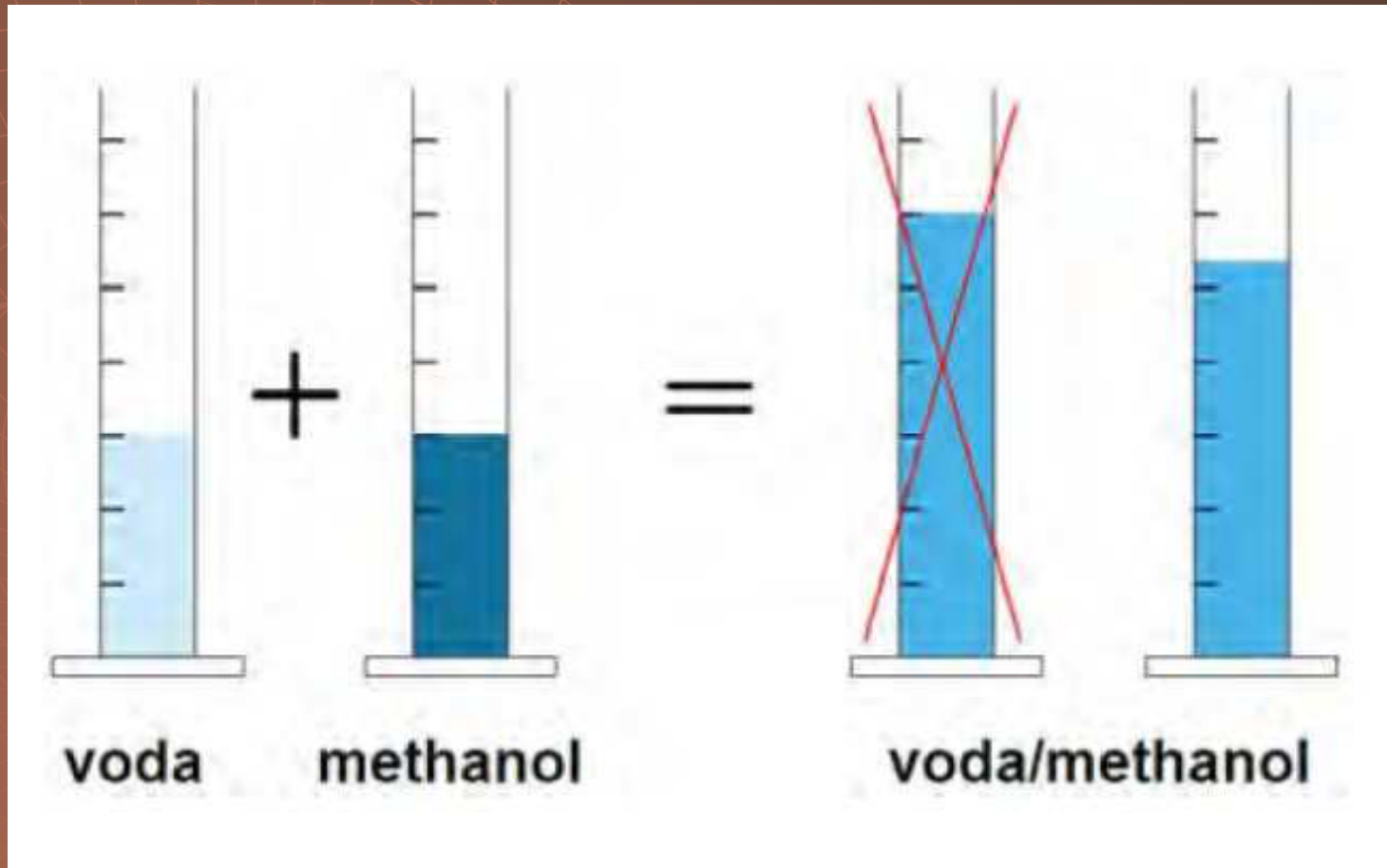

Original 30 minute HPLC

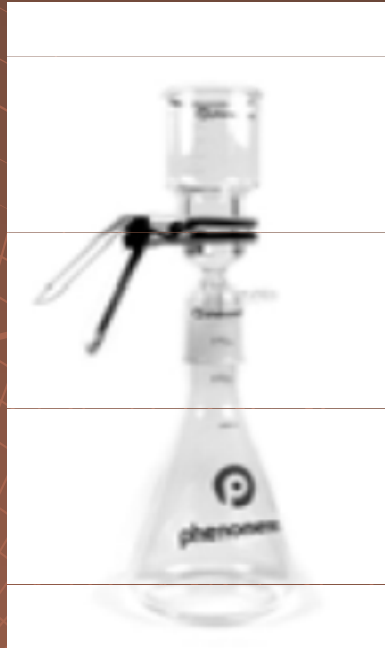
Converted 5.2 minute UPLC™

Příprava mobilní fáze

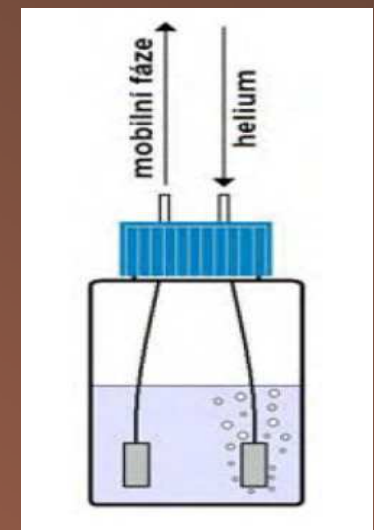
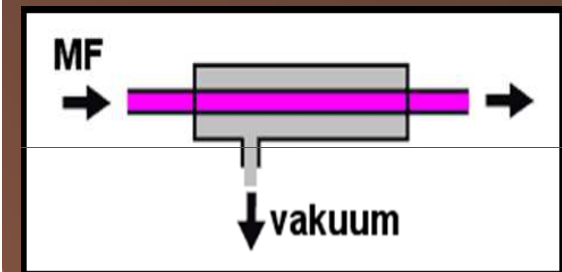
Příprava mobilní fáze

- filtrace

Odplynění mobilní fáze

- přechod varem za nízkého tlaku
- ozvučení ultrazvukem
- vakuová filtrace
- in-line membránové odplynění
- probublávání inertním plynem

A stylized illustration of a pumpkin on a spiderweb. The spiderweb is a complex, multi-layered structure of thin, light brown lines, centered on the left side of the frame. A single, larger, light brown spiderweb line extends from the center towards the right, ending in a small, light brown, rounded shape that resembles a pumpkin. The background is a solid, dark brown color. The word "Pumpy" is written in a white, sans-serif font, centered over the spiderweb and the pumpkin shape.

Pumpy

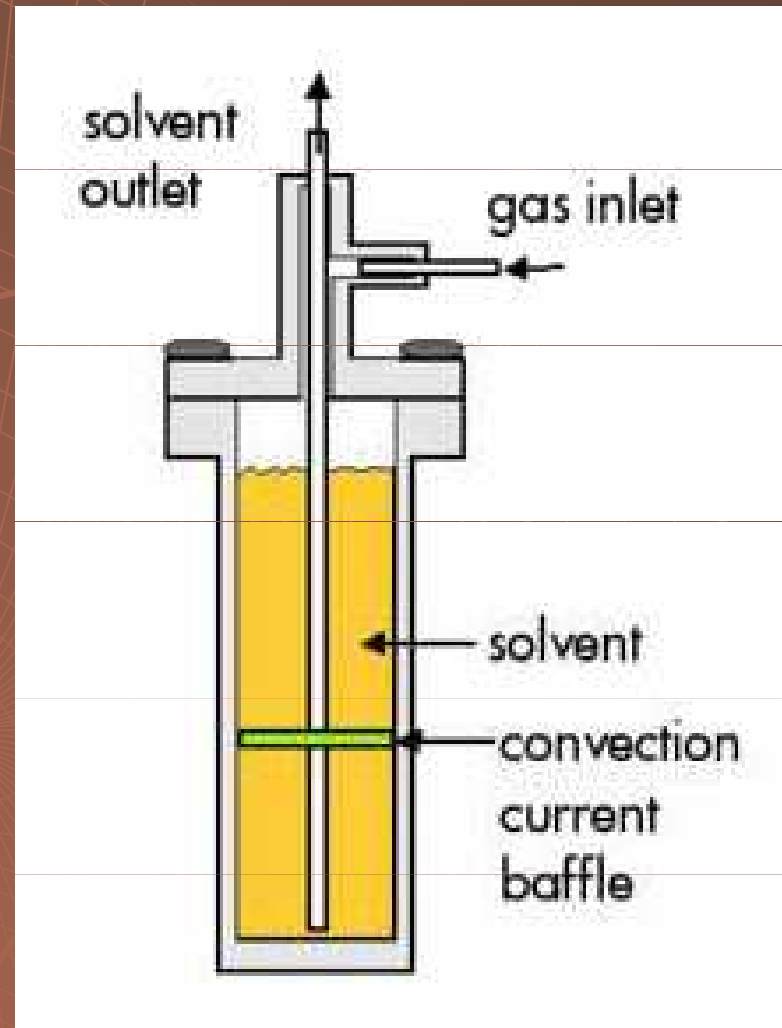

The background features a faint, light-colored grid pattern overlaid on a dark brown background. The grid consists of concentric circles and radial lines, resembling the structure of a pump impeller. A small, light-colored object, possibly a pump component, is visible near the center of the grid.

Pumpy pracující za konstantního tlaku

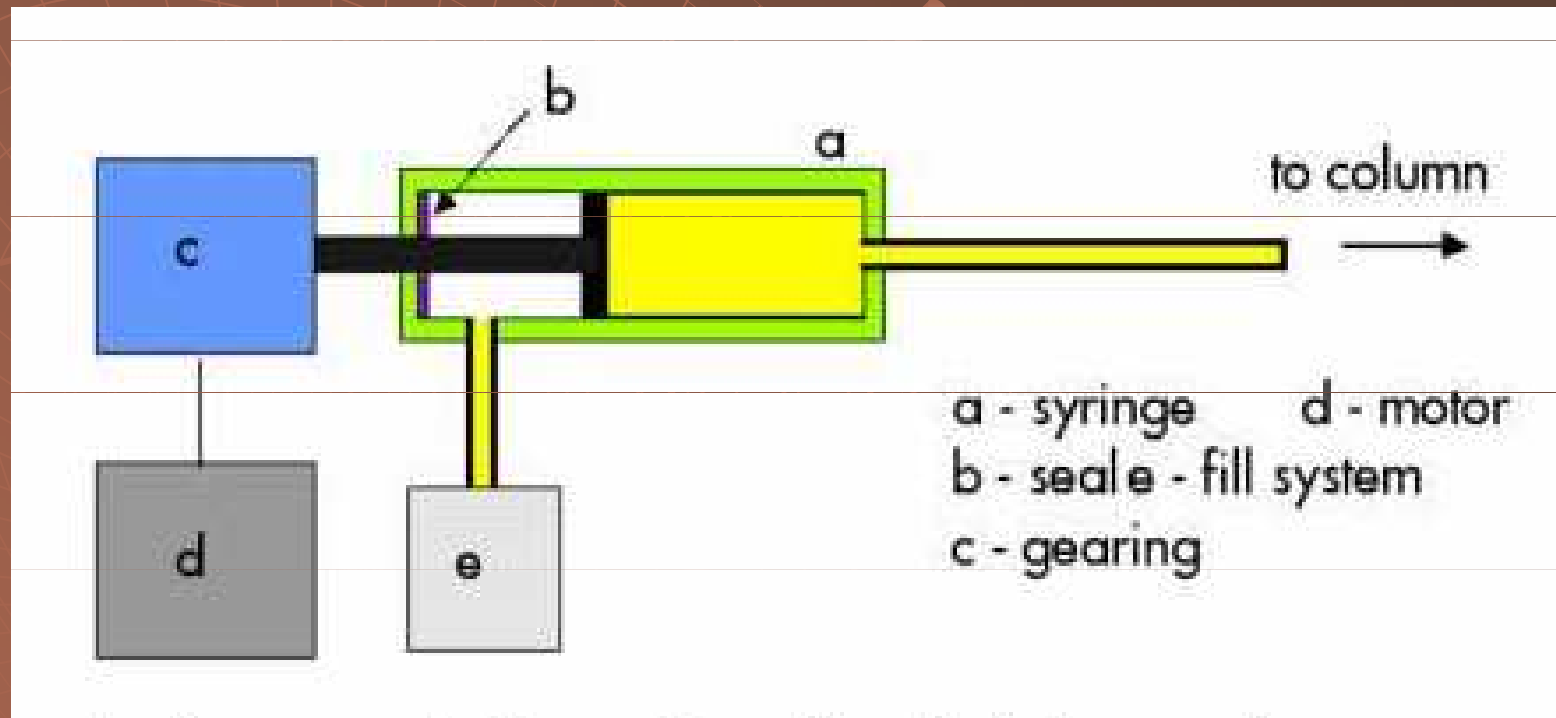
Tlaková pumpa

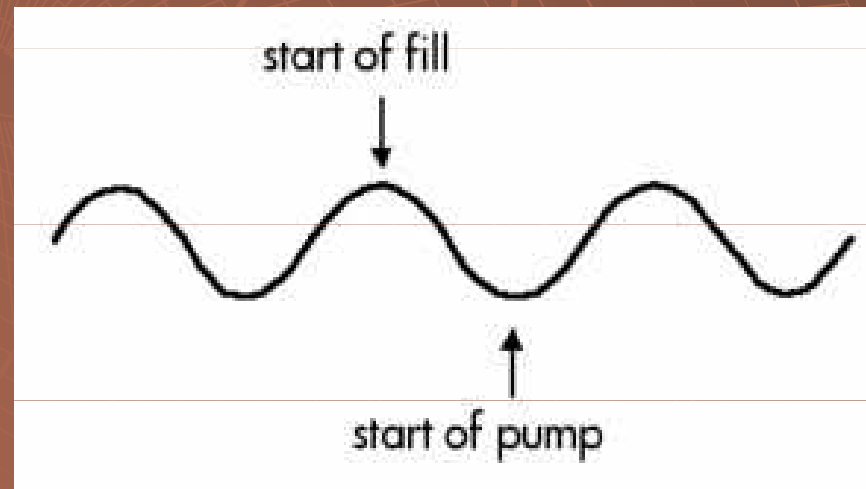
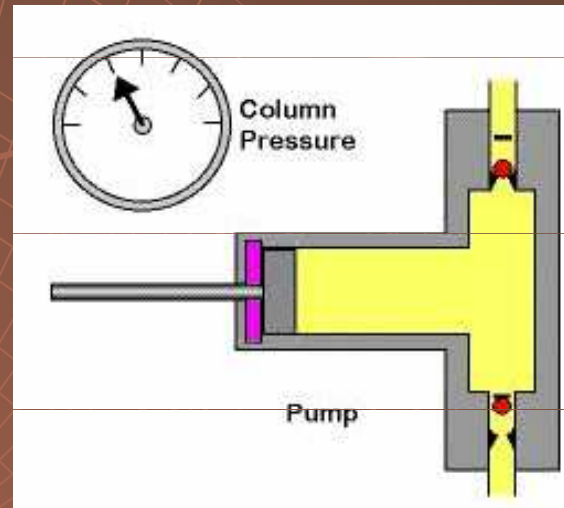
The background features a faint, light-colored grid pattern overlaid on a dark brown background. The grid consists of concentric circles and radial lines, resembling the structure of a pump impeller. A small, stylized pump component is visible at the center of the grid.

Pumpy pracující za konstantního průtoku

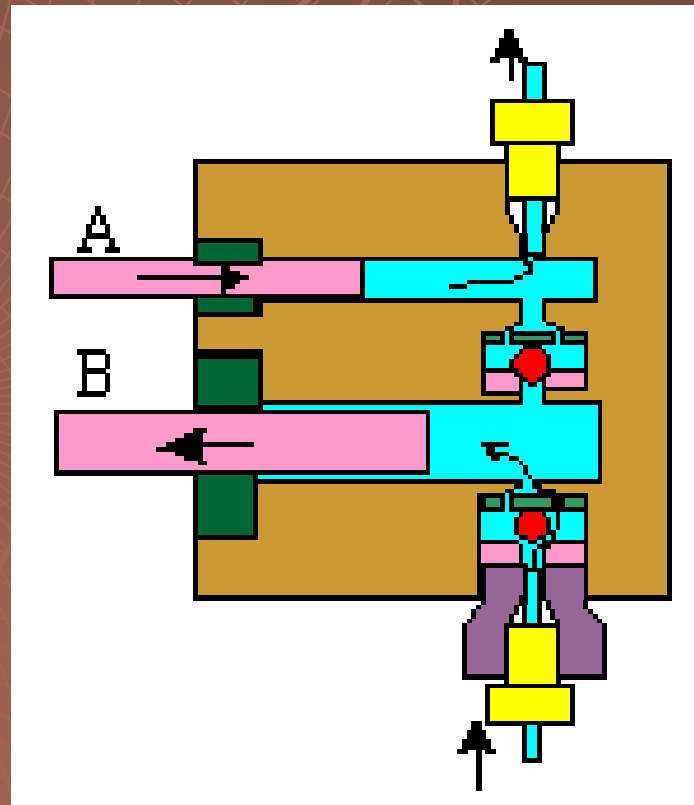
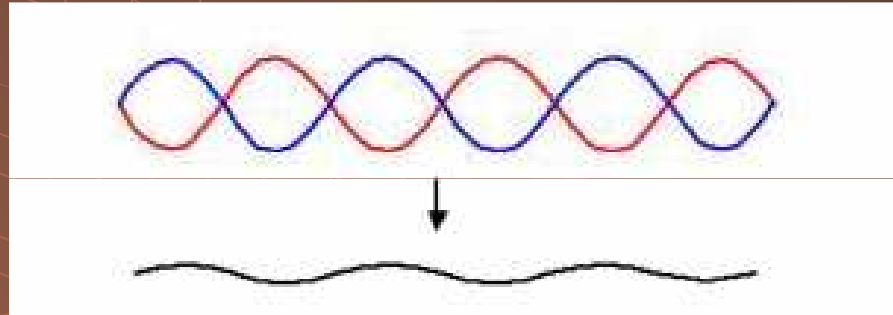
Lineární dávkovače

Pumpa jednopístová

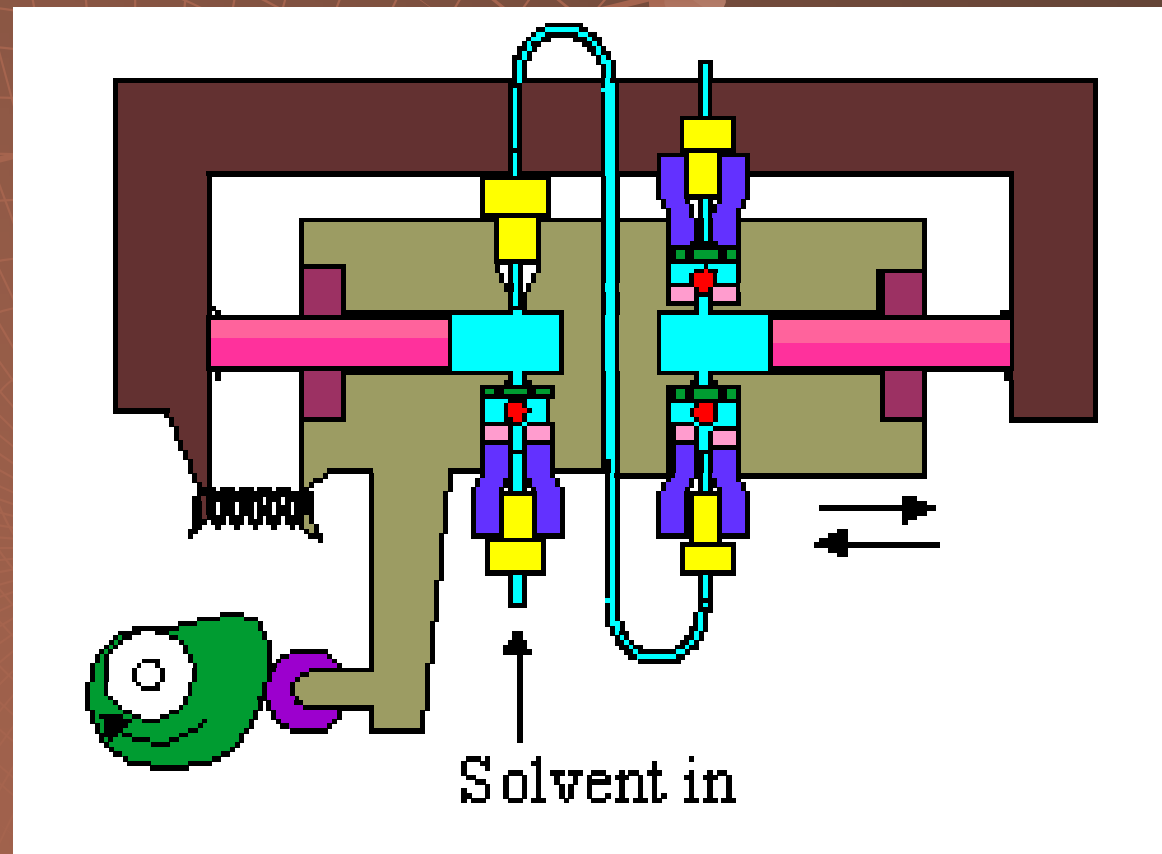
Pumpa dvoupístová

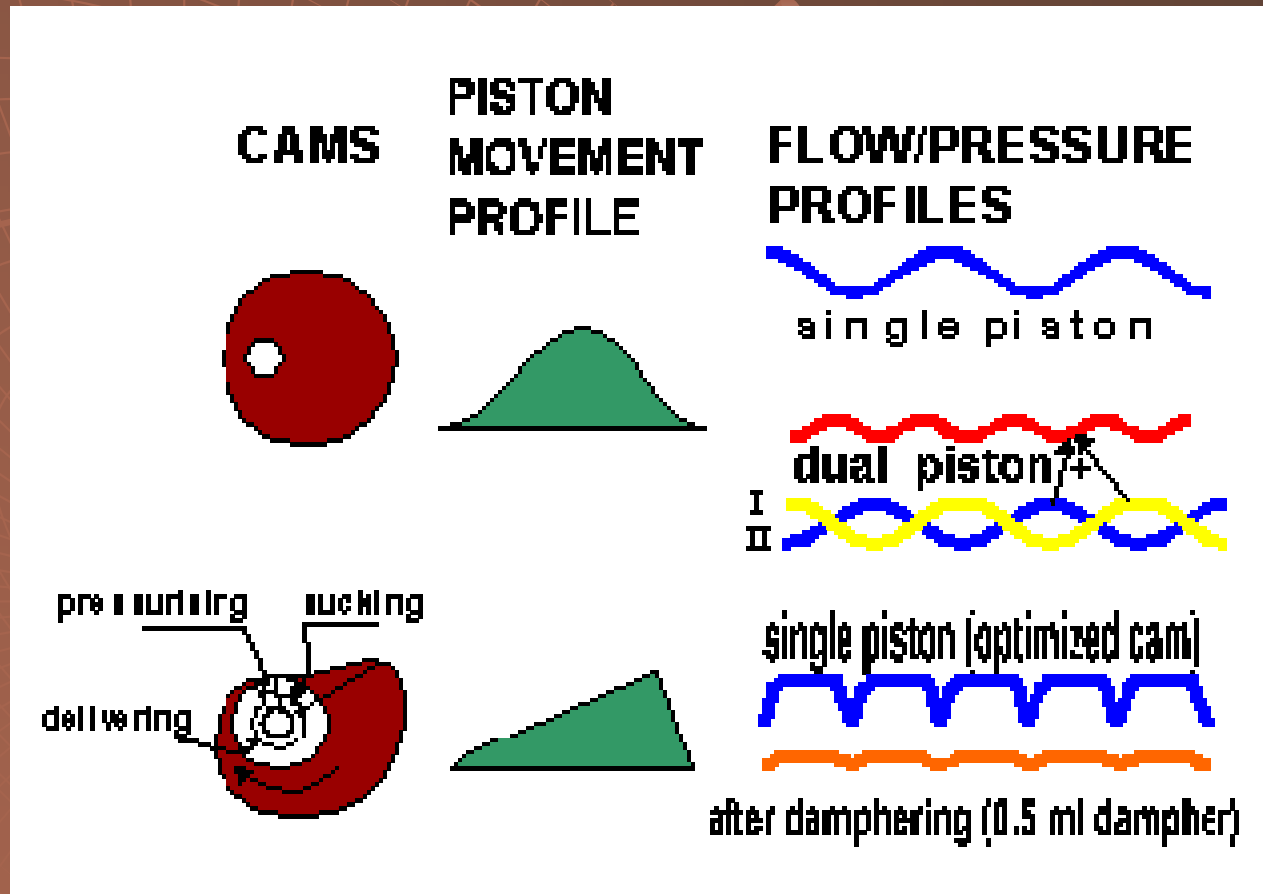

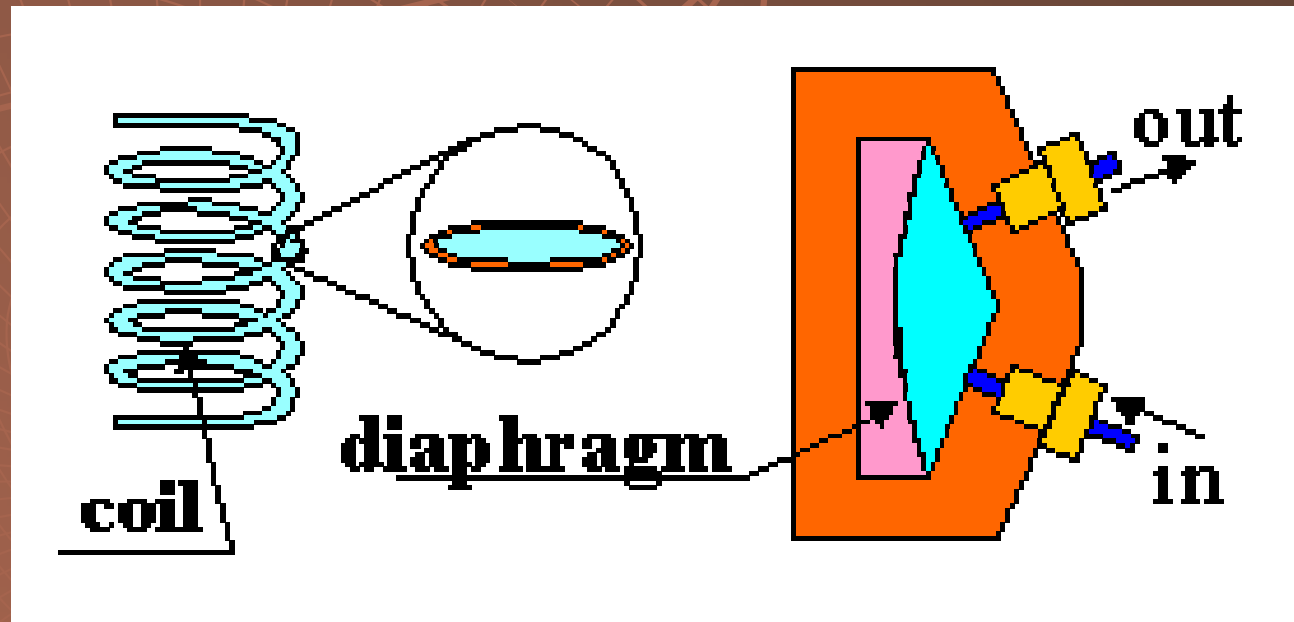
Pumpa dvoupístová

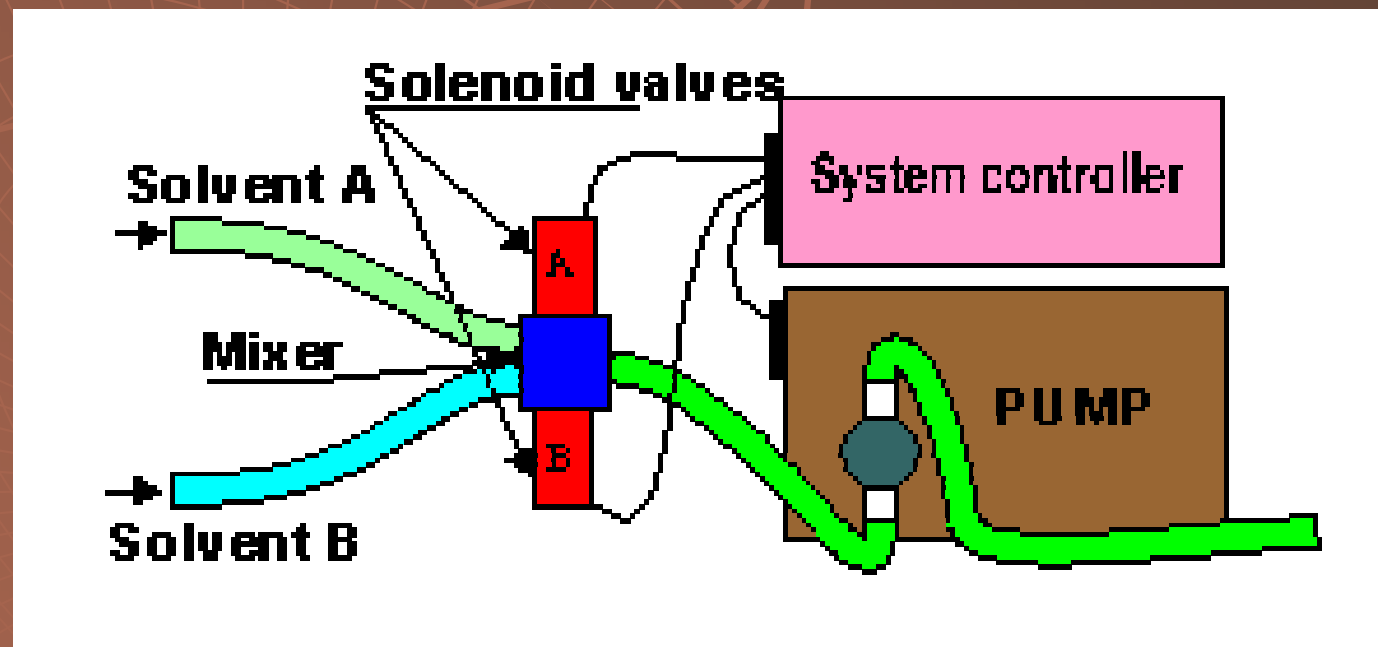
Tlumení pulsů

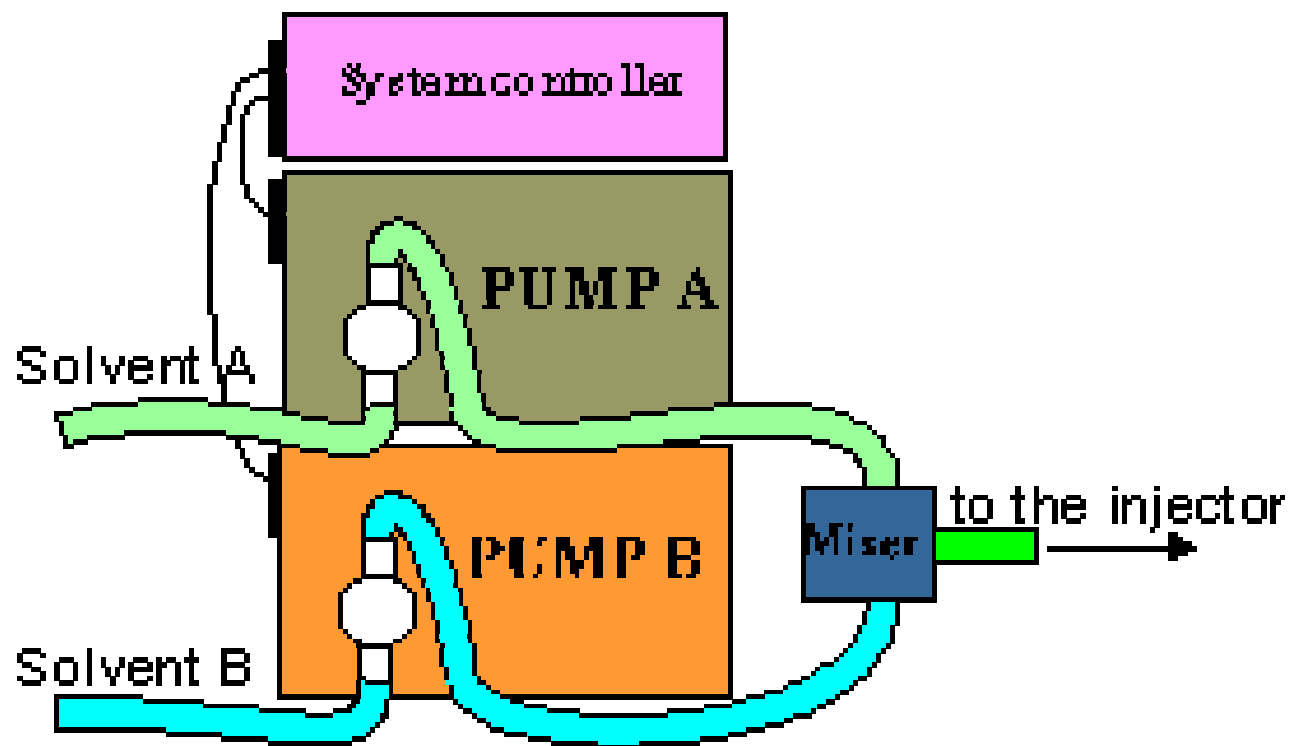
Tlumení pulsů

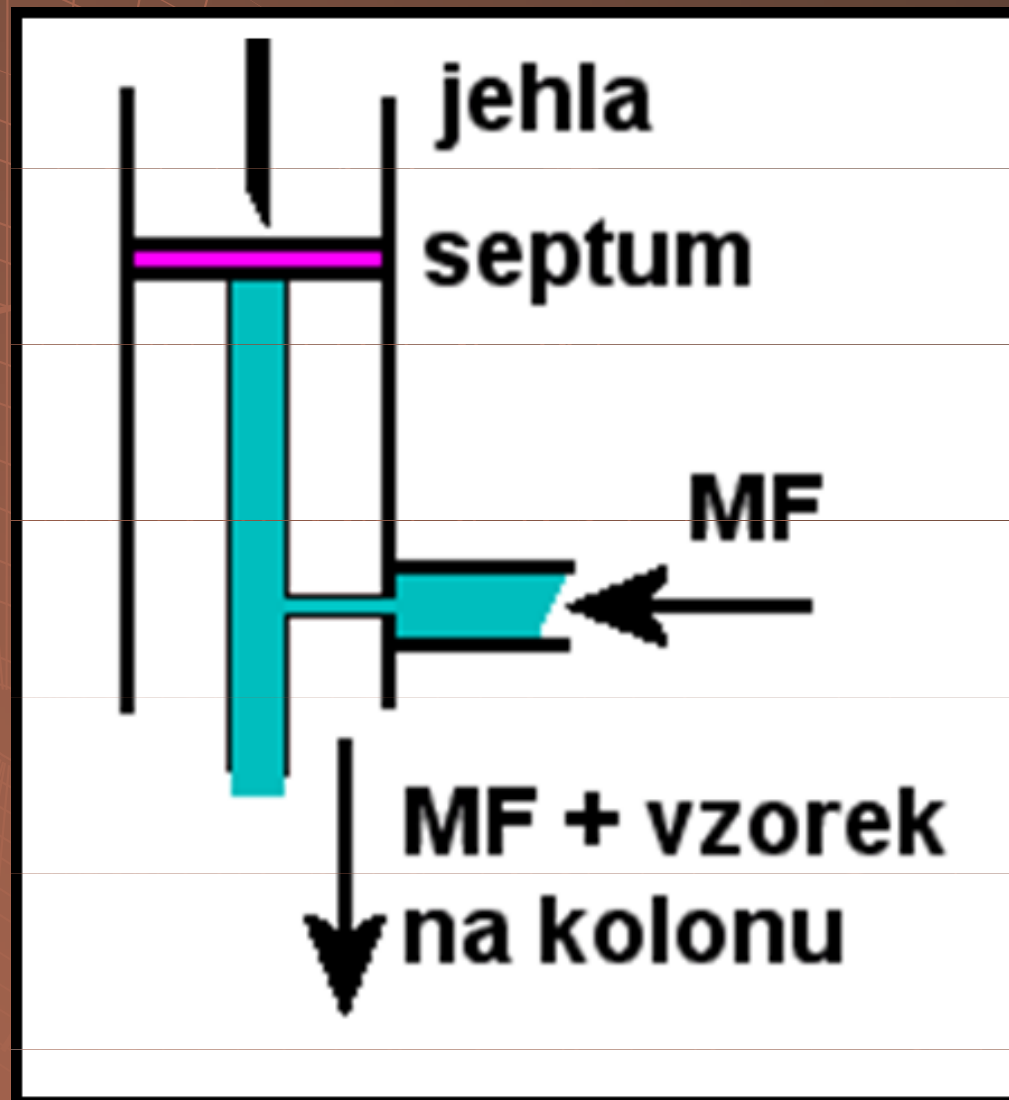
Gradient nízkotlaký

Gradient vysokotlaký

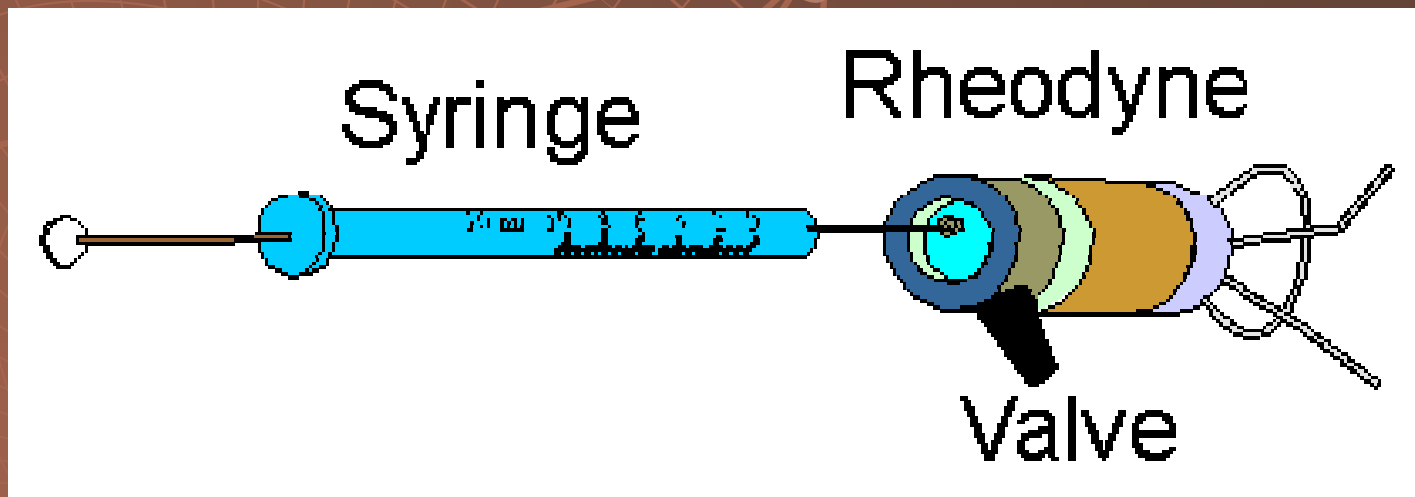

Dávkování – septum

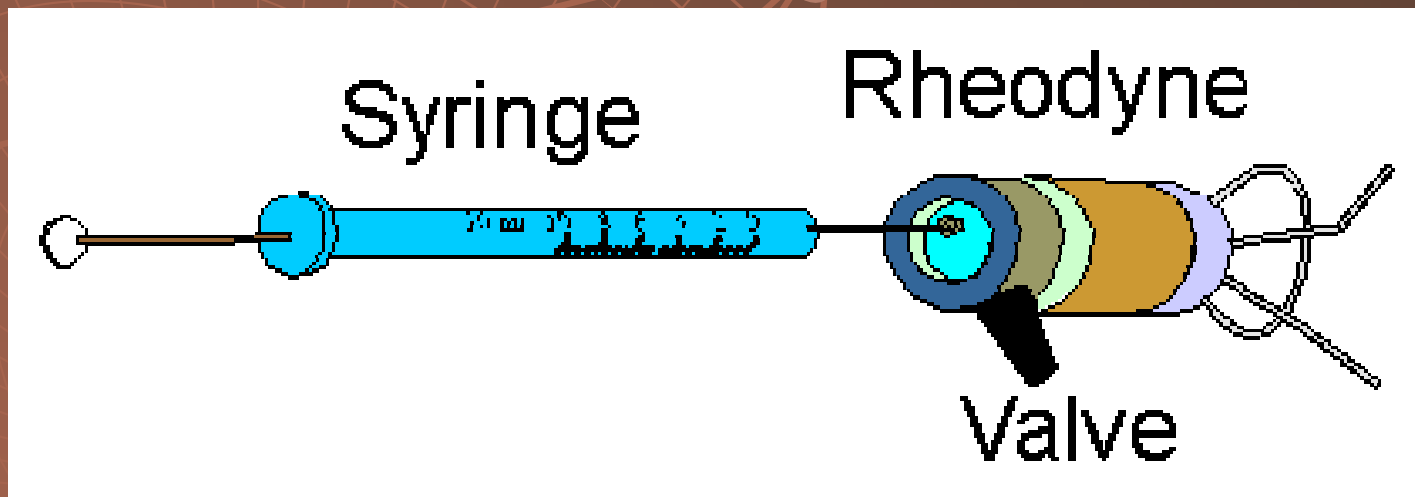

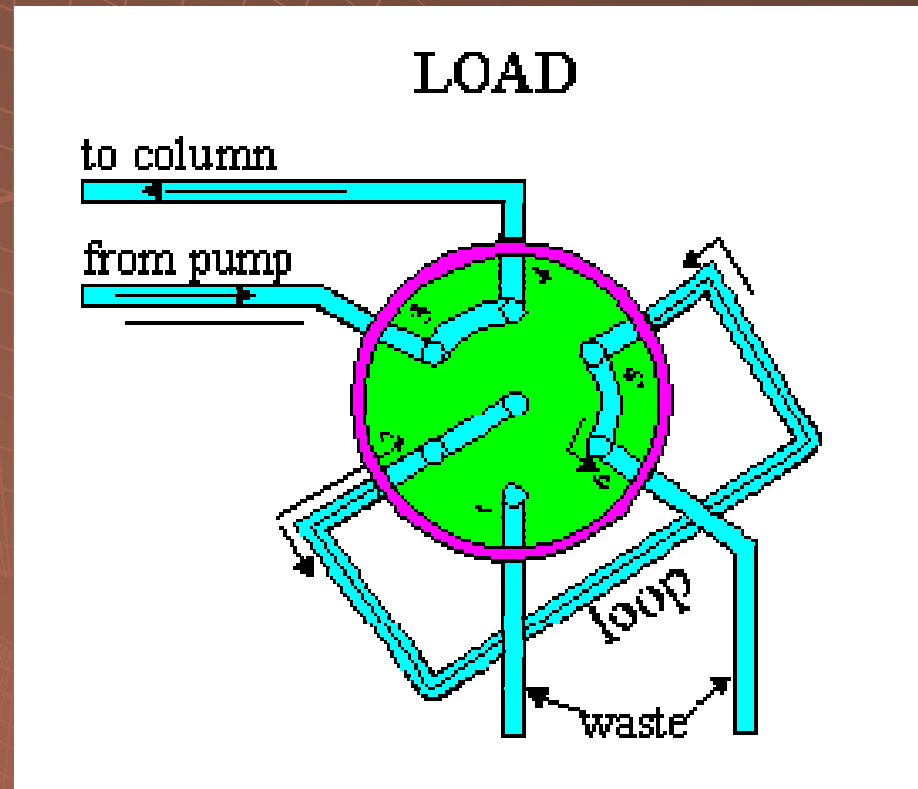
Dávkování – dávkovací ventil

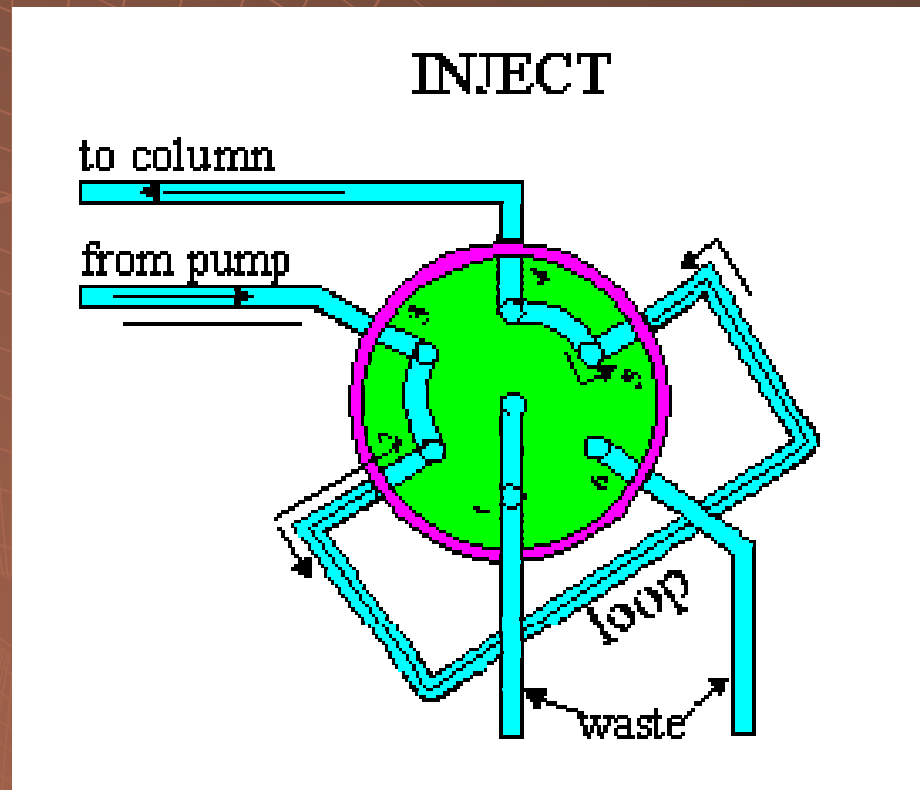
Dávkování – dávkovací ventil

Dávkovací ventil – „Load“

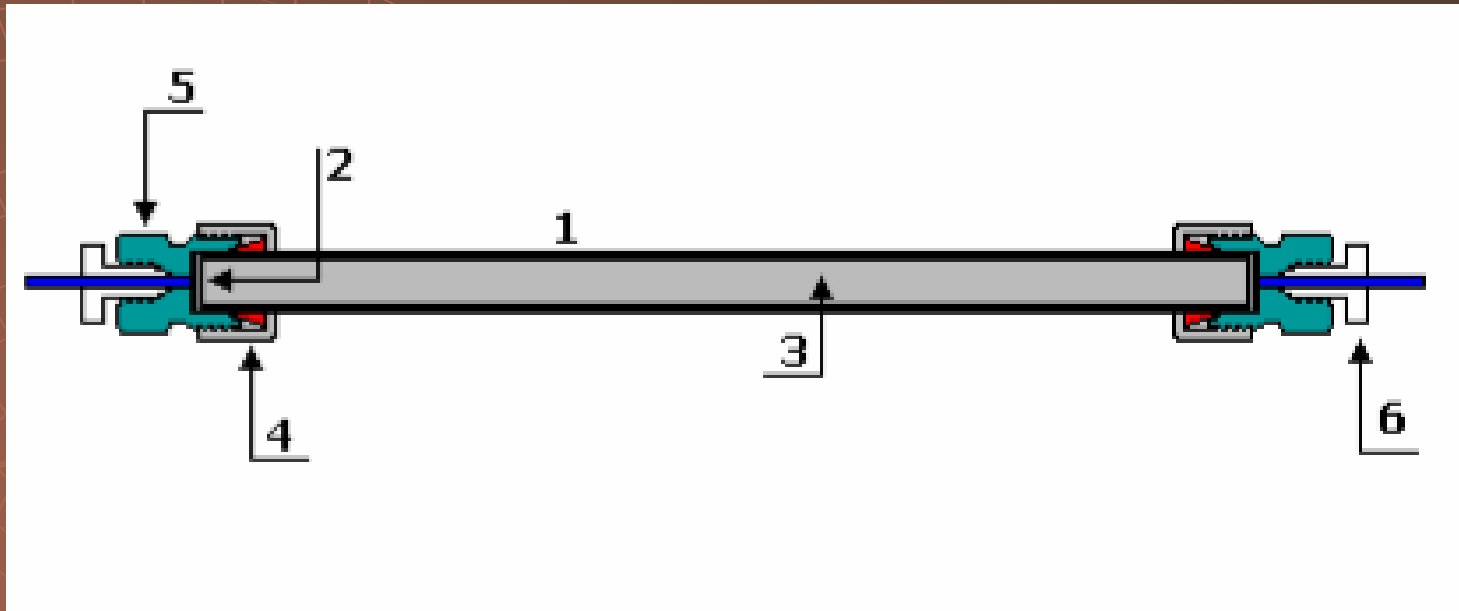
Dávkovací ventil – „Inject“

Kolony pro FPLC

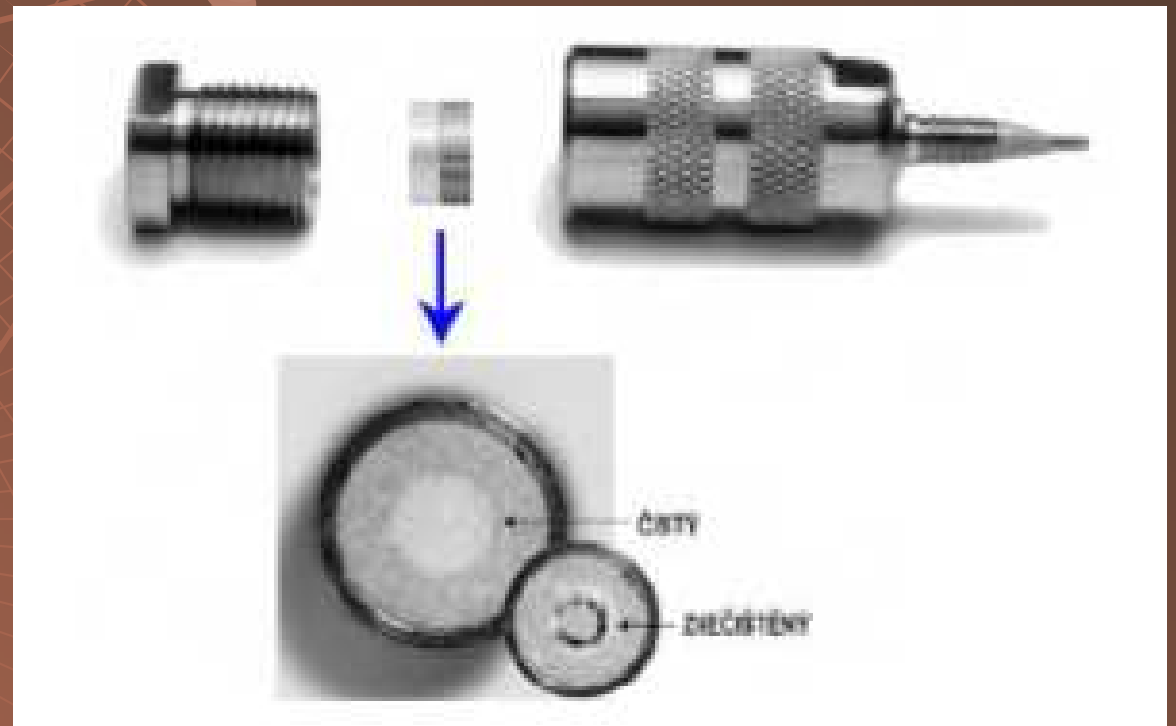
Kolona

1. kovový plášť
2. Porézní kovová frita
3. Stacionární fáze
4. Převlečný ochranný kroužek
5. Koncová hlavice
6. vstup pro kapiláru se šroubem

Předkolona

Kolony pro HPLC a UPLC

Chromatografie	Vnitřní průměr kolony	Průtok
Open Tubular LC	<25 μm	<25 nL/min
Nano HPLC	25-100 μm	24-4000 nL/min
Kapilární HPLC	100-100 μm	0.4-200 $\mu\text{L}/\text{min}$
Mikro HPLC	1.0-2.1 mm	50-1000 $\mu\text{L}/\text{min}$
Klasická HPLC	4.0-5.0 mm	1.0 -10.0 mL/min
Preparativní HPLC	>10 mm	> 20 mL/min

Kolony pro HPLC a UPLC

Kolony pro nano- a kapilární HPLC

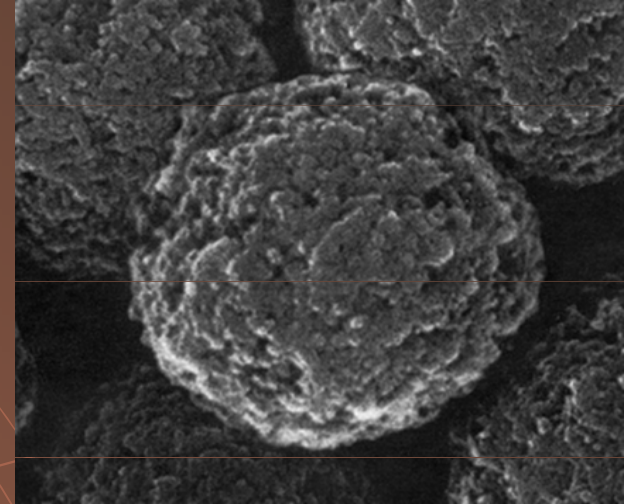
Částicový sorbent

tvar: sférický (bez povrchových vad)

rozměr pro kolony:

analytické 1 – 8 μm

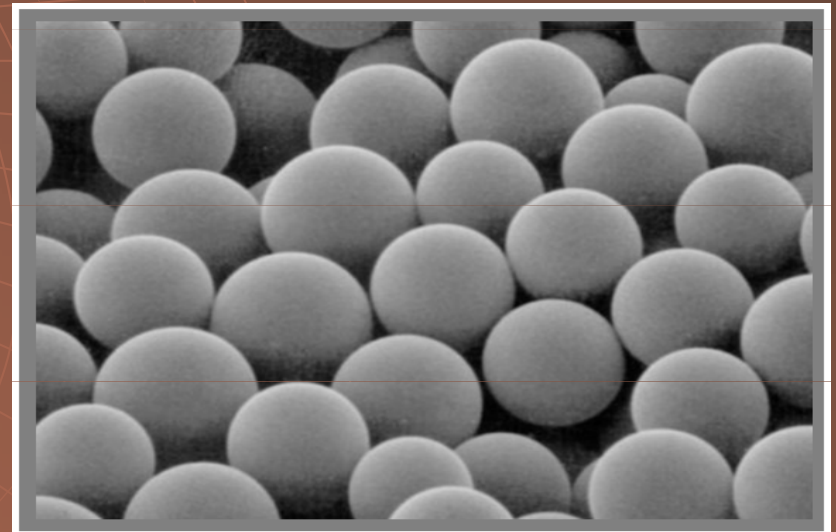
preparativní > 10 μm

povrchové rozrůznění

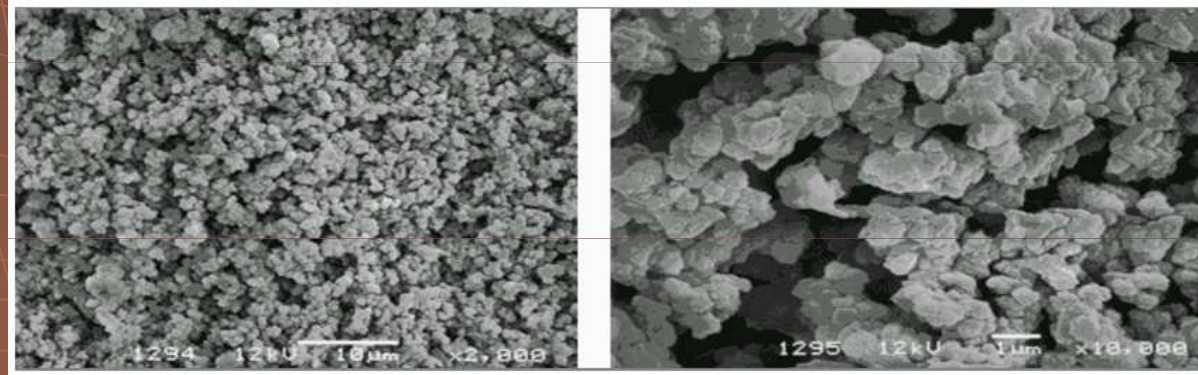
póry

polymerní částice

Monolitický sorbent

makropóry: ~ 1500 nm; mezopóry: < 50 nm,
mikropóry < 2 nm

pórovitost monolitické stacionární fáze až 85 %;
oproti částicové s pórovitostí *max* 60 %

vysoké průtoky za nízkých tlaků;
velká efektivní plocha $\Rightarrow$ rychlá separace:
vysoké rozlišení a vysoká kapacita

monomer + polymerační činidlo + porogen

ML-SF na bázi siliky

tetramethoxysilan (TMOS)

tetraethoxysilan (TEOS) + kyselina octová + polyethylenglykol (PEG)

ML-SF na bázi organických materiálů

styren-divinylbenzen (S-DVB)

metakryláty

vinyl-deriváty (vinylpyrrolidon, vinylacetát)

izooktan

tetrahydrofuran

dekanol

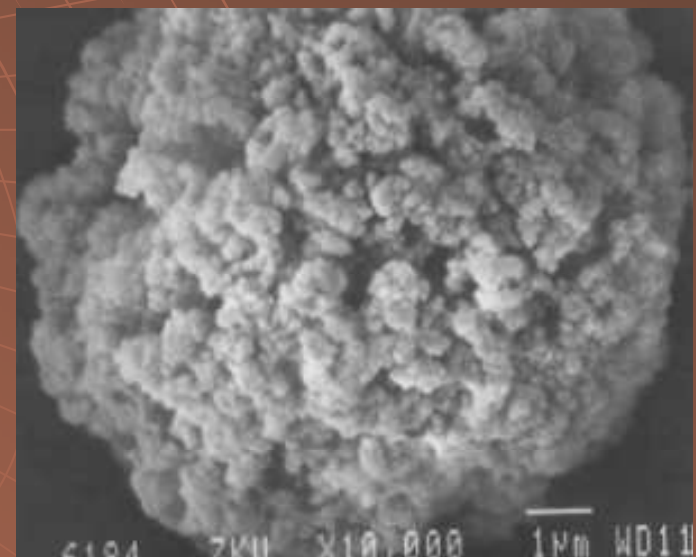
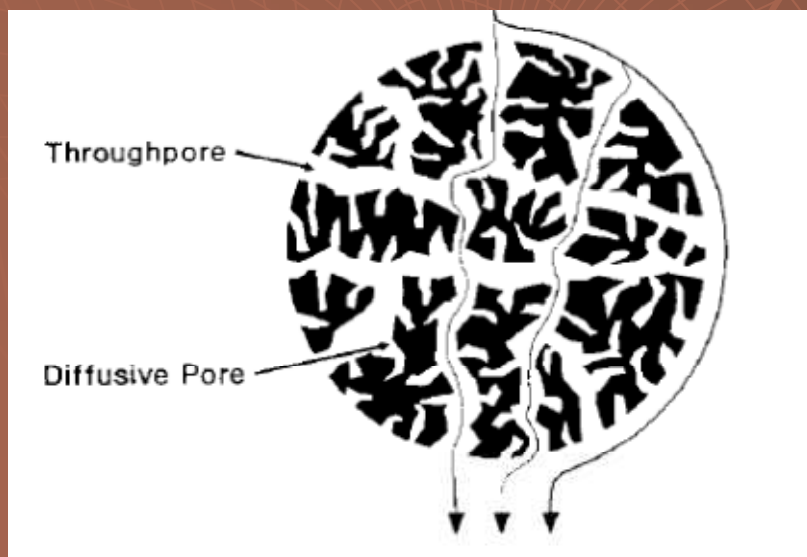
nevýhoda: obtížná výroba

provedení: disk, trubička, plněná kapilára

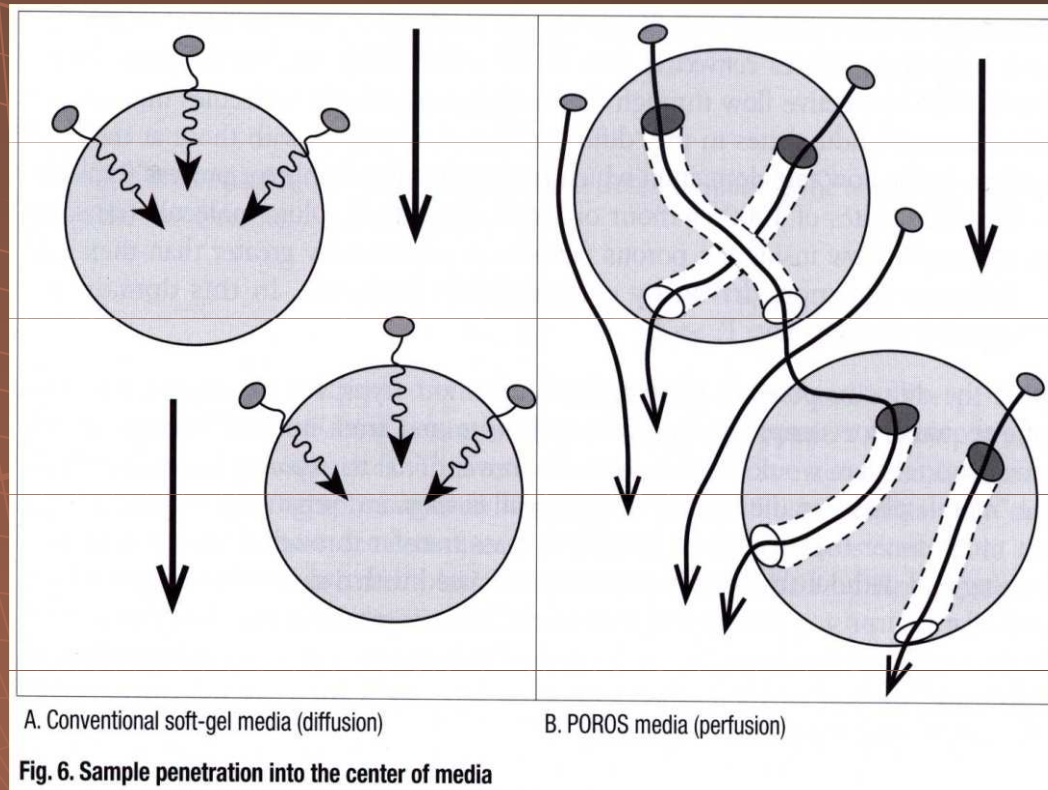

Perfúzní chromatografie

- ◆ Využívá médií - **POROS média**, jejichž částice (10, 20, 50 μm) mají velké příčné póry - 600 - 800 nm. Molekuly biopolymerů unášené **konvektivním prouděním** mobilní fáze se těmito póry lehce dostávají do nitra částic. Příčné póry jsou navíc vzájemně propojeny krátkými “difuzními” póry - 50 – 150 nm. Vytváří se tak síťová struktura s rozsáhlým vnitřním prostorem pro interakci nosiče s biopolymerem.

Perfúzní chromatografie - princip

Průtokem mobilní fáze vytváří napříč každou částicí média rozdíl tlaku, který indukuje **konvektivní tok příčnými póry (perfúze)**. Biomakromolekuly ve vzorku se tak dostávají do kontaktu jak s povrchem částic, tak i s vazebnými místy v jejich nitru.

Perfúzní chromatografie

K efektu perfúze dochází jen při určité průtokové rychlosti. Moderní HPLC a FPLC systémy mohou zajistit podmínky perfúze pouze u malých analytických POROS kolon (4.6 x 100 mm, objem 1.7 ml, při průtokové rychlosti kolem 10 ml.min⁻¹).

- ◆ Výhody ve srovnání s chromatografií konvenční:
  - Kapacita je vysoká, nezávisí na průtokové rychlosti.
  - Rozlišení je vysoké, nezávisí na průtokové rychlosti.
  - Rychlost separace je obvykle 10 - 100x větší než u konvenčních médií, řádově se pohybuje v minutách.

Perfúzní chromatografie - princip

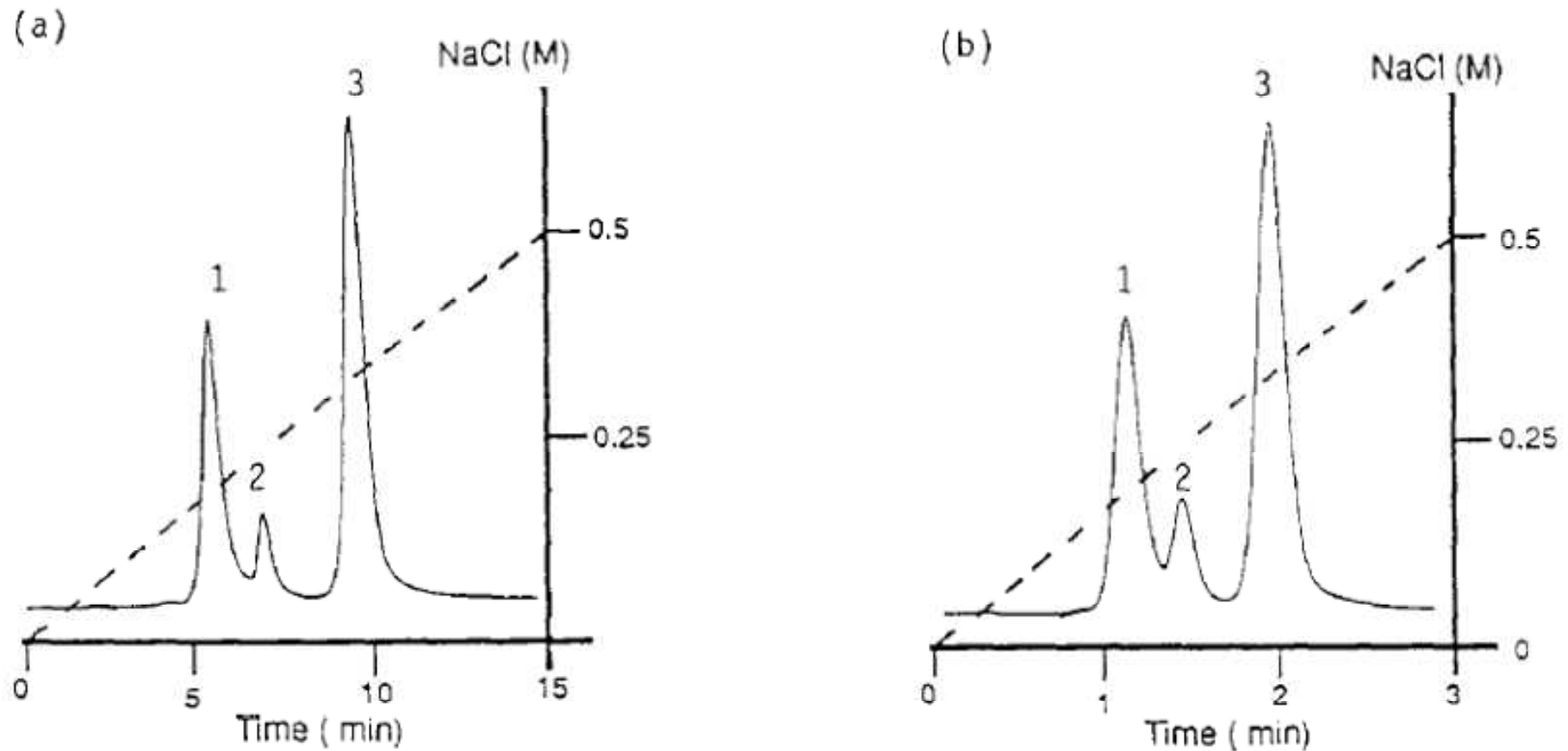
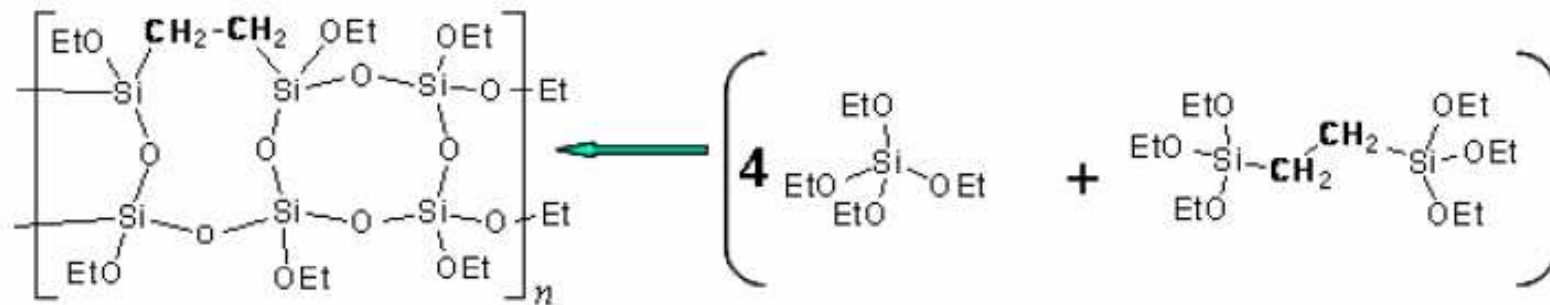

Fig. 14. Separation of model proteins on POROS S/M; 75 μg load of a protein mixture containing chymotrypsin (1), cytochrome *c* (2), and lysozyme (3); detection at 280 nm; column, 100 $\times$ 4.6 mm I.D.; 20 mM 2-[N-morpholino]ethanesulfonic acid buffer, pH 6.0; detection at 280 nm. (a) 1 ml/min, 15-min gradient to 0.5 M NaCl; (b) 5 ml/min; 3-min gradient to 0.5 M NaCl.

UPLC stacionární fáze Waters

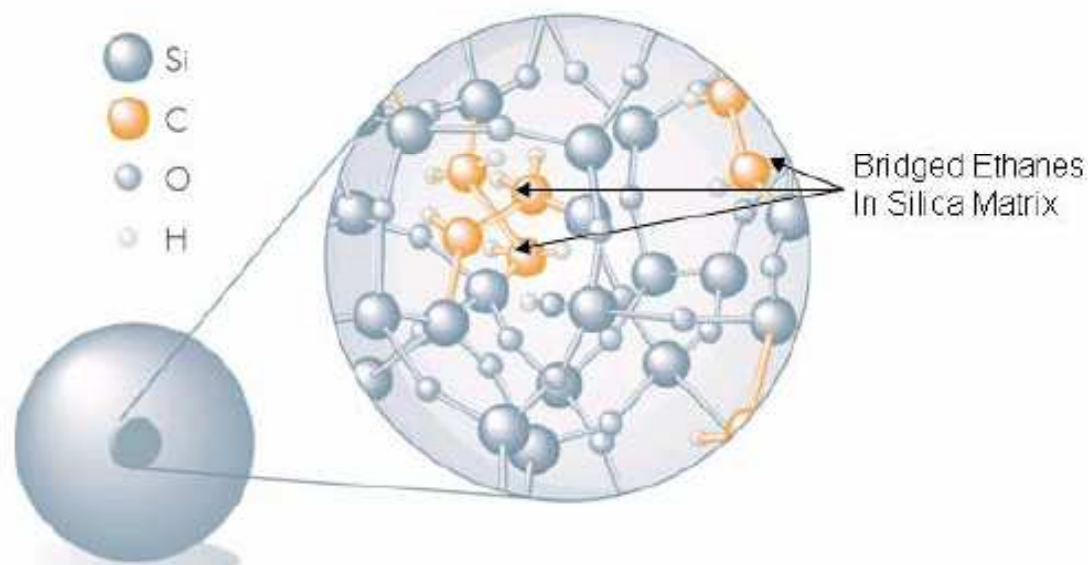
technologie "Hybrid (Silicon-Carbon) Particle Technology"

Polyethoxysilane (BPEOS)

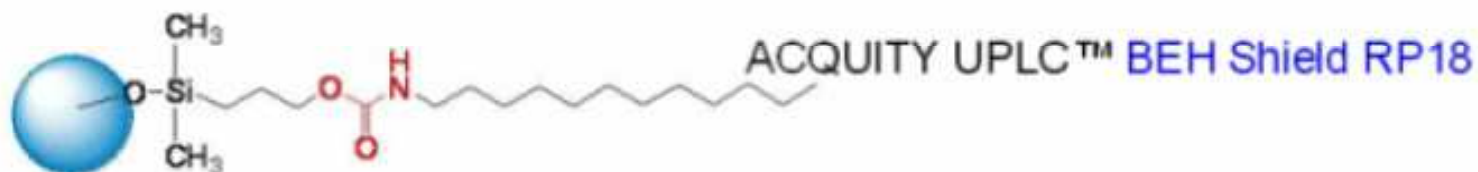
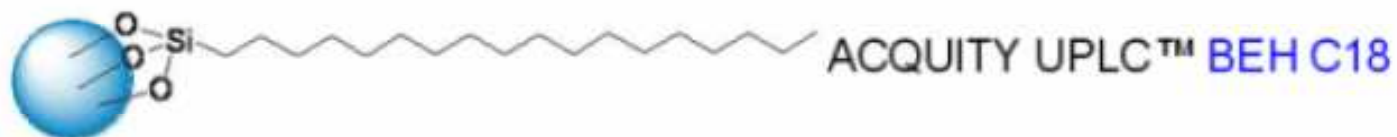
Tetraethoxysilane (TEOS)

Bis(triethoxysilyl)ethane (BTEE)

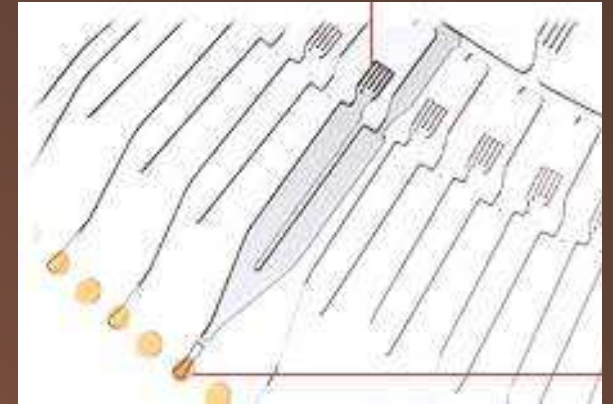
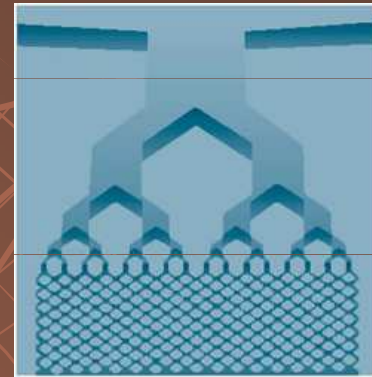
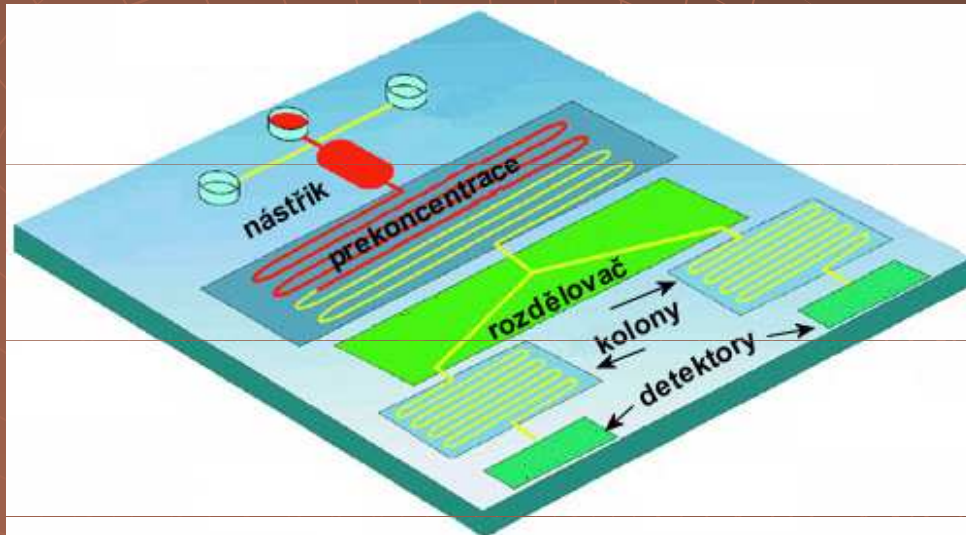

UPLC stacionární fáze Waters

Chipová chromatografie

struktury vyleptané do křemíkové (Si) destičky

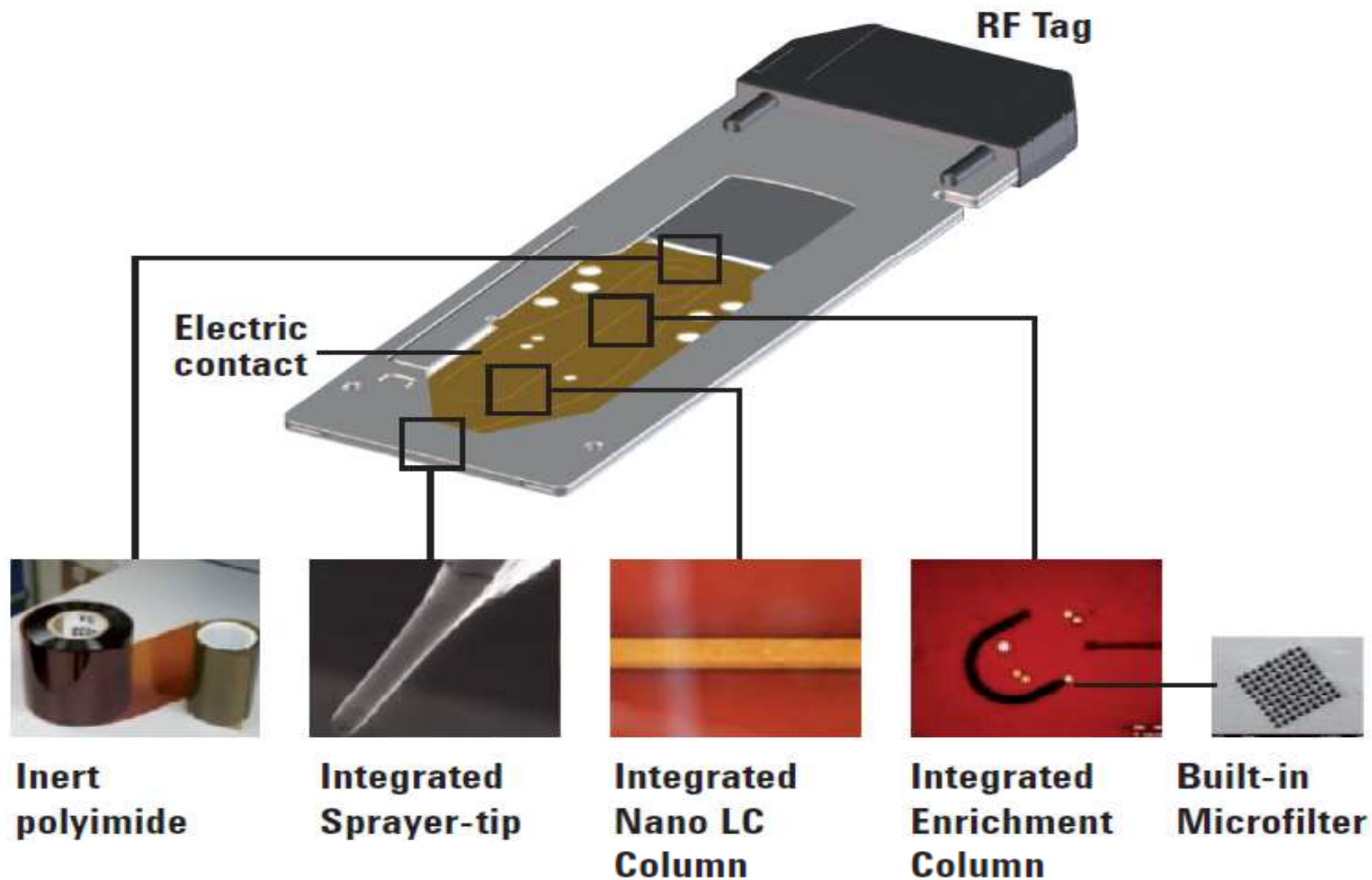

doprava MF: pumpa, odstředivá síla, el. staticky

výhody: rychlost analýzy, velikost,
malá spotřeba vzorku (< nl !)

nevýhody: práce s malými objemy
(povr. napětí, elektrostatické interakce)

Chipová chromatografie Agilent

Chipová chromatografie Agilent

Průmyslové systémy

Detektory

Detektory

	RI	UV-VIS	IR	FLD	ECD	CONDUCT	CORONA	ELSD
typ detektoru	nedeštruktivní	nedeštruktivní	nedeštruktivní	nedeštruktivní	deštruktivní	nedeštruktivní	deštruktivní	deštruktivní
odezva	univerzální	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	selektivní	univerzální
měřená veličina	index lomu	absorbance	absorbance	intenzita fluorescence	elektrický proud	vodivost	elektrický proud	rozptyl světla
typická citlivost (hmotnost/ml)	μg	ng	μg	pg	pg	ng	ng	μg
lineární rozsah	10 ⁴	10 ⁵	10 ⁴	10 ³	10 ⁶	10 ⁶	10 ⁵	10 ²
závislost odezvy na průtoku	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano
teplotní závislost	vysoká (10 ⁻⁴ jed. ind. lomu)	nížká	nížká	nížká	vysoká (1,5%)	vysoká (2,0%)	nížká	vysoká
gradientová eluce	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano (částečně)

Refraktometrický detektor

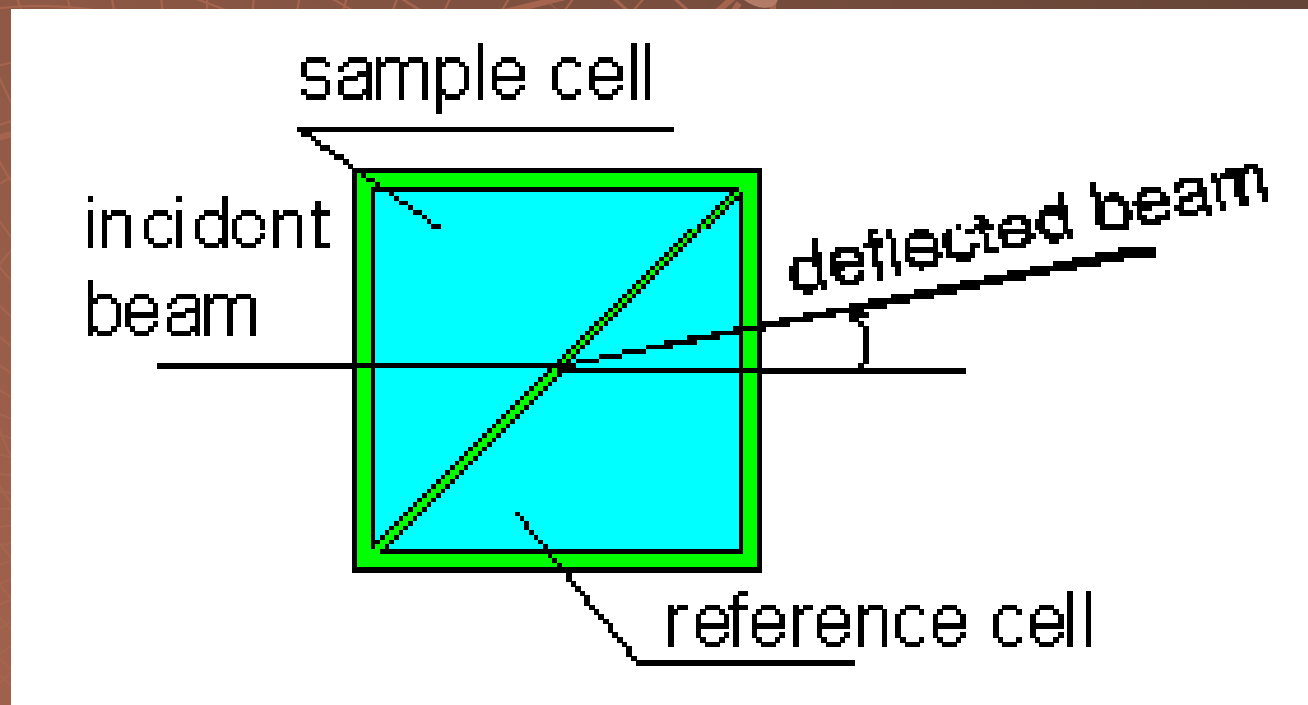
index lomu

šum 10^{-7}

dyn. rozsah 10^4

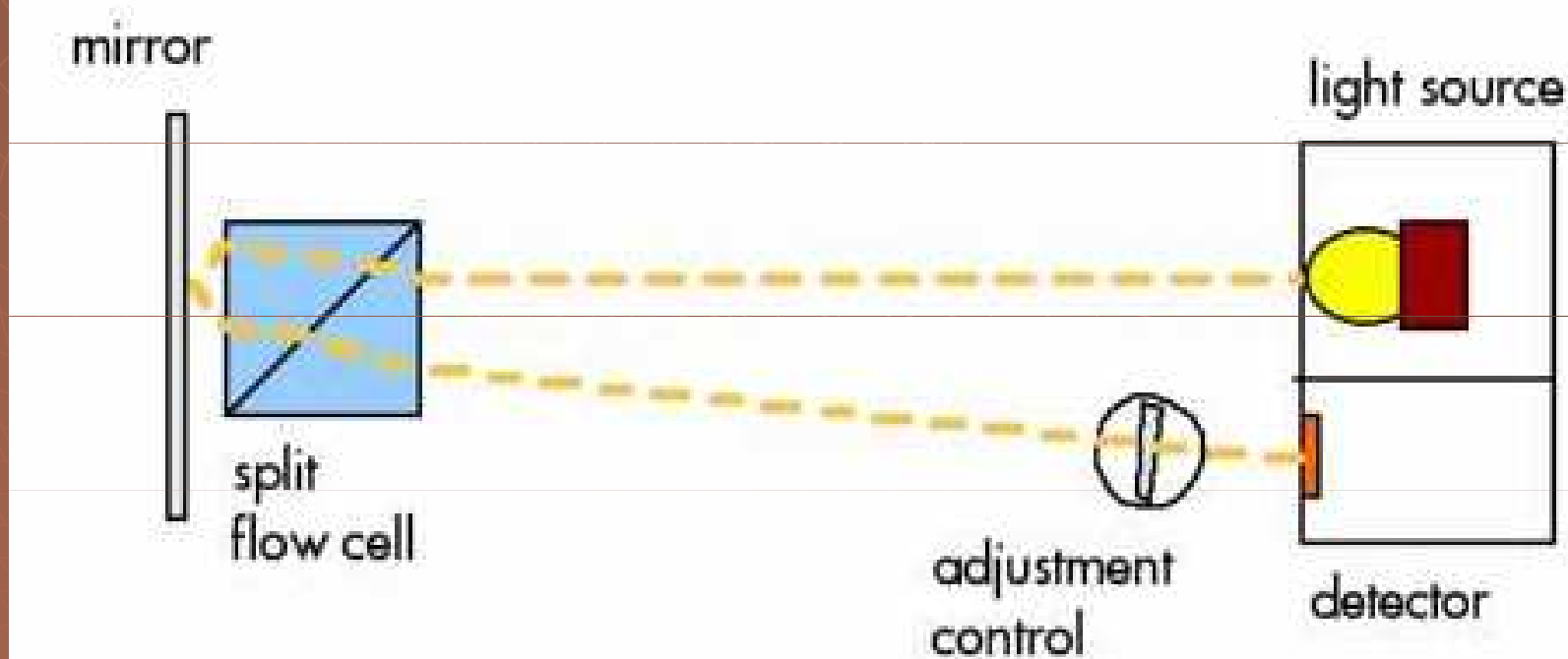
citlivost 10^{-7} g/ml

Refraktometrický detektor

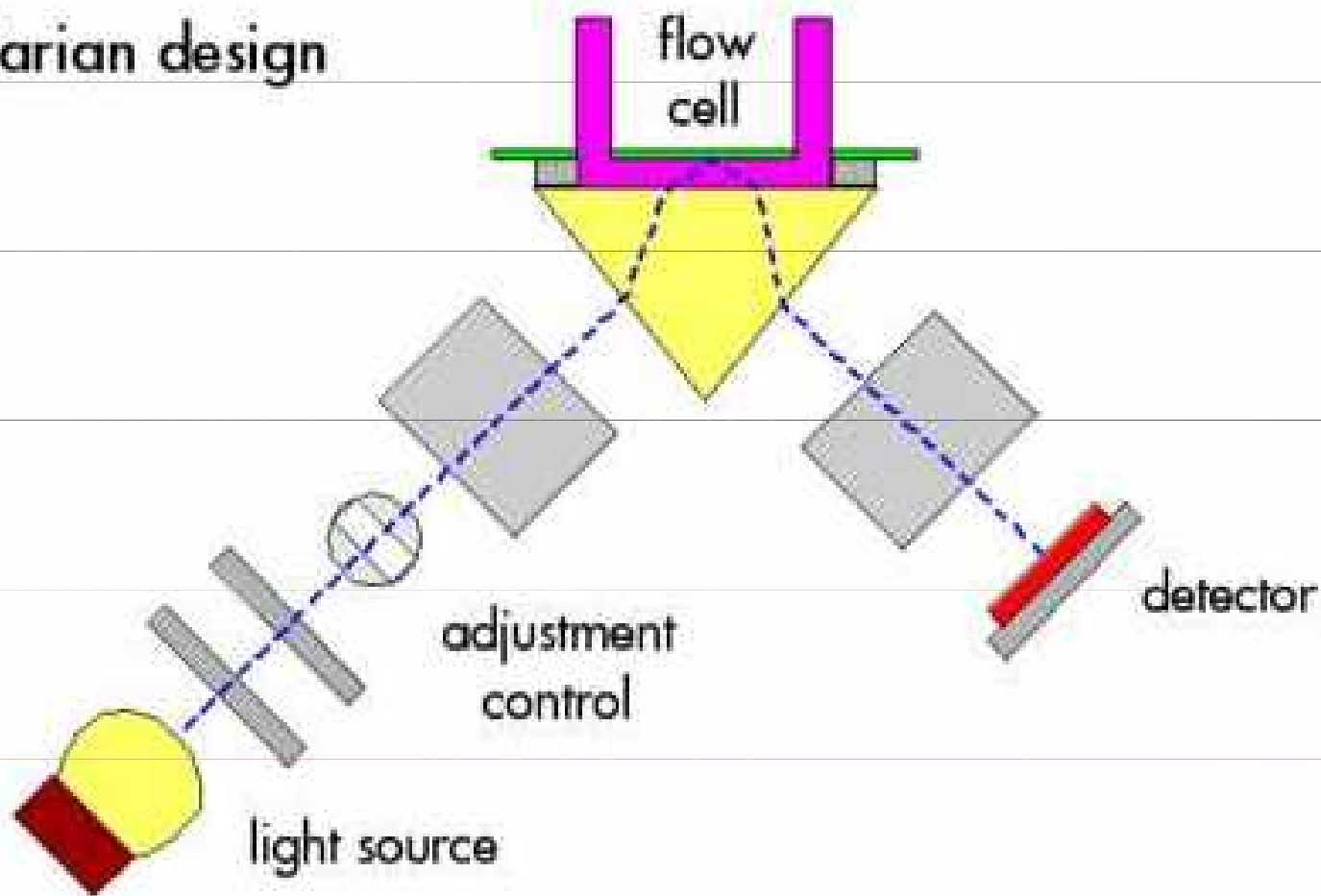
Refraktometrický detektor

Waters design

Refraktometrický detektor

Varian design

„Light scattering“ detektor

Rozptyl

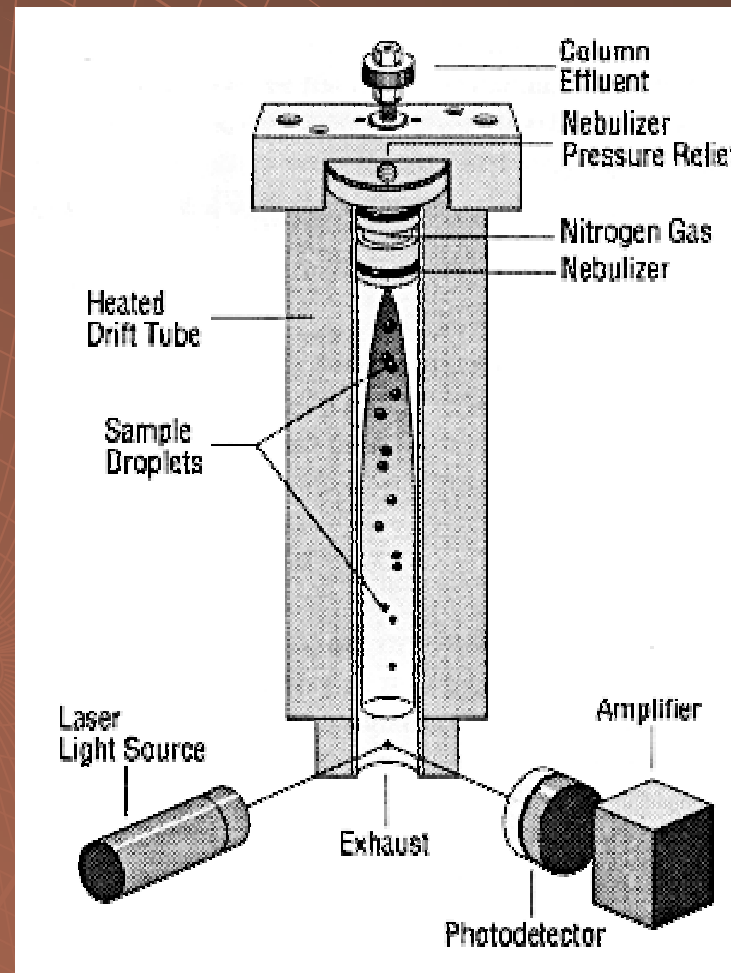
šum 10^{-8}

dyn. rozsah 10^4

citlivost 10^{-9} g/ml

„Light scattering“ detektor

UV – VIS detektor detekční cela

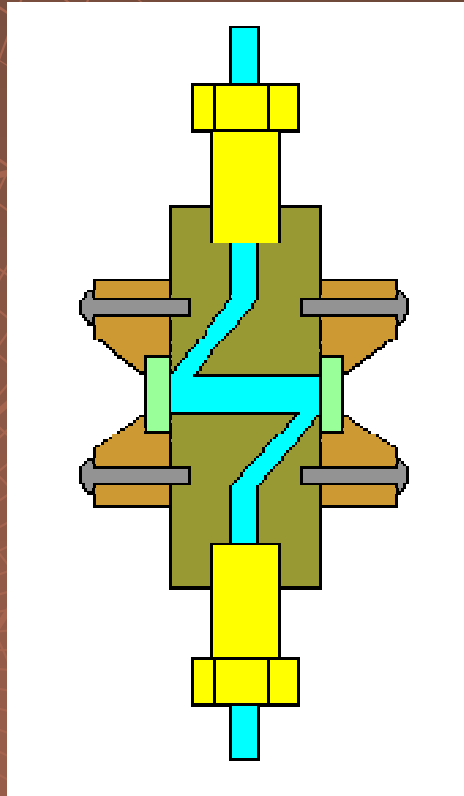
Absorbance

šum 10^{-4}

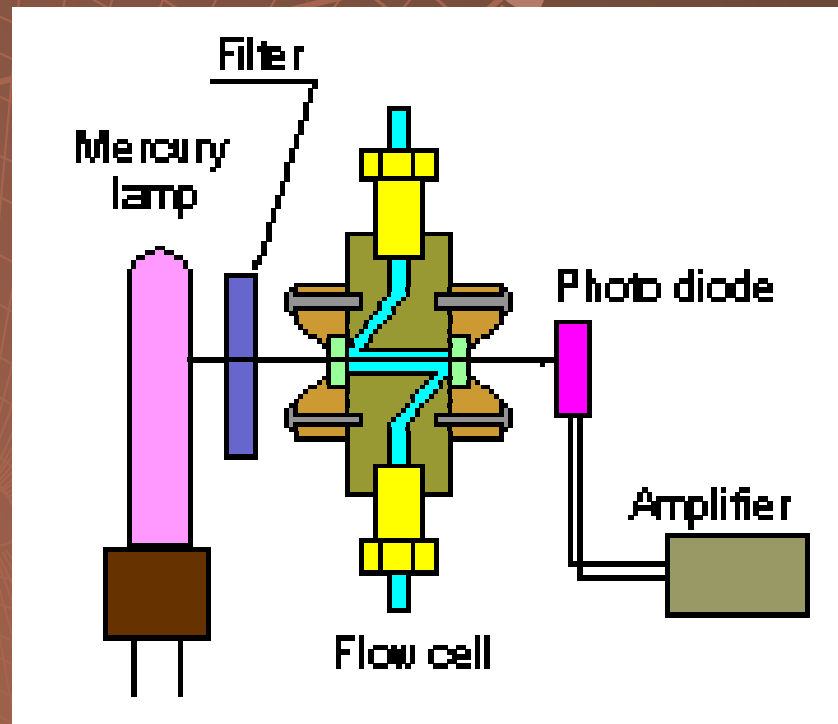
dyn. rozsah 10^4

citlivost 10^{-10} g/ml

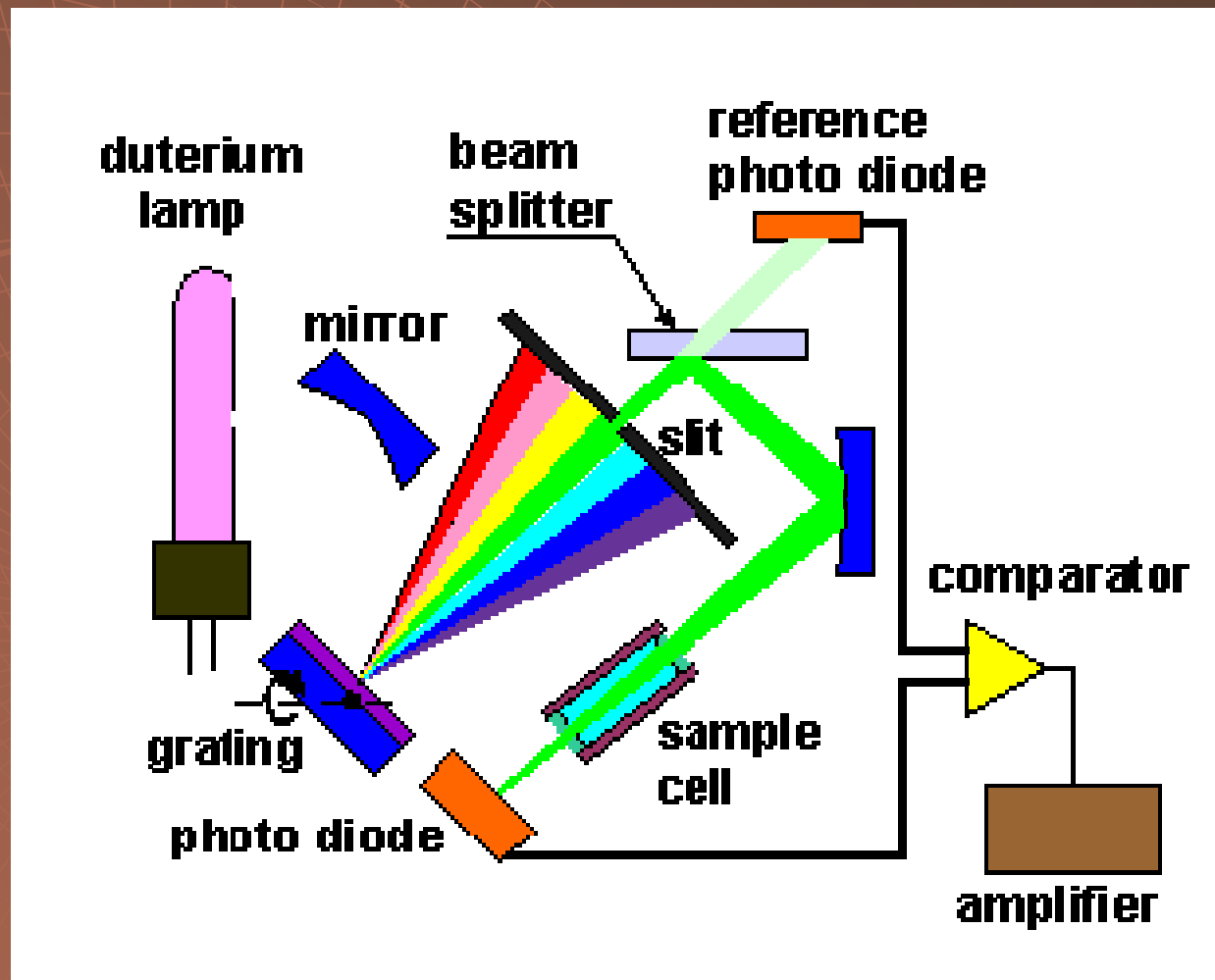
UV – VIS detektor detekční cela

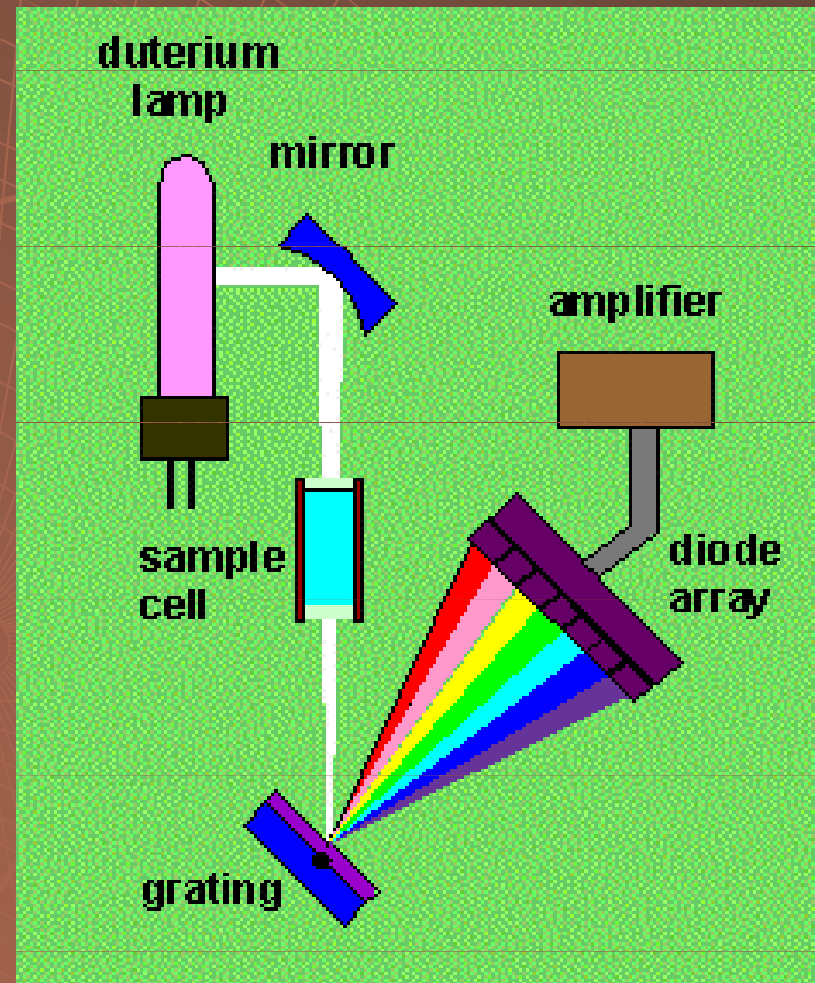
UV – VIS detektor s fixní vlnovou délkou

UV – VIS detektor s proměnlivou vlnovou délkou

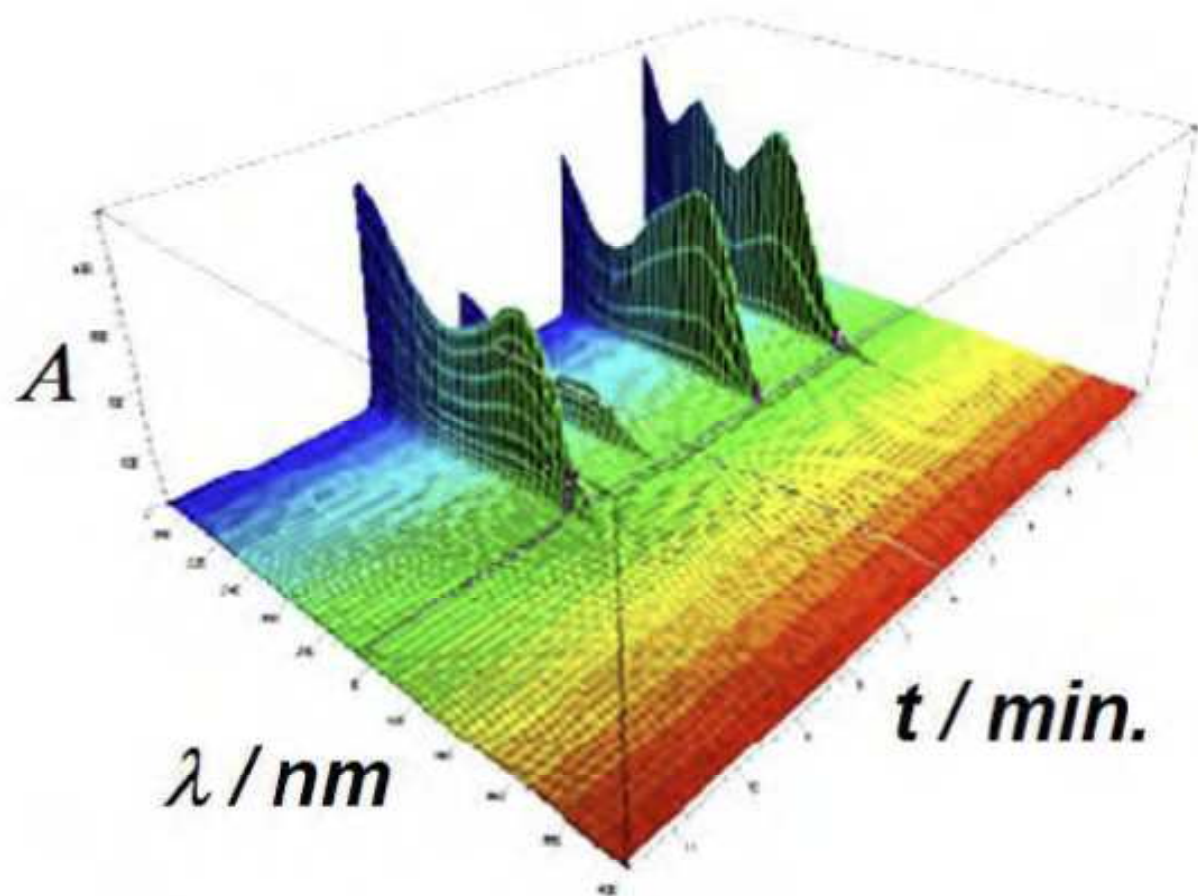

UV – VIS detektor s diodovým polem

UV – VIS detektor s diodovým polem

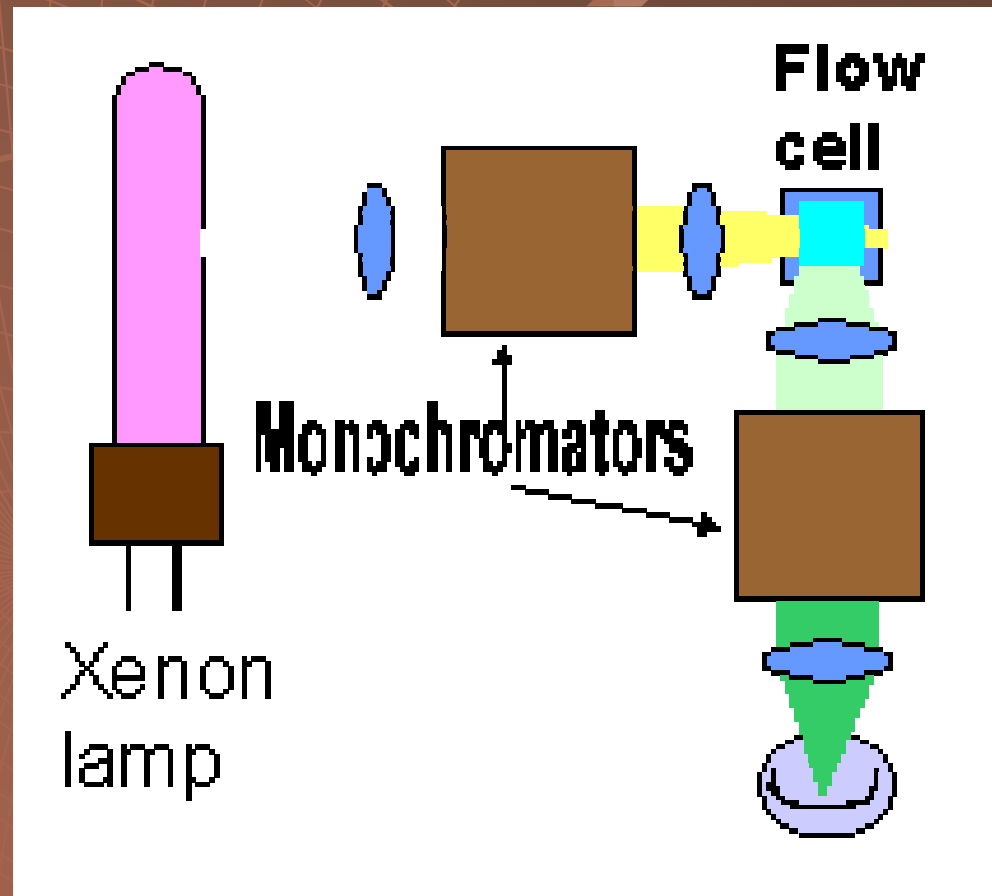

Fluorescenční detektor

Fluorescence

citlivost 10^{-9} g/ml

Fluorescenční detektor

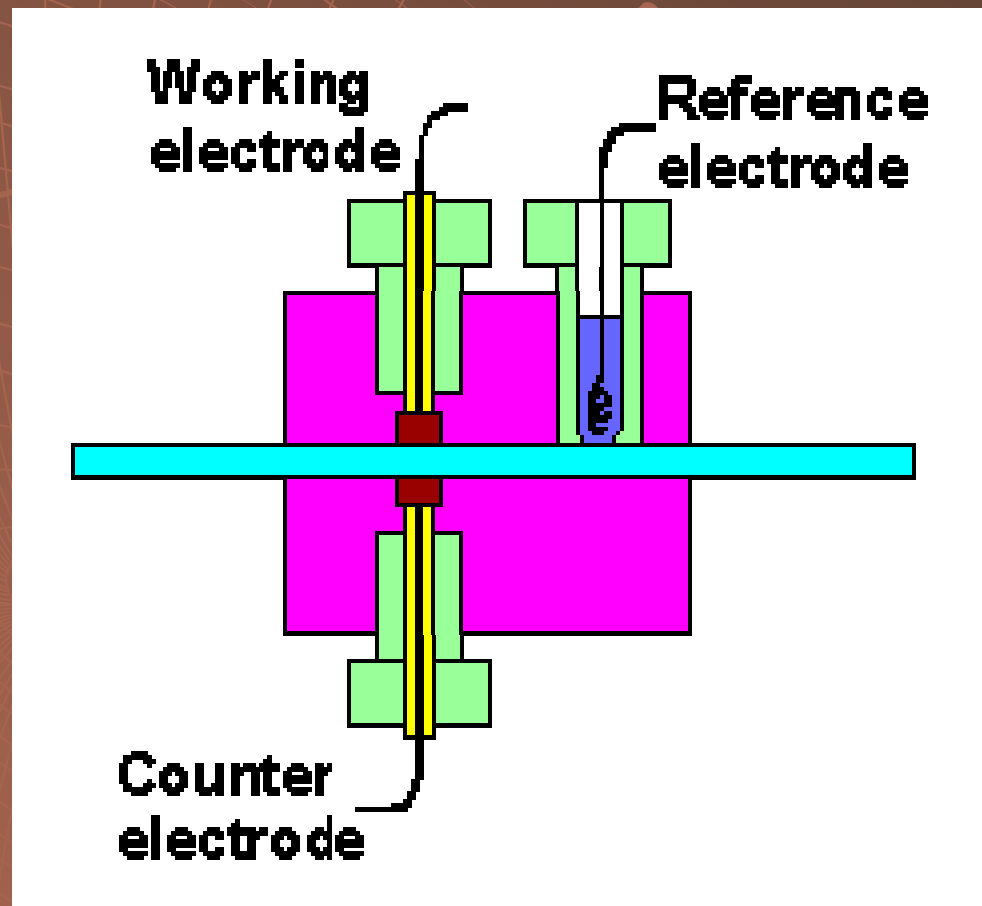

Elektrochemický detektor

elektrický proud

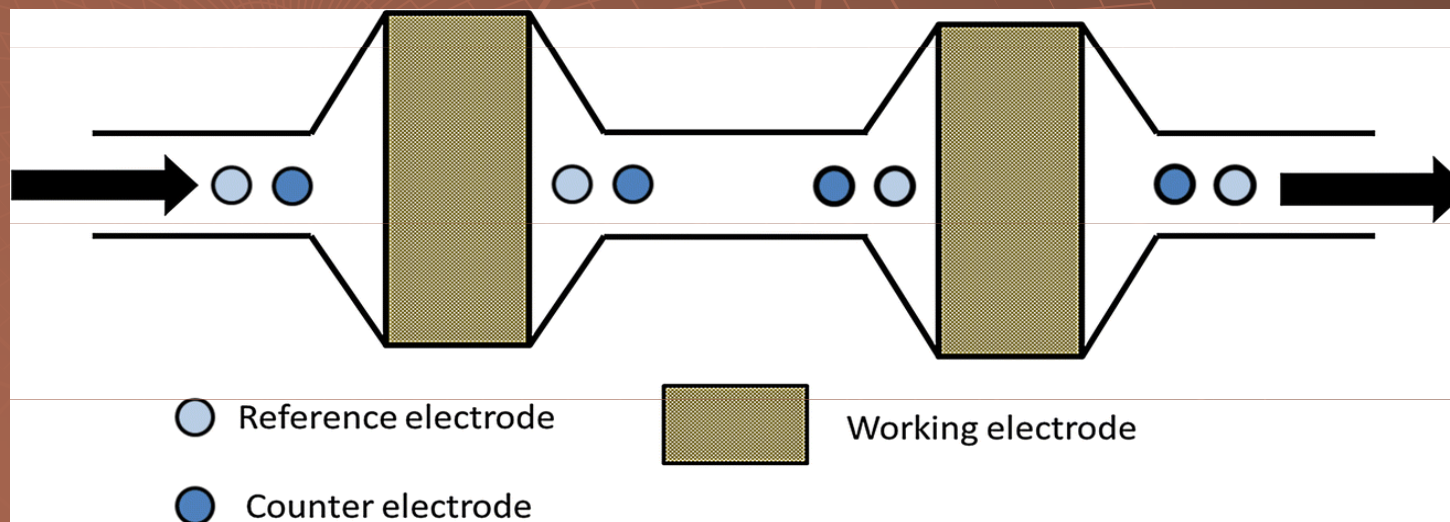
citlivost 10^{-9} g/ml

Elektrochemický detektor amperometrický

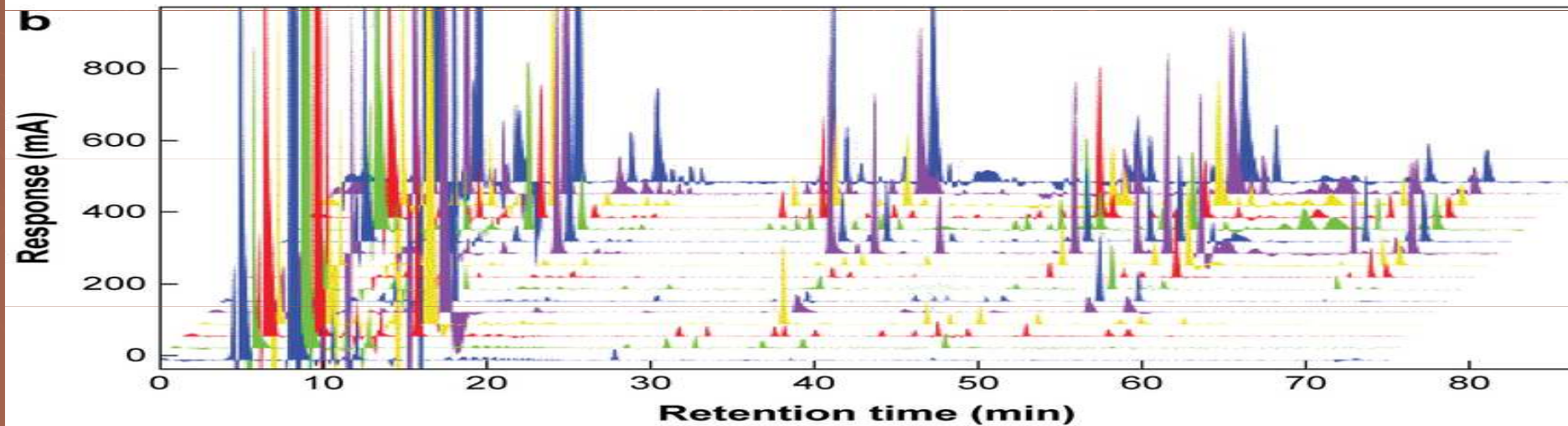
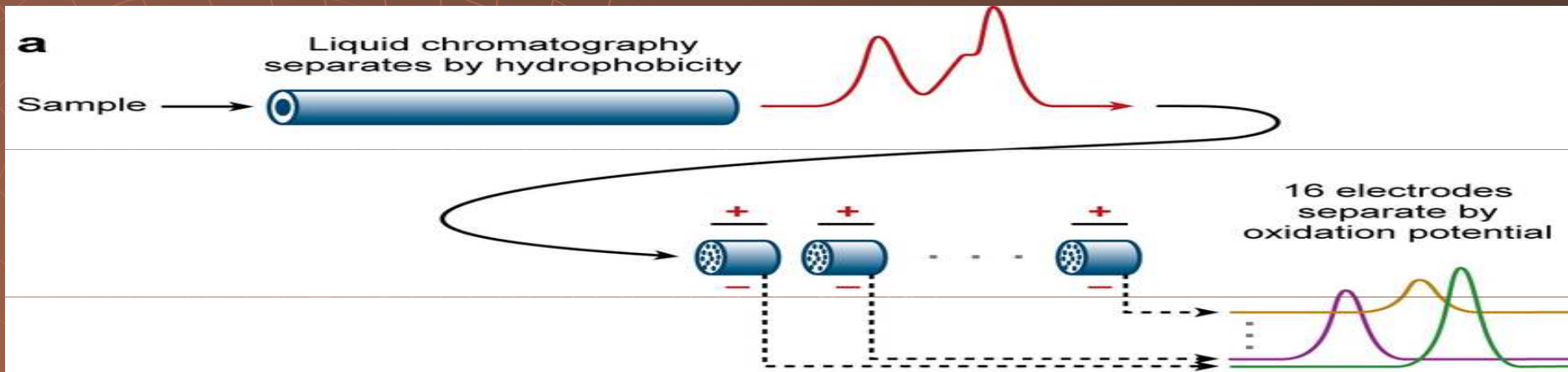

Elektrochemický detektor coulometrický

Elektrochemický detektor

Kaddurah-Daouk R, et al. 2008.

Annu. Rev. Pharmacol. Toxicol. 48:653–83

Konduktometrický detektor

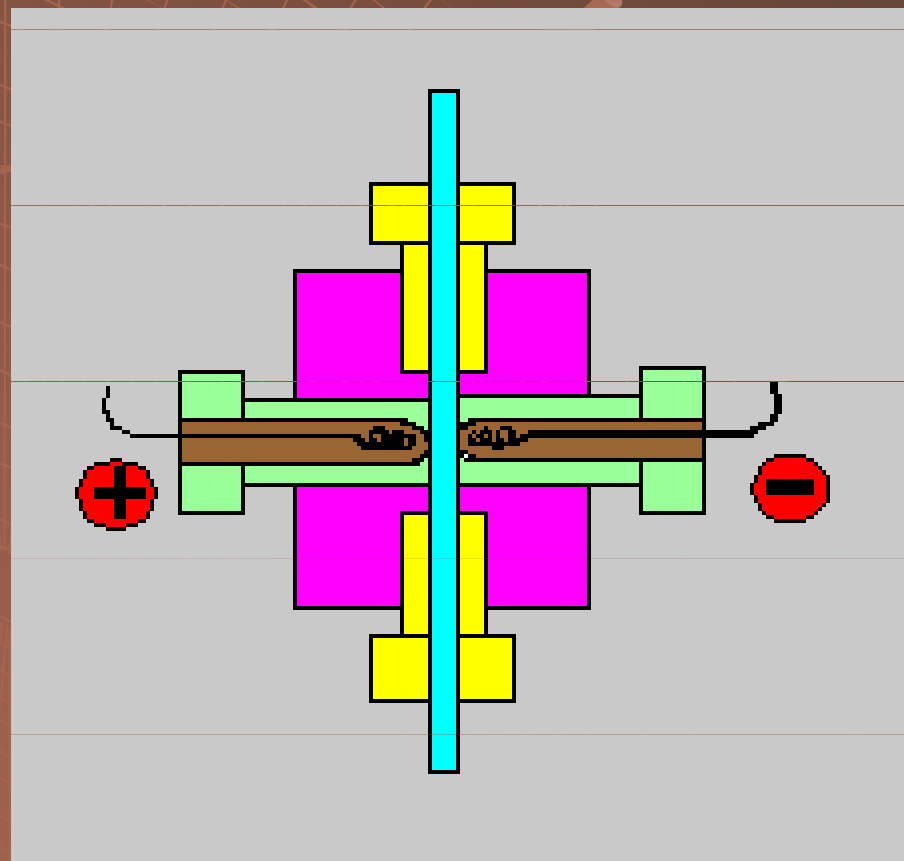
Vodivost

šum 10^{-3}

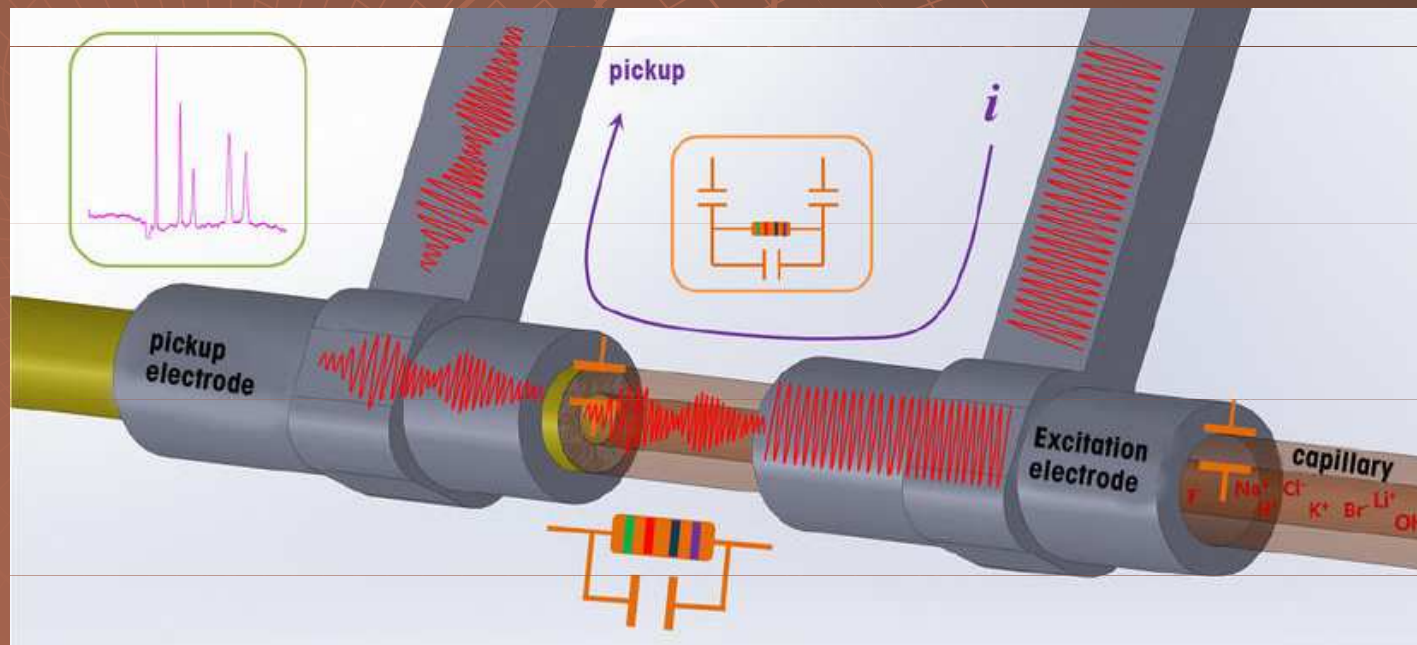
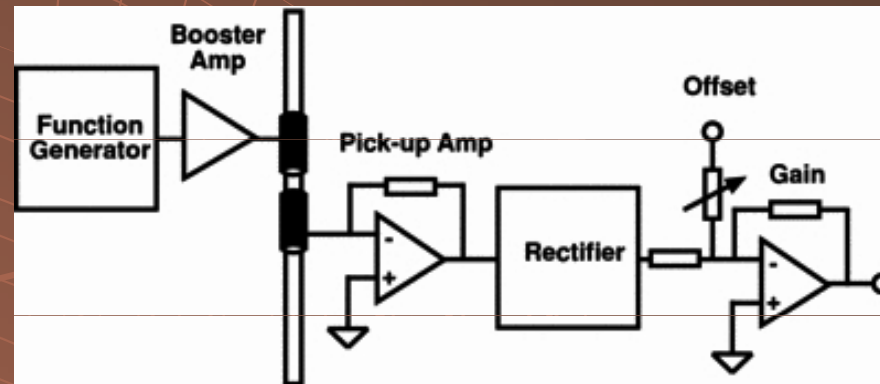
dyn. rozsah 10^6

citlivost 10^{-8} g/ml

Konduktometrický detektor kontaktní

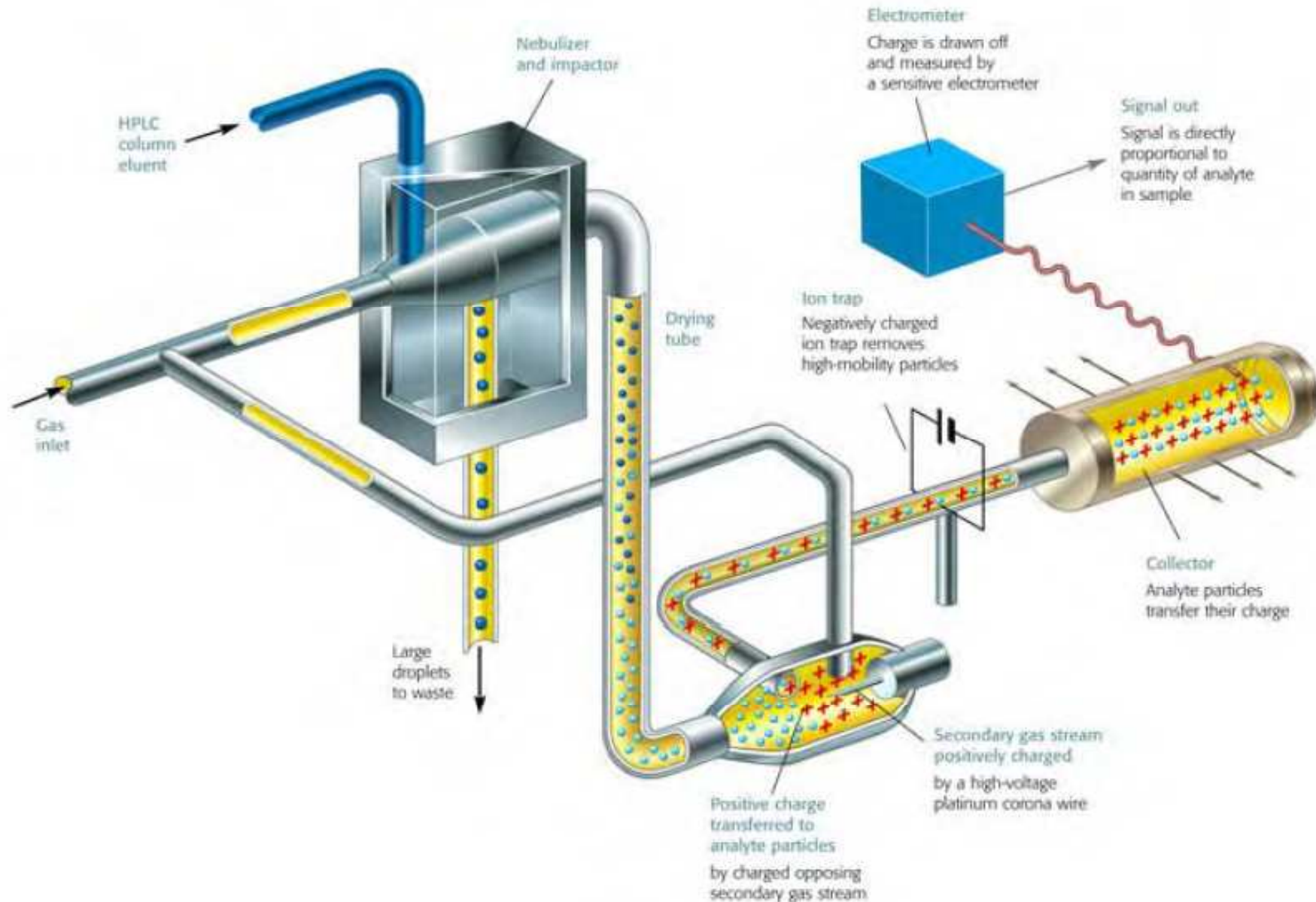

Konduktometrický detektor bezkontaktní

Aerosolový detektor nabitých částic

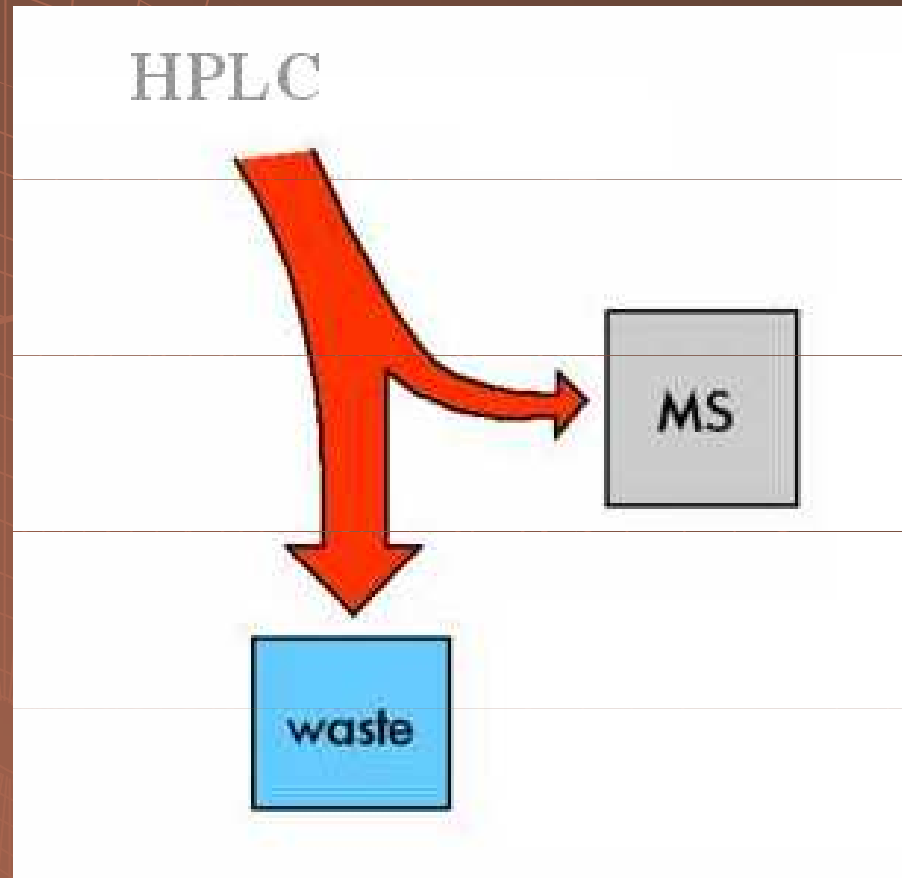
LC-MS

počet iontů

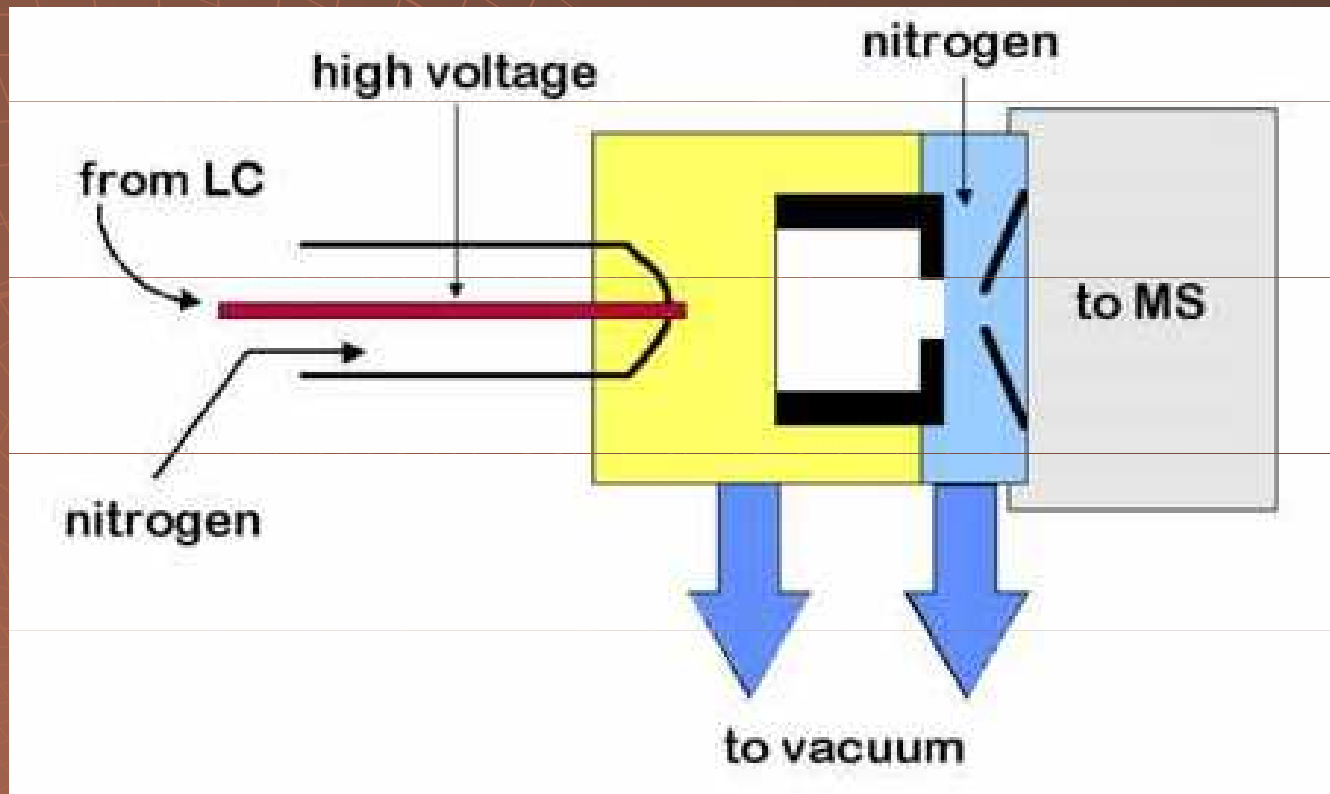
citlivost 10^{-13} g/ml

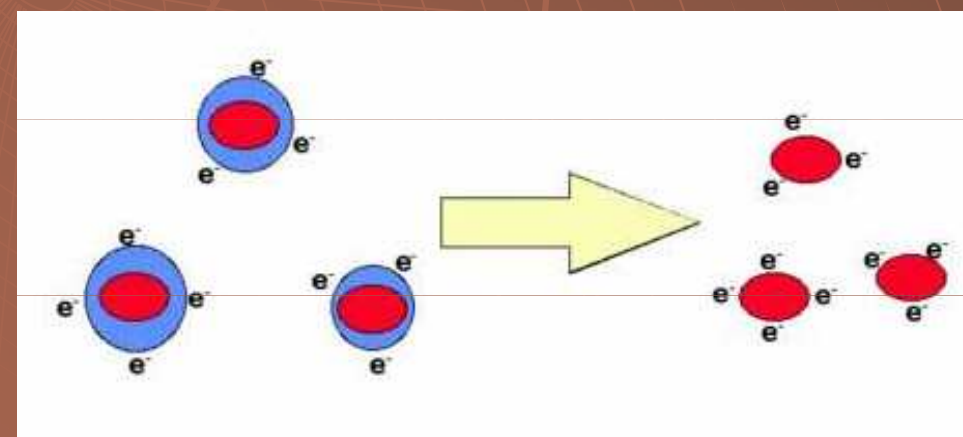
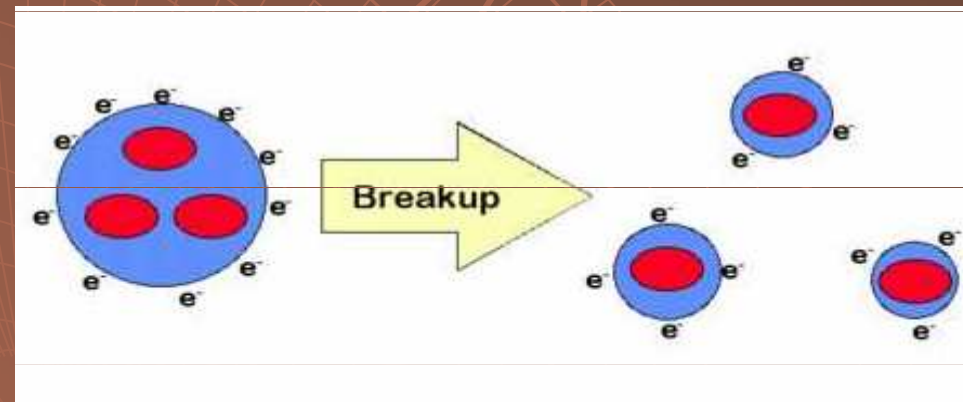
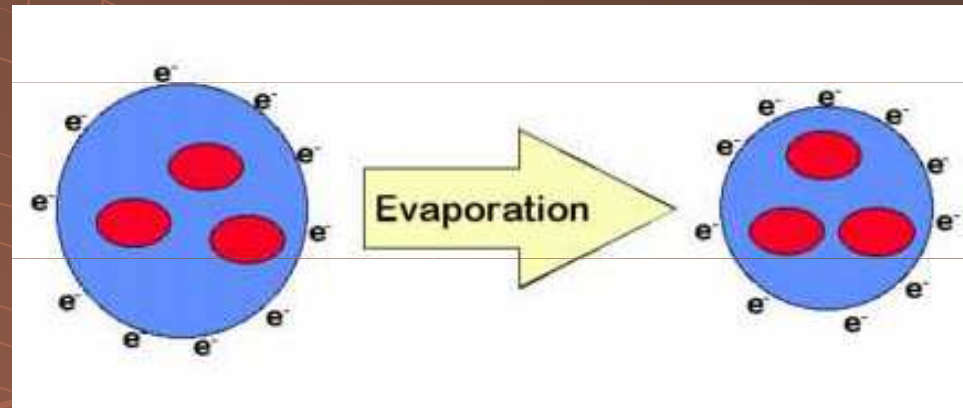
LC-MS

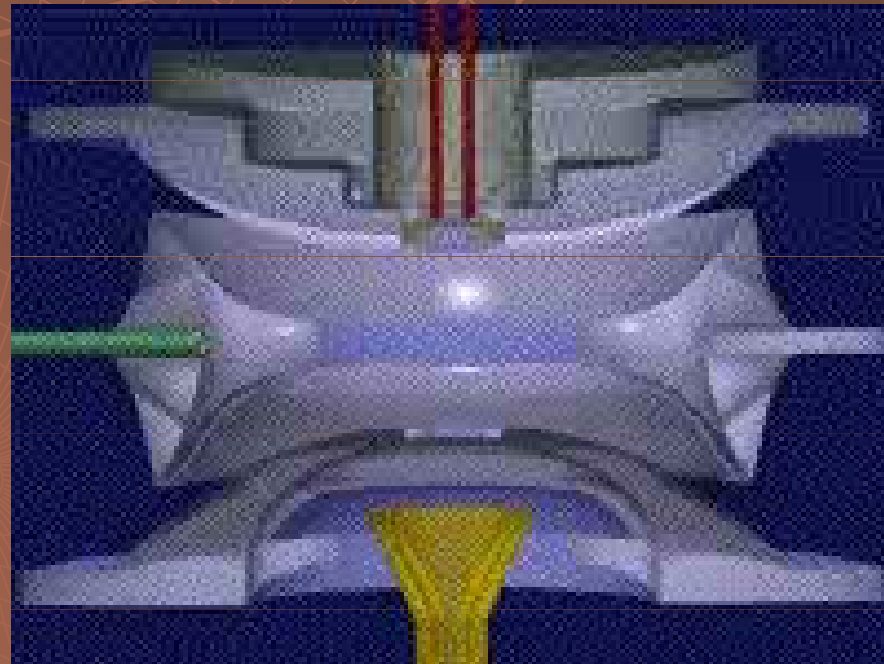
„Electrospray“

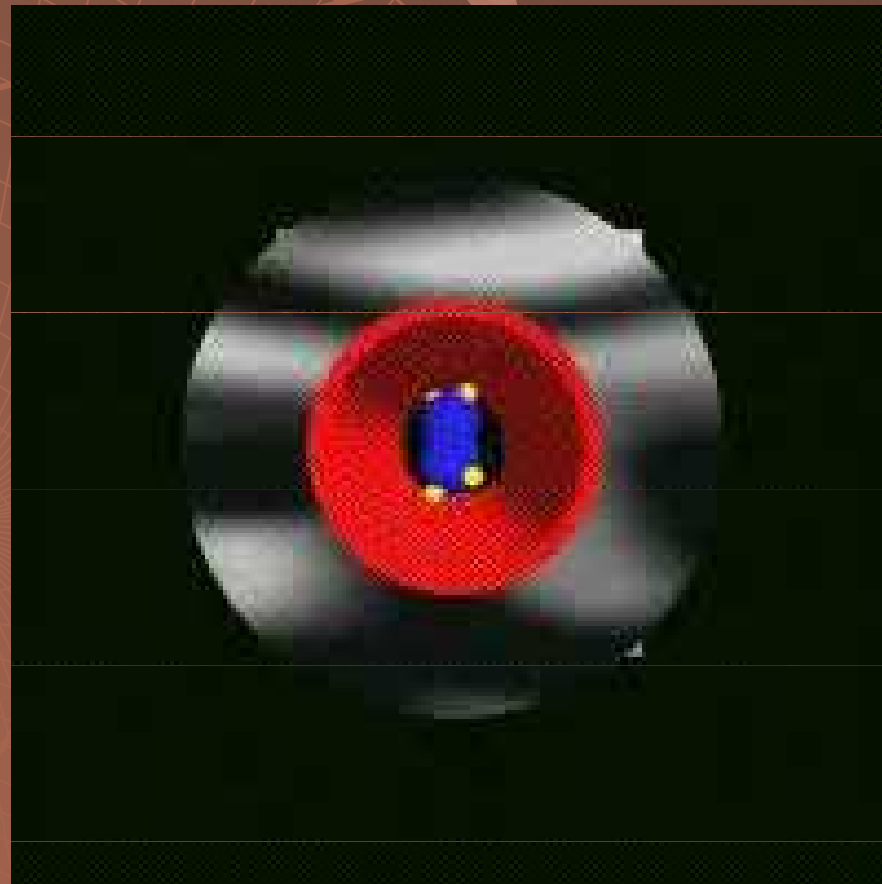
Ionizace

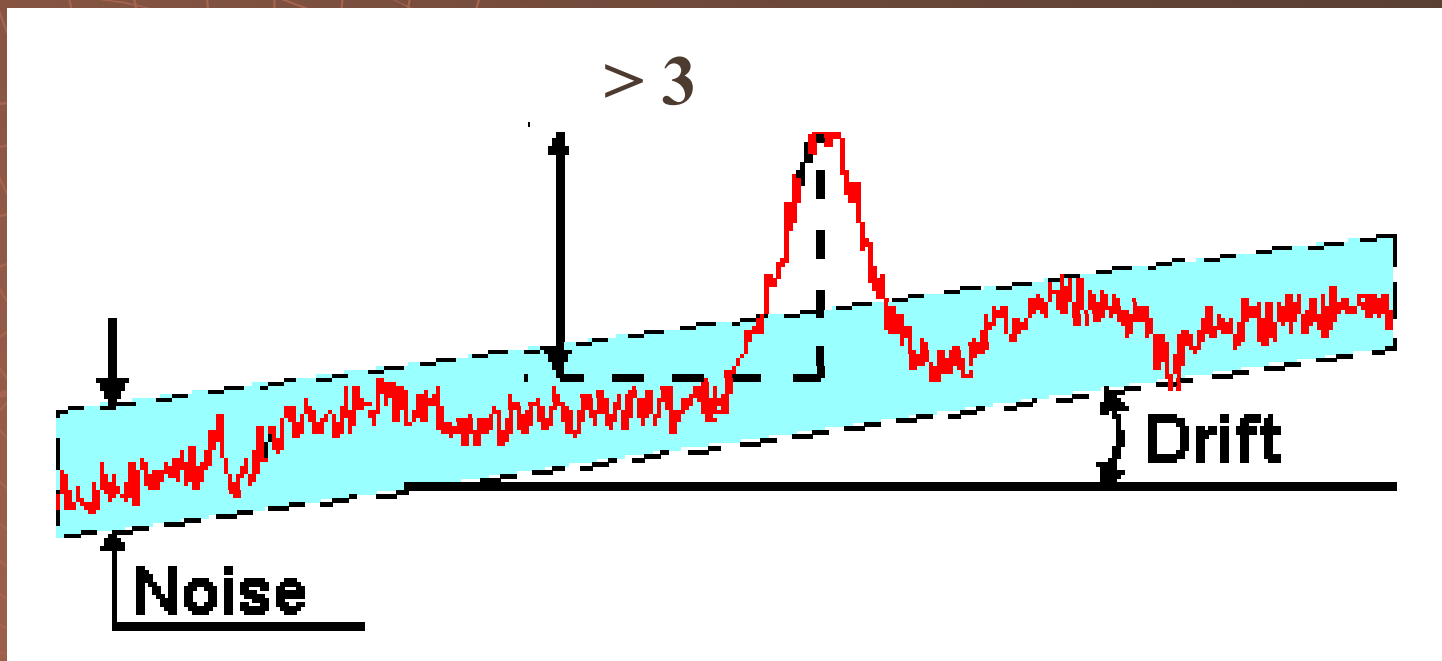
Ion Trap

Kvadrupol

Šum a drift detektoru

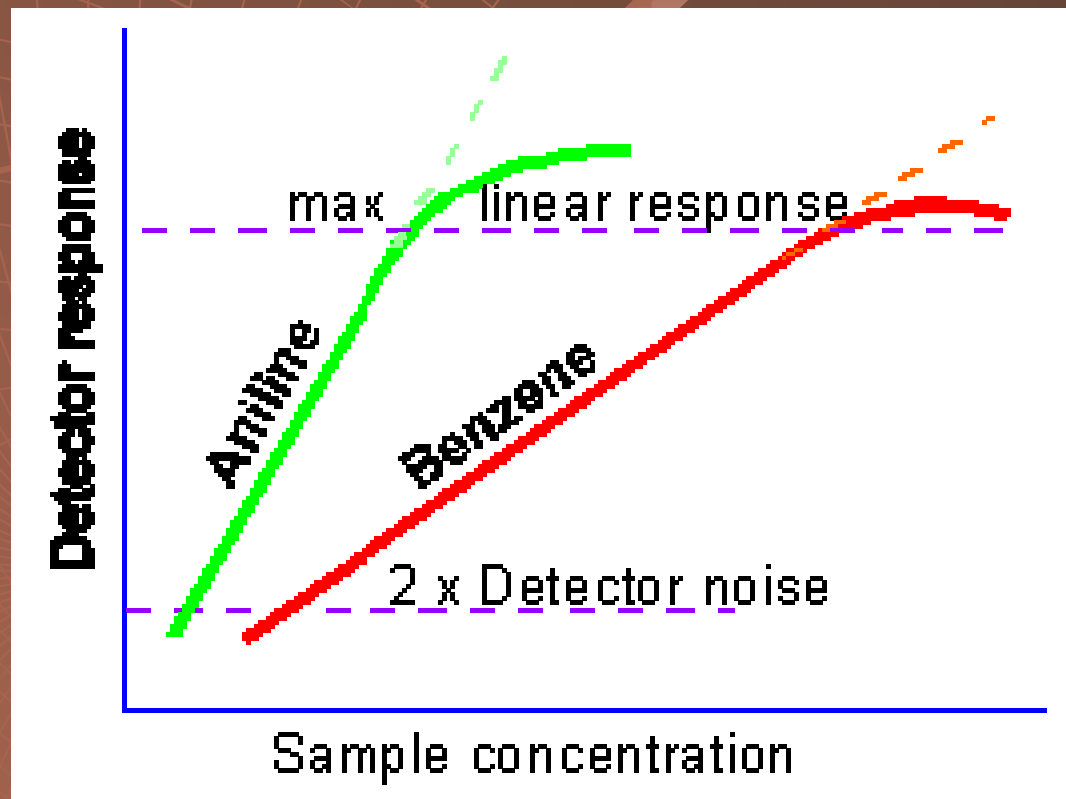

Mez detekce $S/N > 3$

Mez stanovitelnosti $S/N > 10$

Lineární rozsah detektoru

Derivatizace

- ◆ zvýšení citlivosti nebo umožnění detekce vůbec
- ◆ zvýšení rozlišení nebo umožnění separace vůbec
- ◆ zamezení nežádoucí sorpce látek na koloně

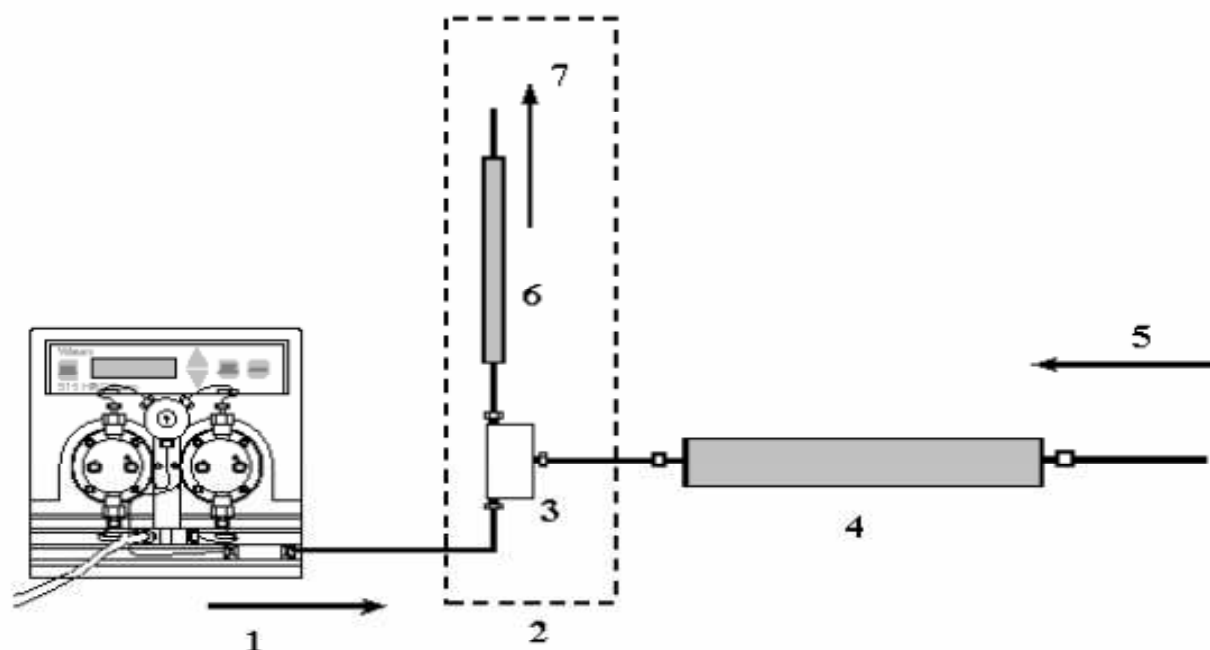
Požadavky na deriváty

- ◆ chemické individuum
- ◆ stabilní
- ◆ reakce kvantitativní, rychlá, selektivní bez vedlejších produktů za mírných reakčních podmínek (pH, teplota)
- ◆ činidlo musí být dobře separovatelné od svých produktů na koloně jiné fyzikálně-chemické vlastnosti

Derivatizace

- ◆ „pre-column“ - před vlastní analýzou
- ◆ „post-column“ – za kolonou po analýze

Derivatizace

- 1 - derivatizační pumpa derivatizačního reagentu
- 2 - postkolonový systém
- 3 - směšovací komůrka (mixér)
- 4 - chromatografická kolona
- 5 - směr toku mobilní fáze
- 6 - derivatizační reaktor (smyčka)
- 7 - směr toku činidla (efluentu) k detektoru

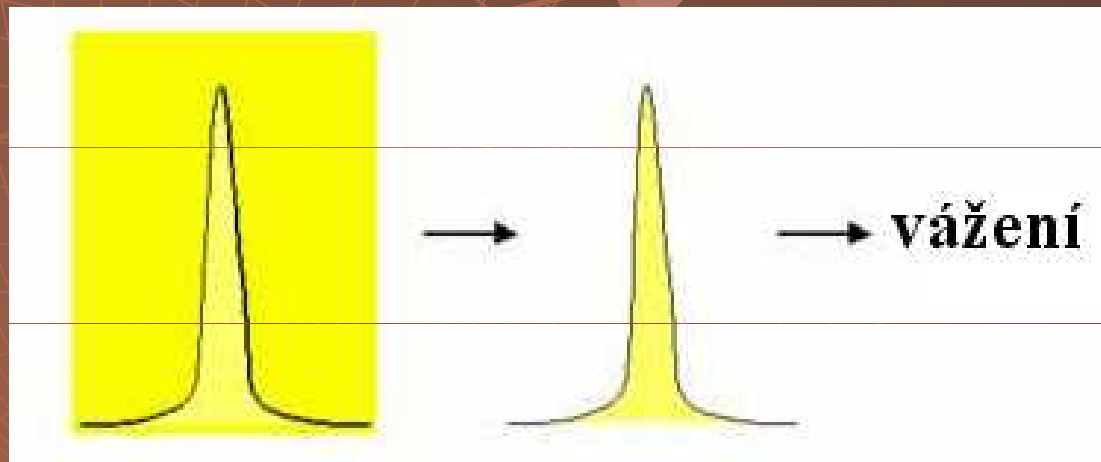
Jednostupňová postkoloná derivatizace

Vyhodnocení

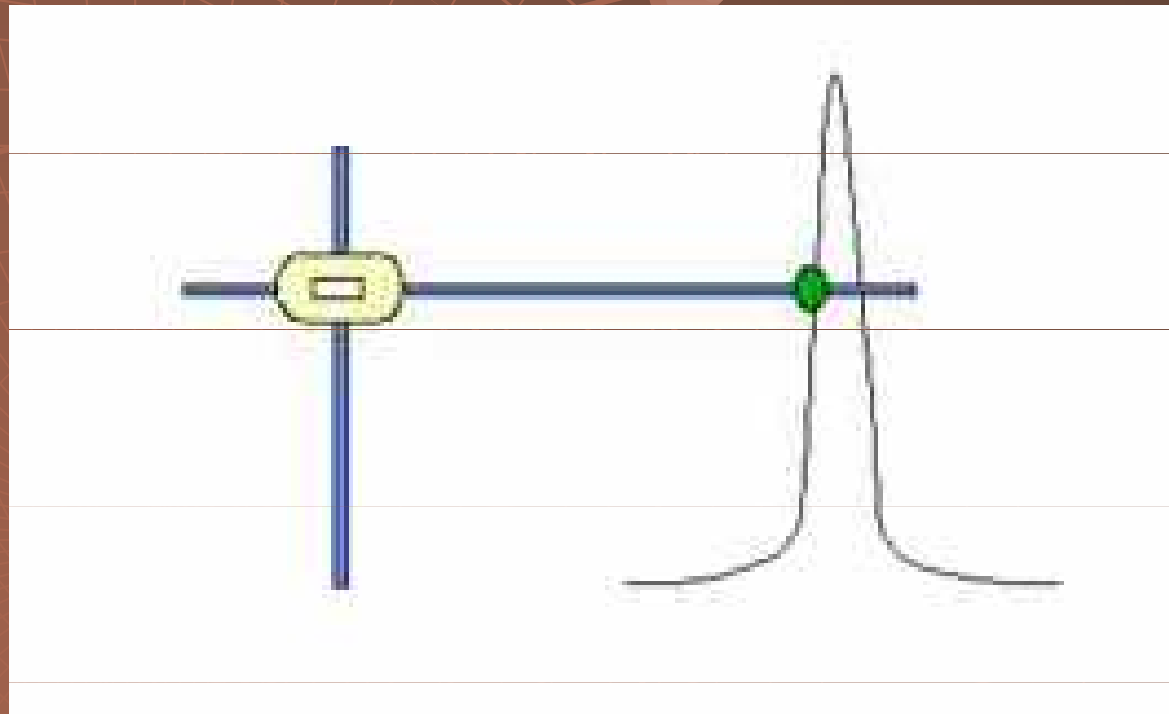
- ◆ Zapisovače
- ◆ Integratory
- ◆ Integrační software + PC

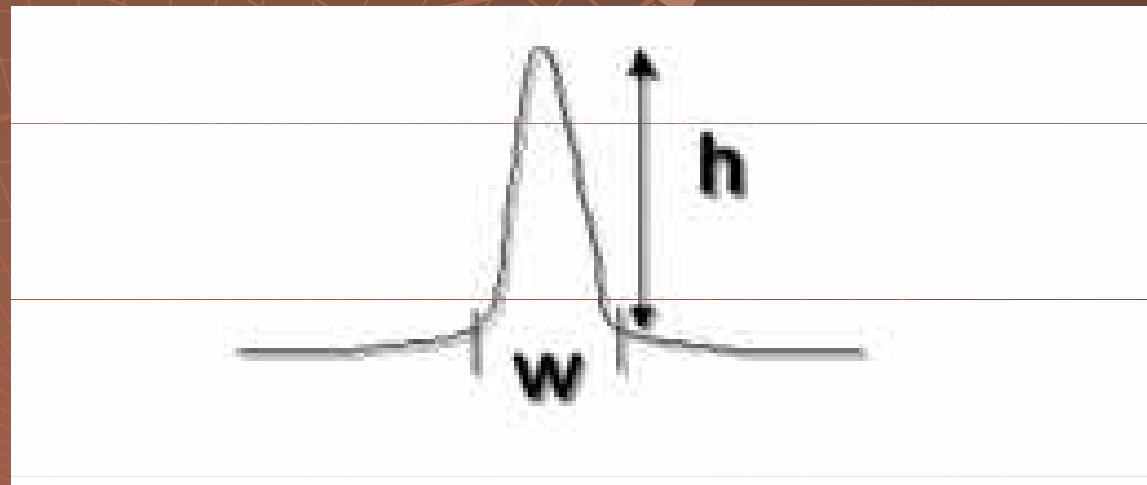
Zjištění plochy píků u zapisovačů vážením

Zjištění plochy píků u zapisovačů planimetrem

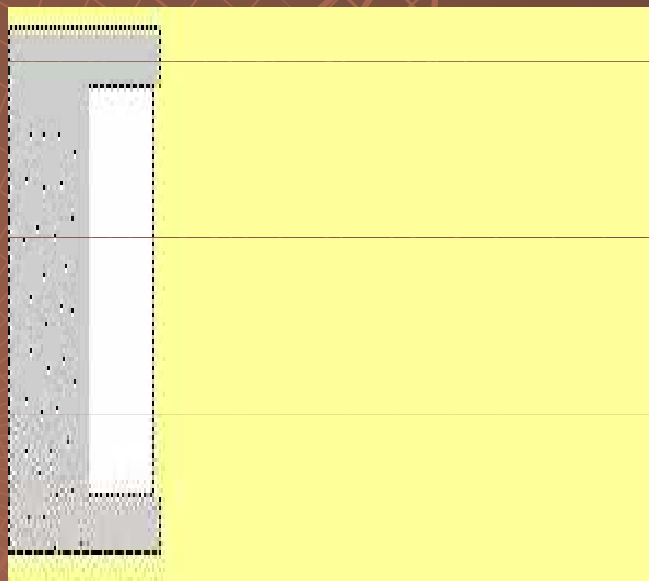

Zjištění plochy píků u zapisovačů výpočtem

plocha = základna x výška/2

Integrator

Provedení

- ◆ Analytické
- ◆ Preparativní

Analýza kvalitativní

Retenční (eluční) čas

X

Retenční (eluční) objem

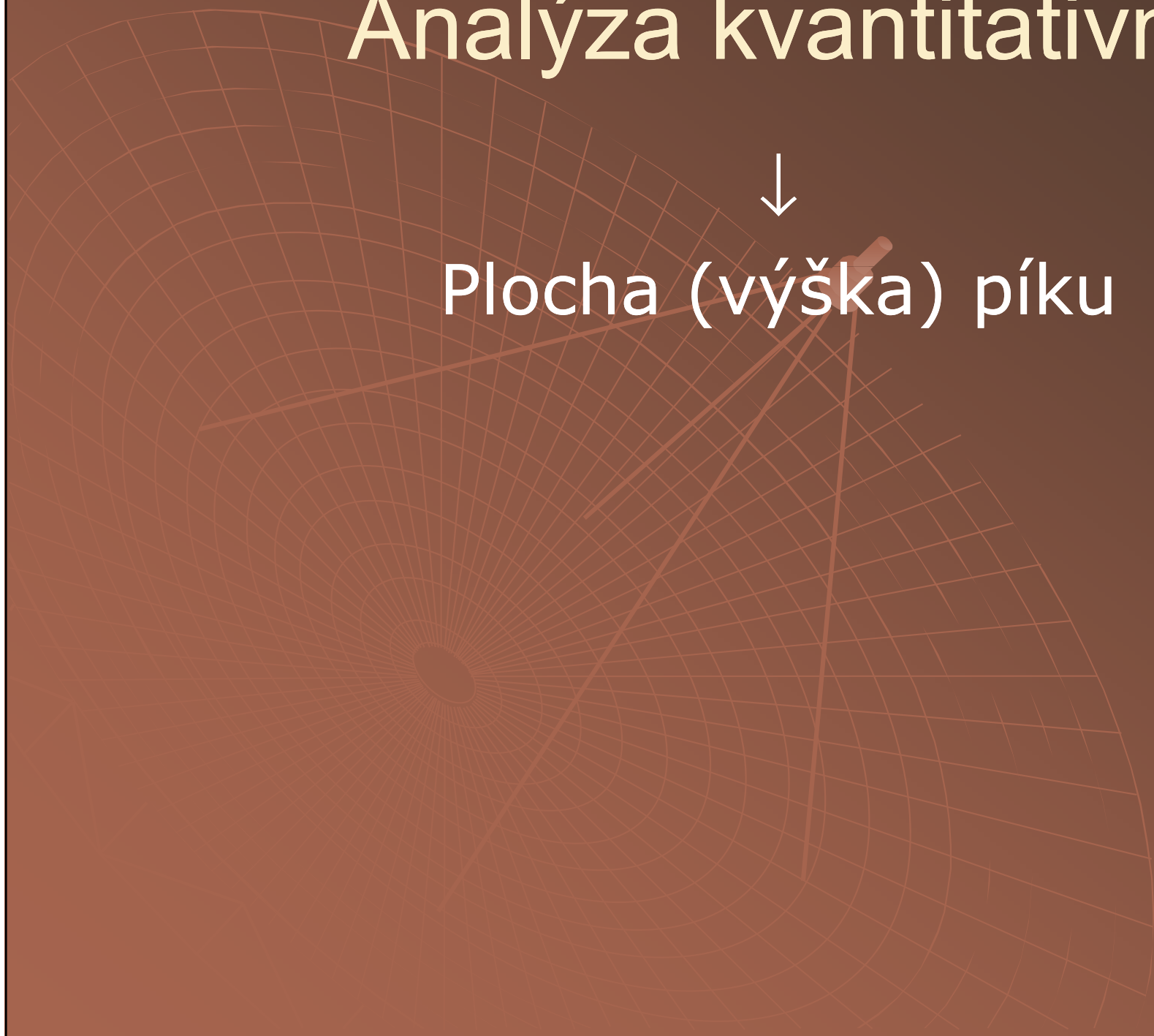
Analýza kvalitativní

- ◆ Srovnání retenčních časů (objemů) píků u vzorku a standardů
- ◆ „spiking“ – přidání standardu do vzoru → nárůst výšky píků
- ◆ Specifická detekce – UV-VIS, fluorescence, elektrochemická
- ◆ MS

Analýza kvantitativní

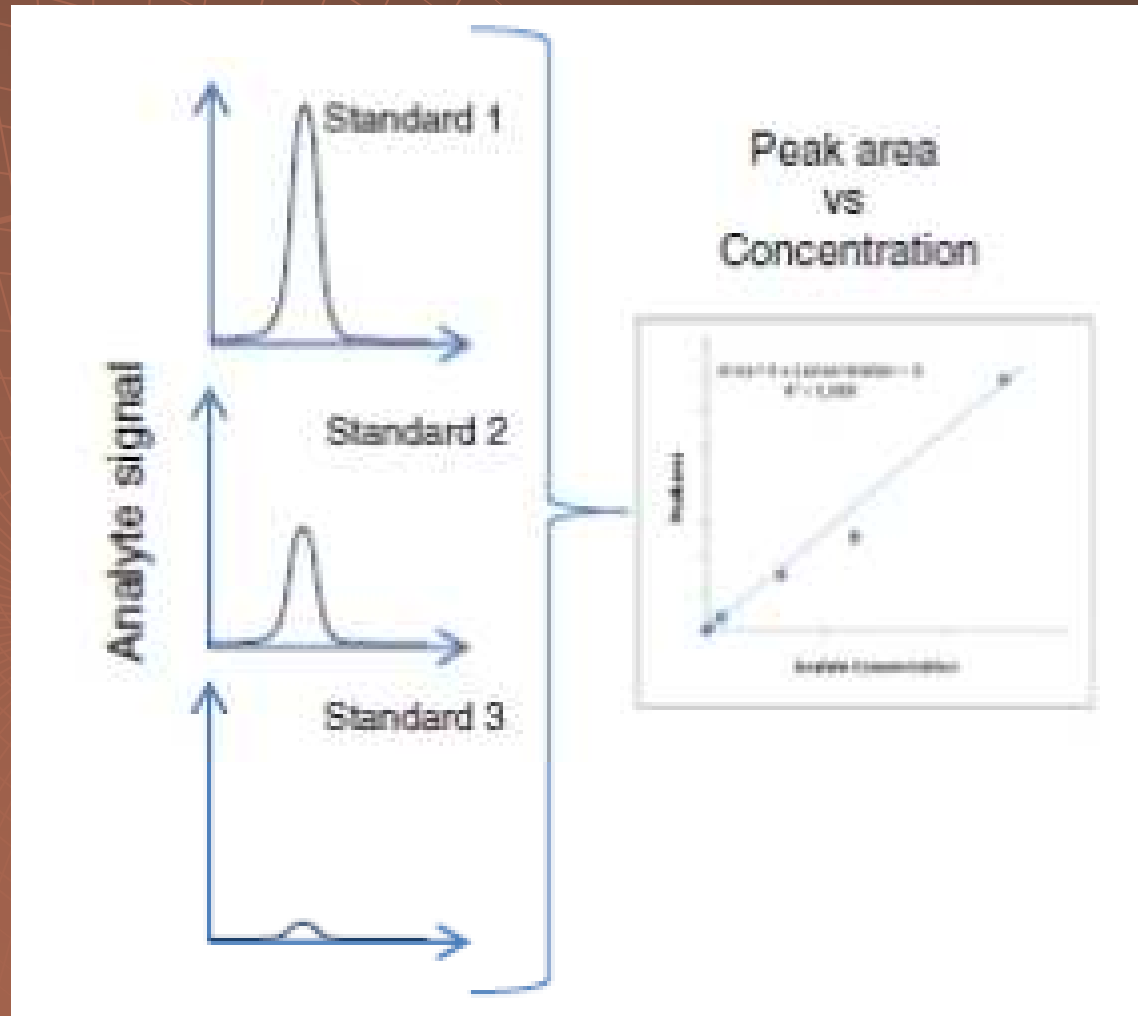

Plocha (výška) píku

Metoda externího standardu

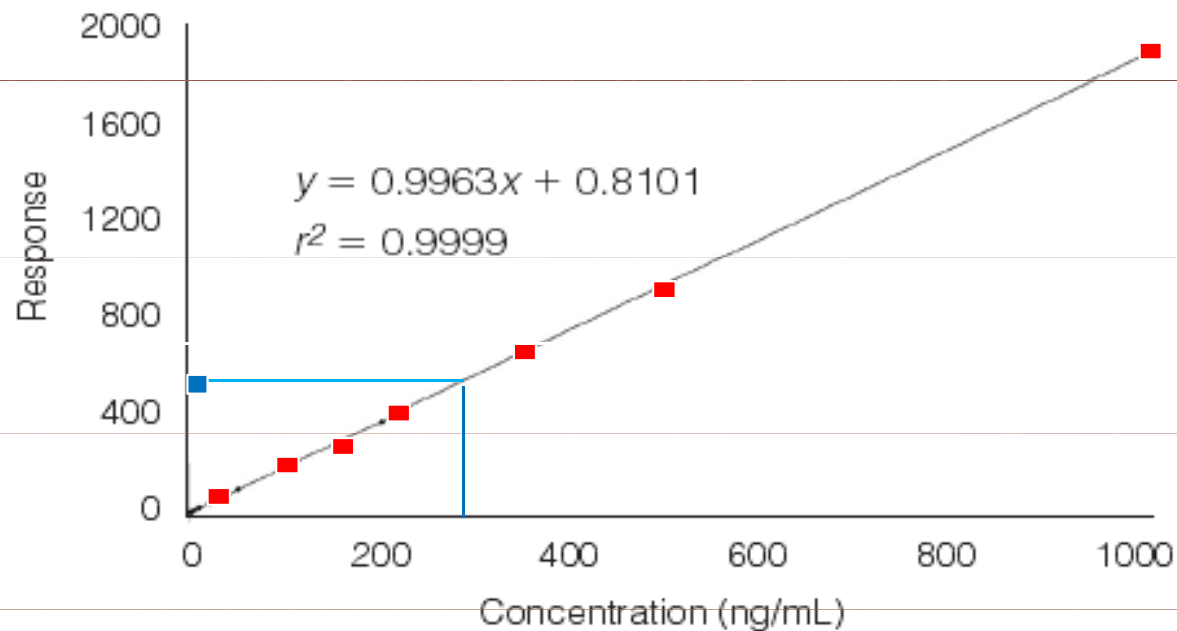
- ◆ Metoda externího standardu

Analýza kvantitativní

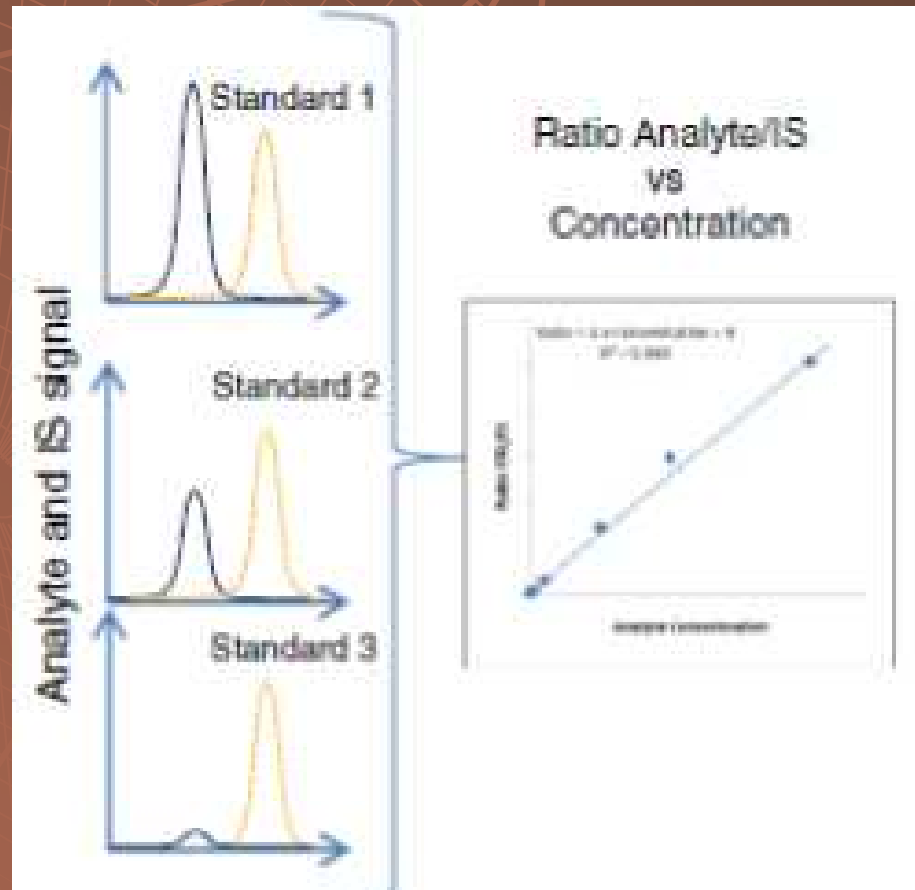
◆ Metoda externího standardu

Figure 1: Calibration plot of response versus concentration.

Analýza kvantitativní

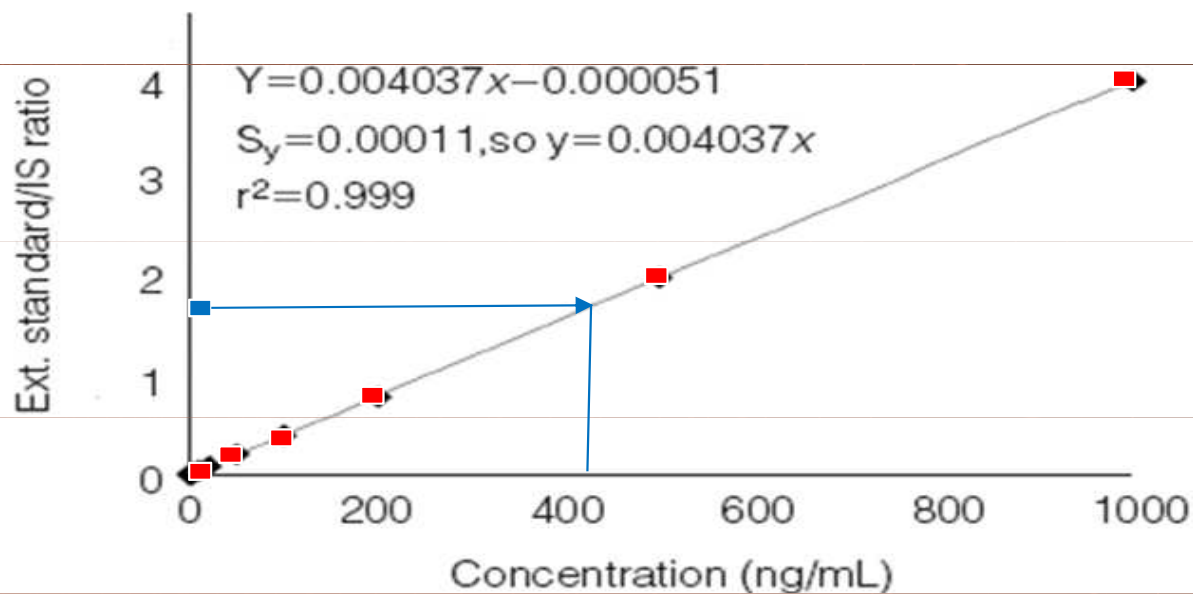
- ◆ Metoda vnitřního standardu

Analýza kvantitativní

- ◆ Metoda vnitřního standardu

Figure 2: Internal standard calibration plot from data in Table 1.

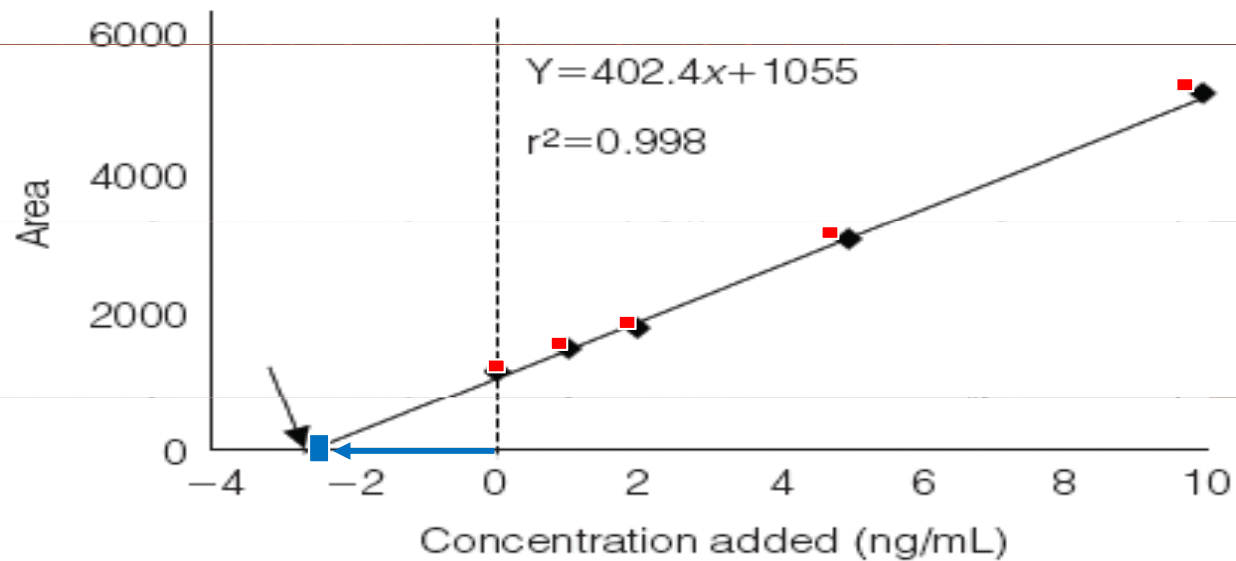

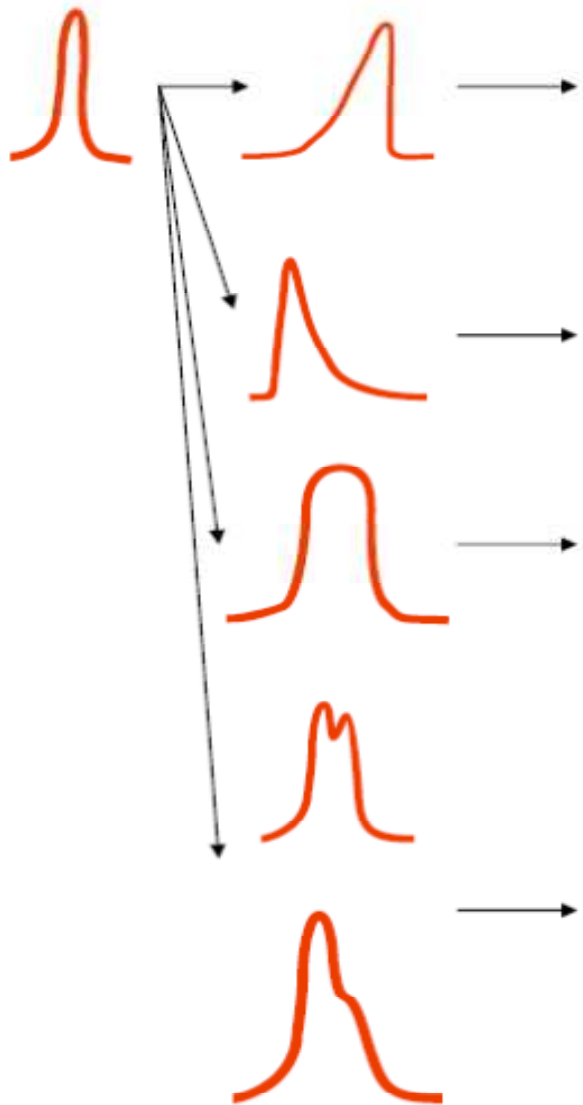
Analýza kvantitativní

- ◆ Metoda standardního přídatku

Figure 3: Standard additions calibration plot from data in Table 1.

Problémy při LC analýze

•vzorek je rozpuštěn v prostředí o vyšší iontové síle než mobilní fáze

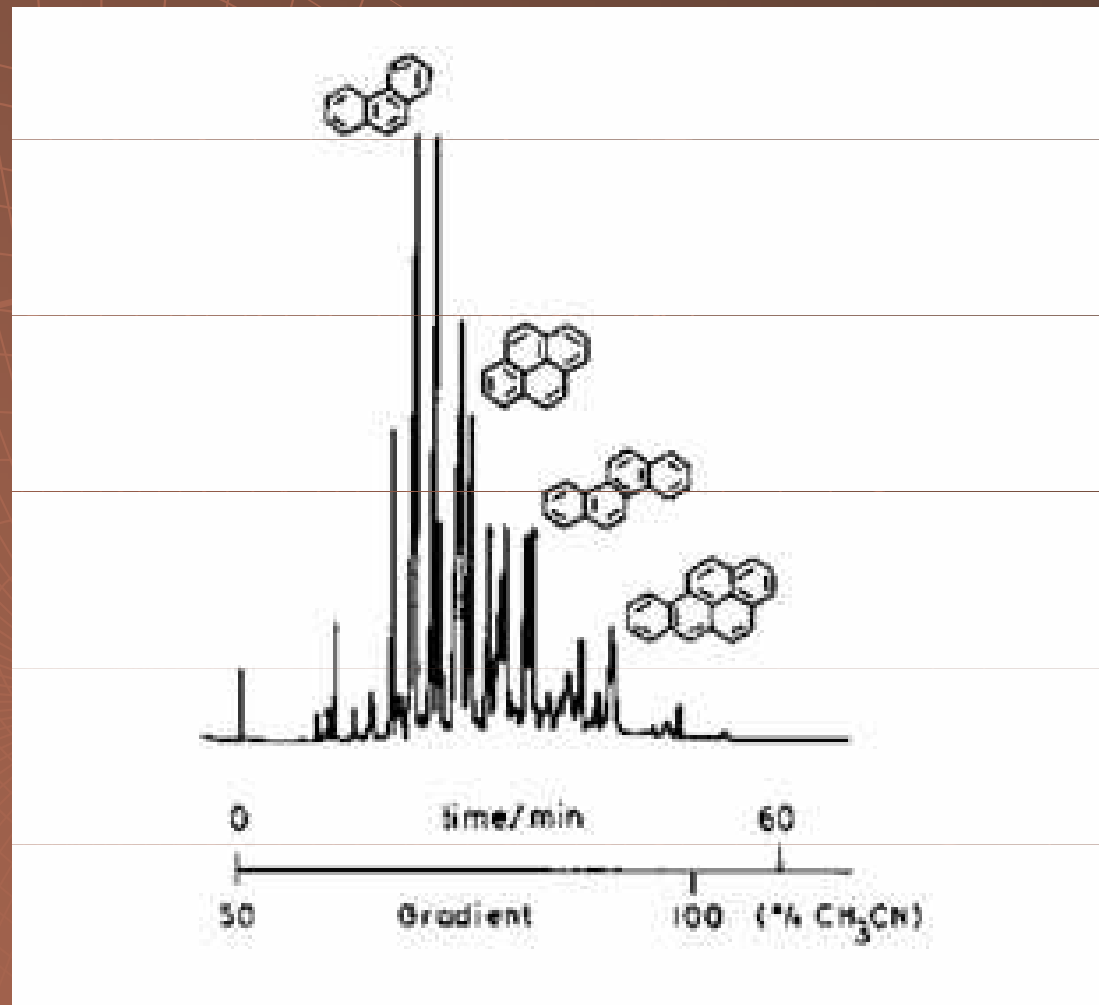
- špatná rozpustnost v mobilní fázi
- kanálky ve stacionární fázi

- sedlá náplň kolony
- nespecifické interakce
- silná retence vzorku
- přetížení kolony

- snížit nástřik
- poškozená kolona
- nečistoty v koloně

- nerozdělené píky
- kanálky v koloně
- nečistoty na koloně
- nástřik ve dvou podílech

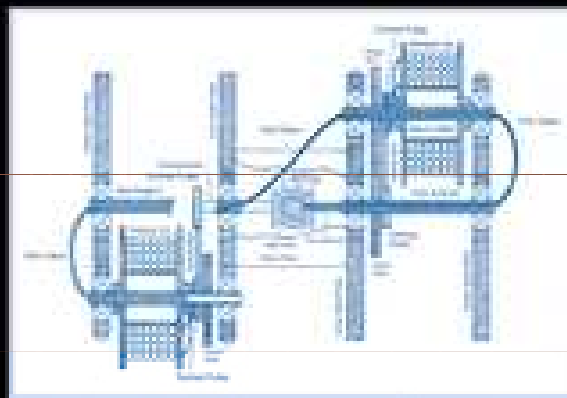
LC analýza

Countercurrent Chromatography

CHROMATOGRAPHIC SCIENCE SERIES VOLUME 62

Countercurrent Chromatography

edited by
Jean-Michel Menet
Didier Thiébaud

Countercurrent Chromatography

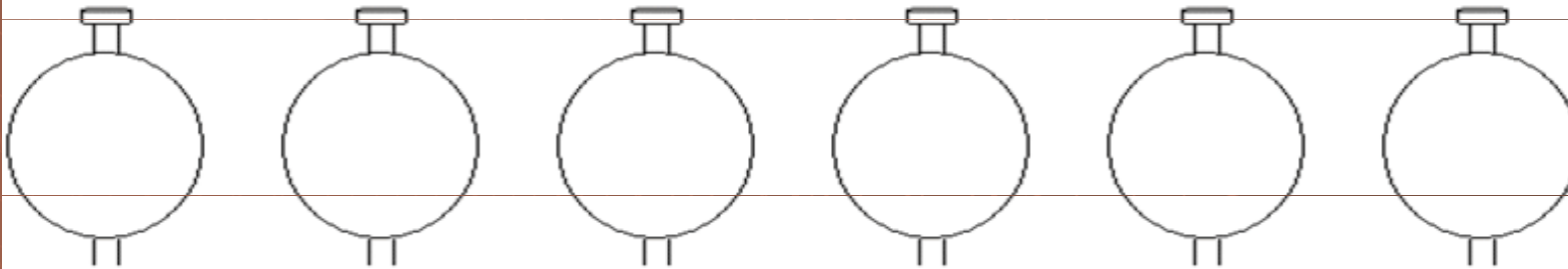
- ◆ Mobilní fáze - kapalina
- ◆ Stacionární fáze - kapalina

Výhody

- ◆ Vysoká kapacita
- ◆ Jednoduchý retenční mechanismus
- ◆ Žádné ireverzibilní sorpce
- ◆ Minimální denaturace

Princip CCC

$$K_D = \frac{[A]_{\text{stat}}}{[A]_{\text{mob}}}$$

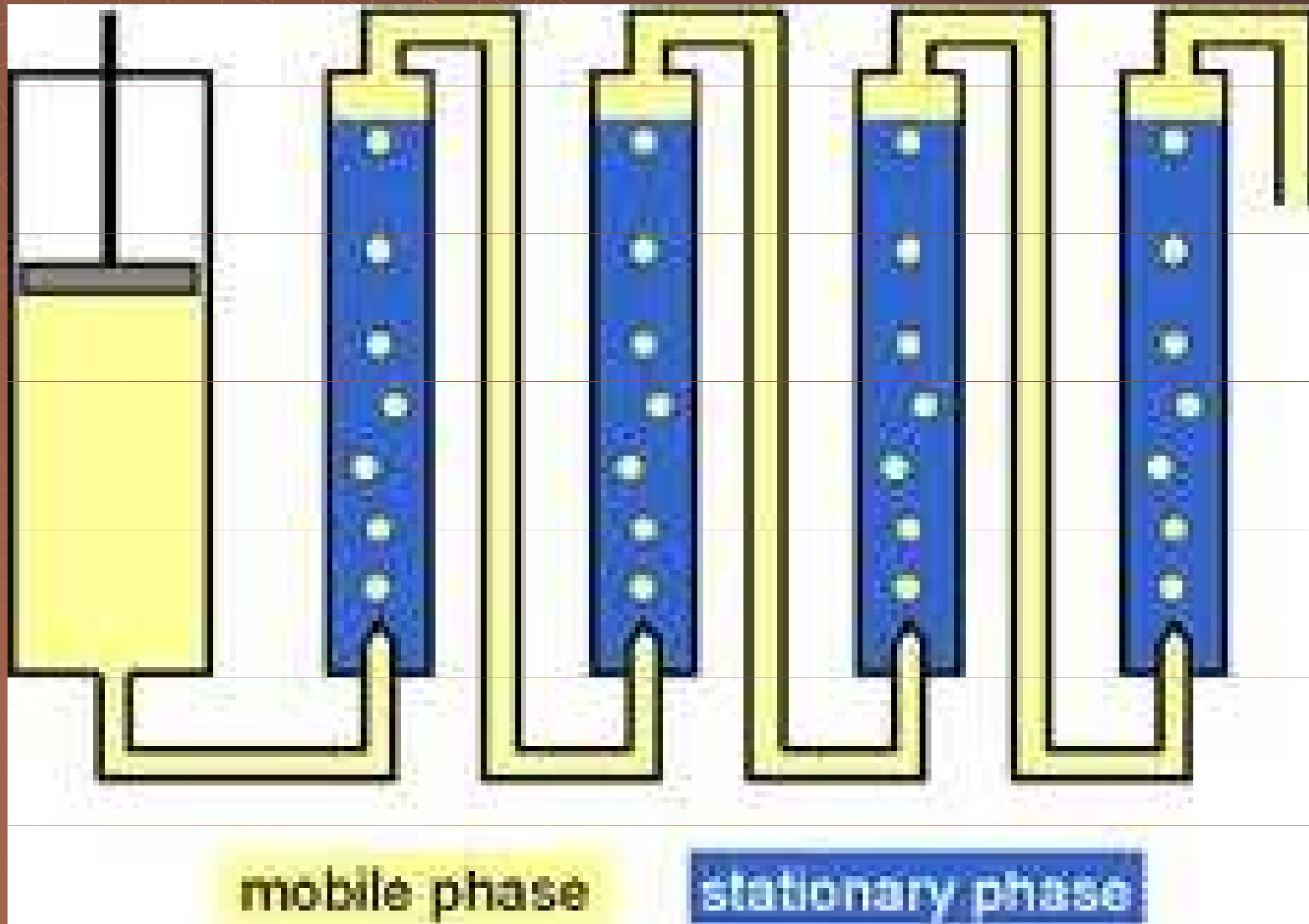
■ $K_D > 1$

● $K_D = 1$

▲ $K_D < 1$

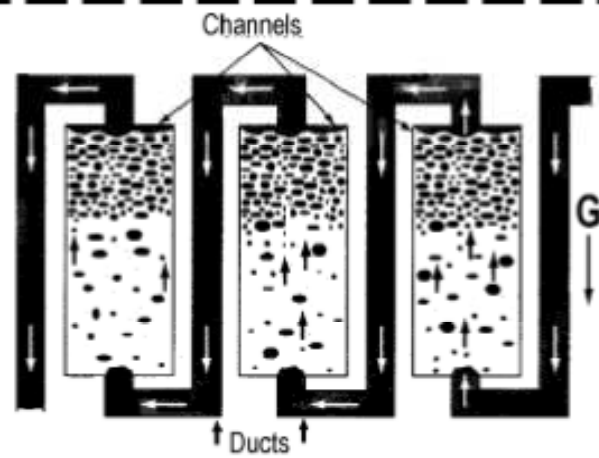
Countercurrent Chromatography „kapičková“ CCC

89

Rotor axis

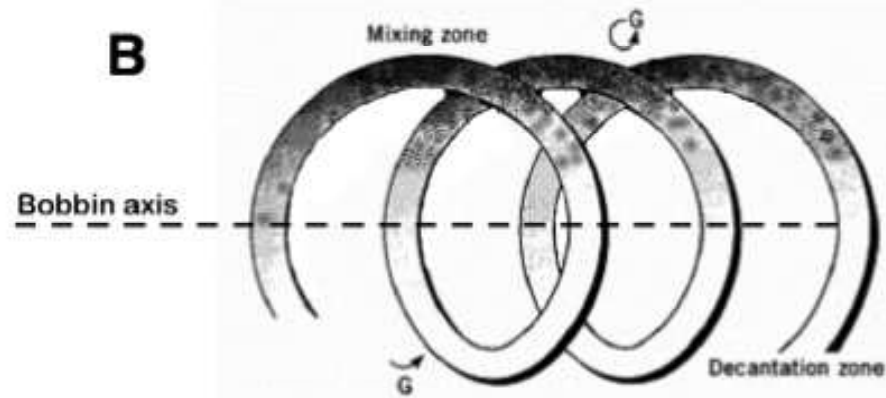
A

Hydrostatic design

Rotor axis

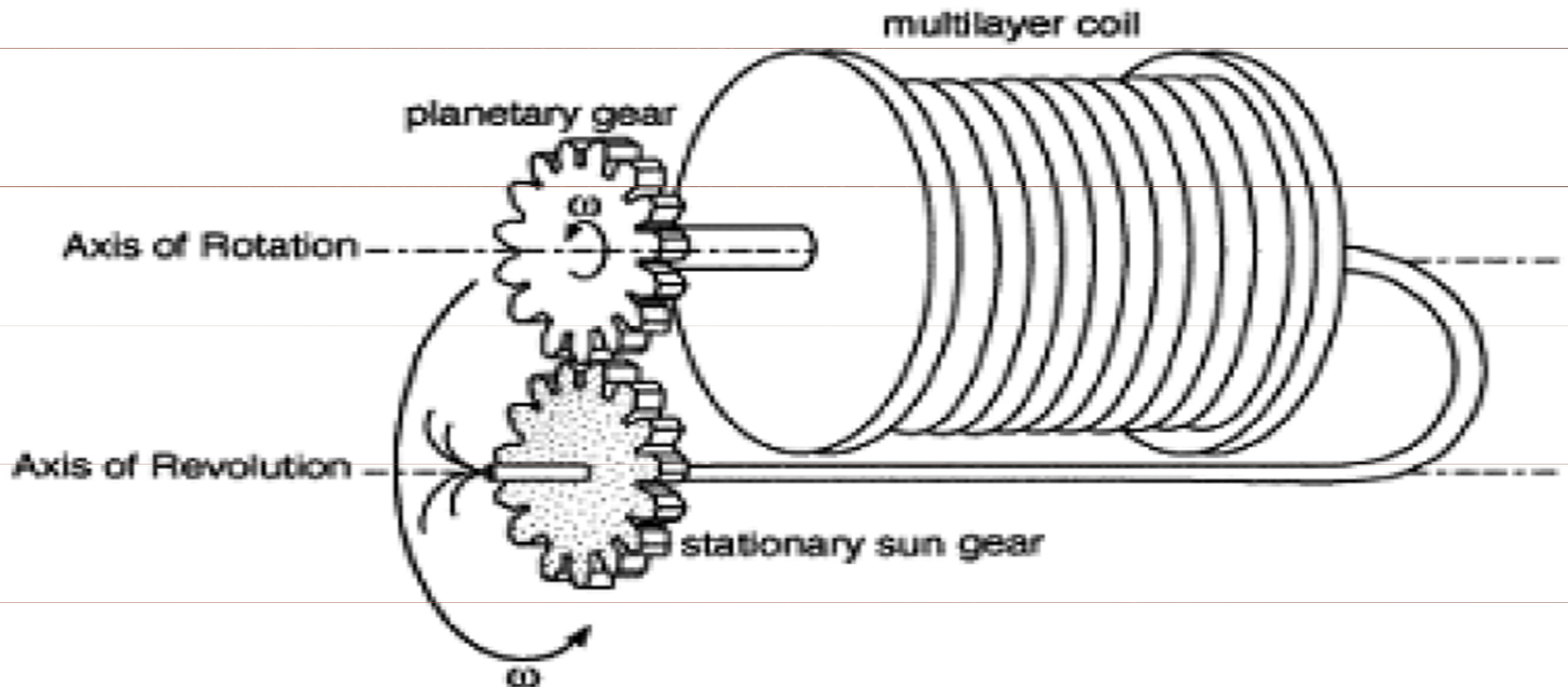
B

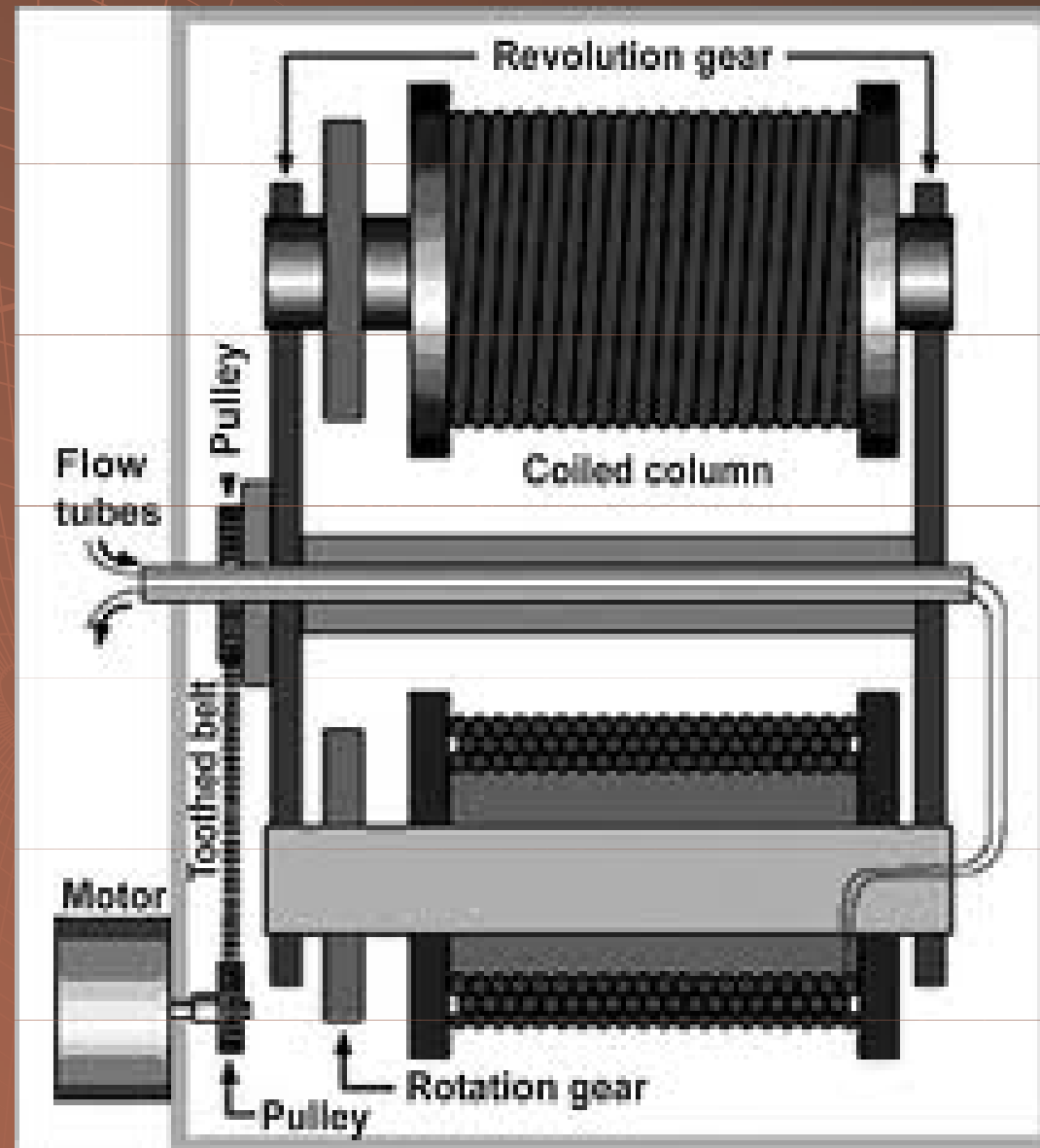
Hydrodynamic design

Countercurrent Chromatography rotační CCC

Type-J Synchronous Planetary Motion

Countercurrent Chromatography rotační CCC

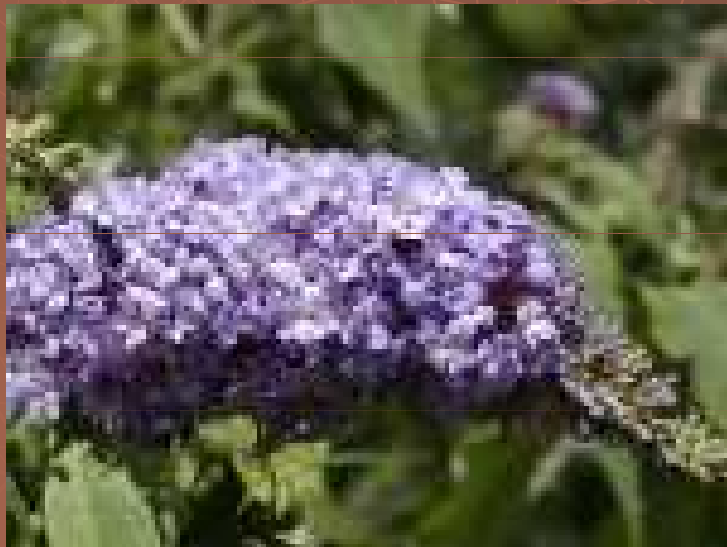

Countercurrent Chromatography

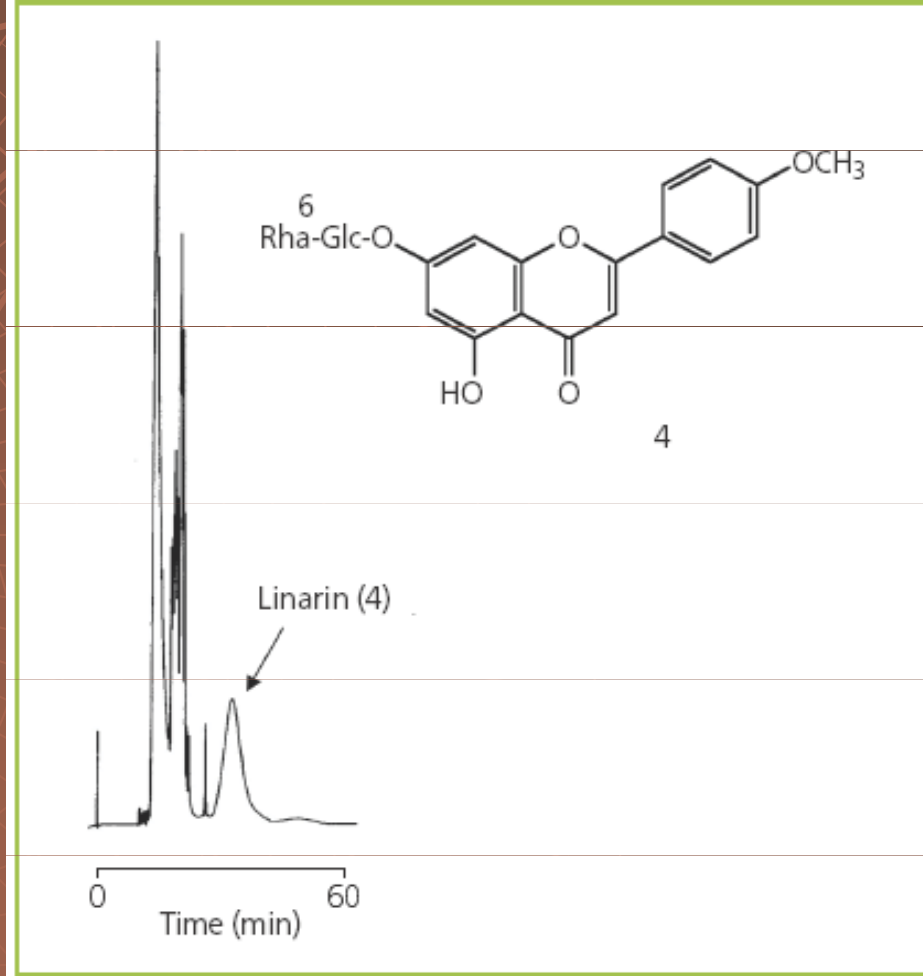

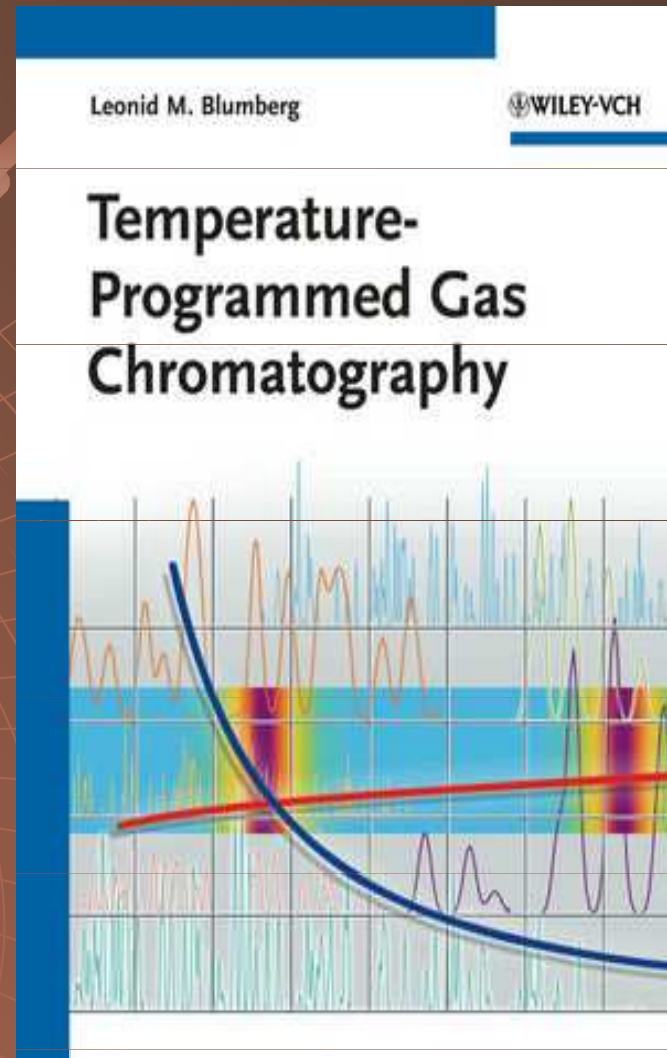
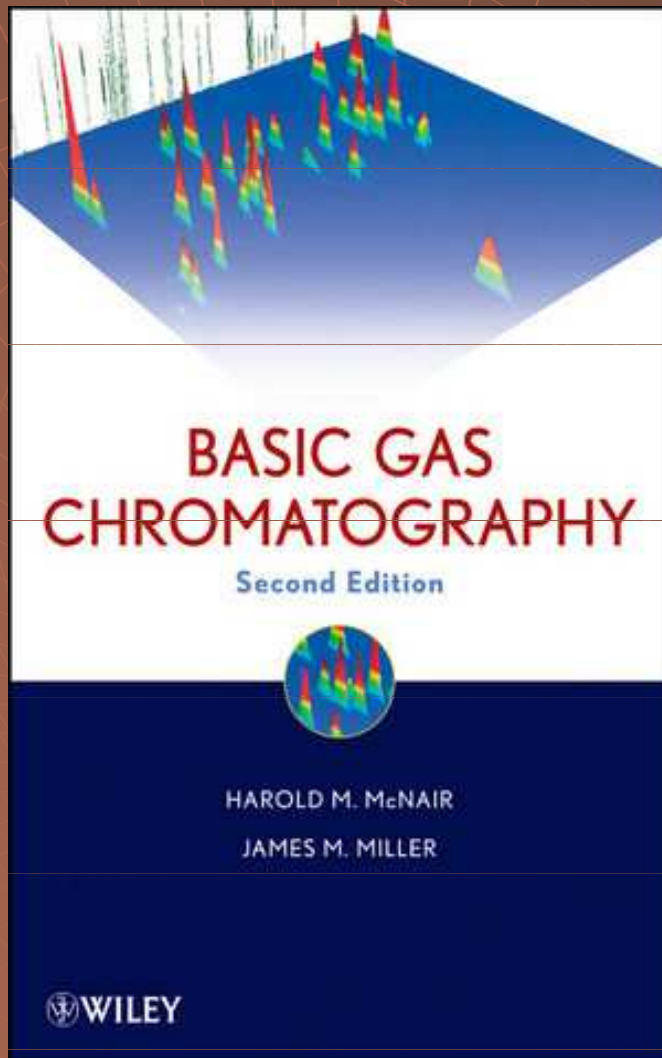
Countercurrent Chromatography

Figure 3: CCC of a methanol extract of *Buddleja davidii* (Buddlejaceae) leaves on a DE instrument with 17 mL coil; rotation speed: 2000 rpm; solvent system: CHCl₃-MeOH-H₂O 45:33:22 (mobile phase = lower phase) at a flow-rate of 1 mL/min; sample 20 mg; detection 254 nm.

Plynová chromatografie

Plynová chromatografie

- ◆ Mobilní fáze - plyn
- ◆ Stacionární fáze - pevná fáze,
kapalina

Výhody

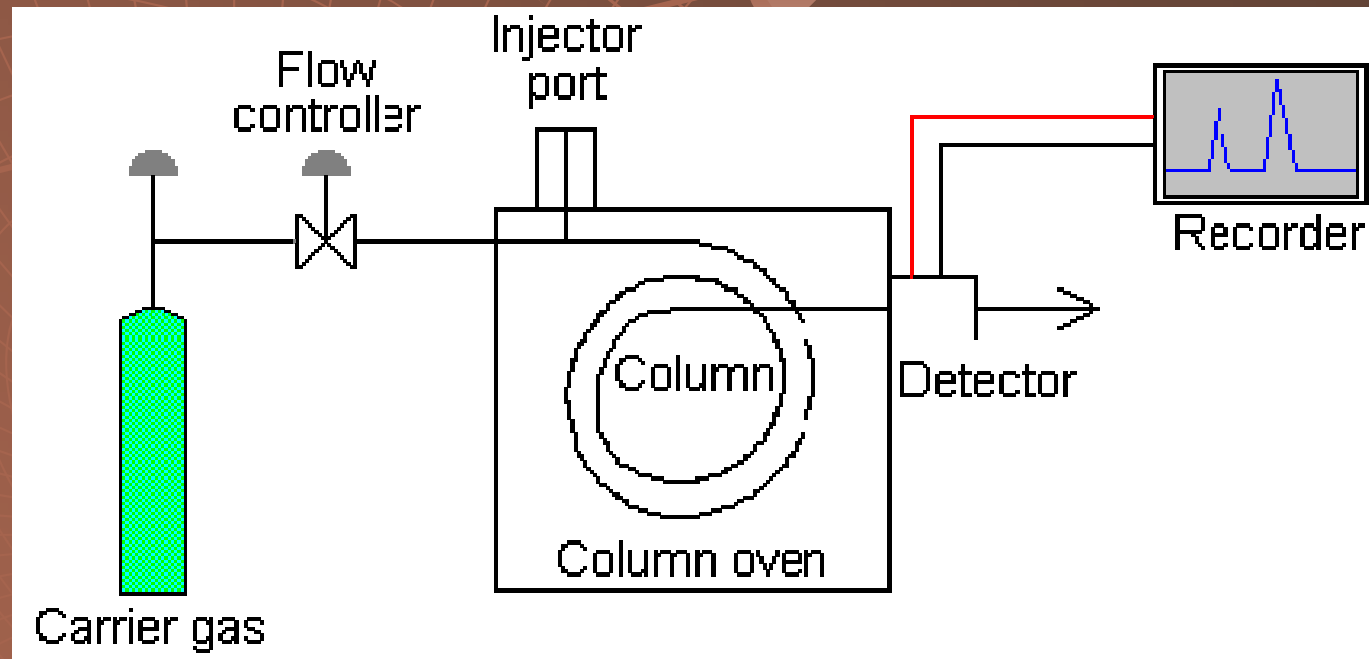
- ◆ Nižší viskozita mobilní fáze
- ◆ Rychlejší difuze

Nevýhody

- ◆ Použitelné jen pro těkavé látky
- ◆ Látky musí být termostabilní

Schéma plynového chromatografu

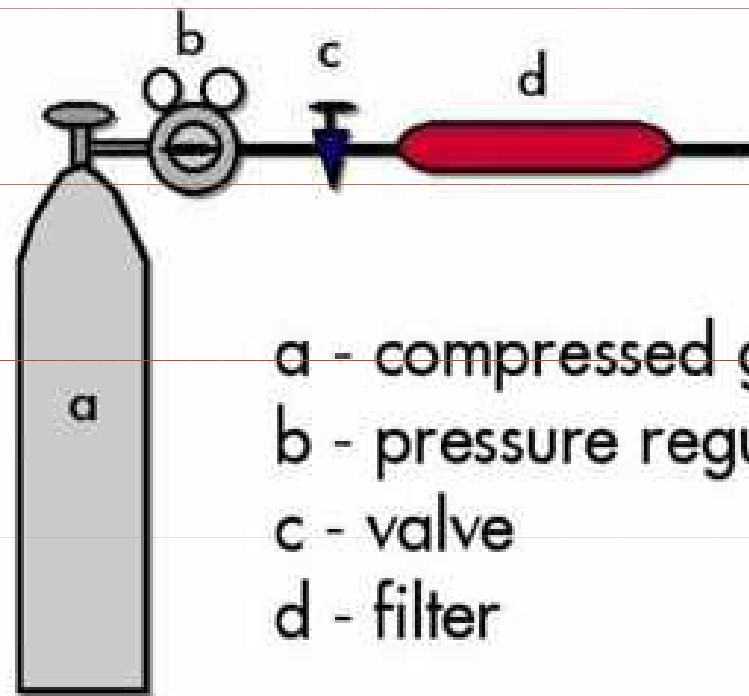

Plynový chromatograf

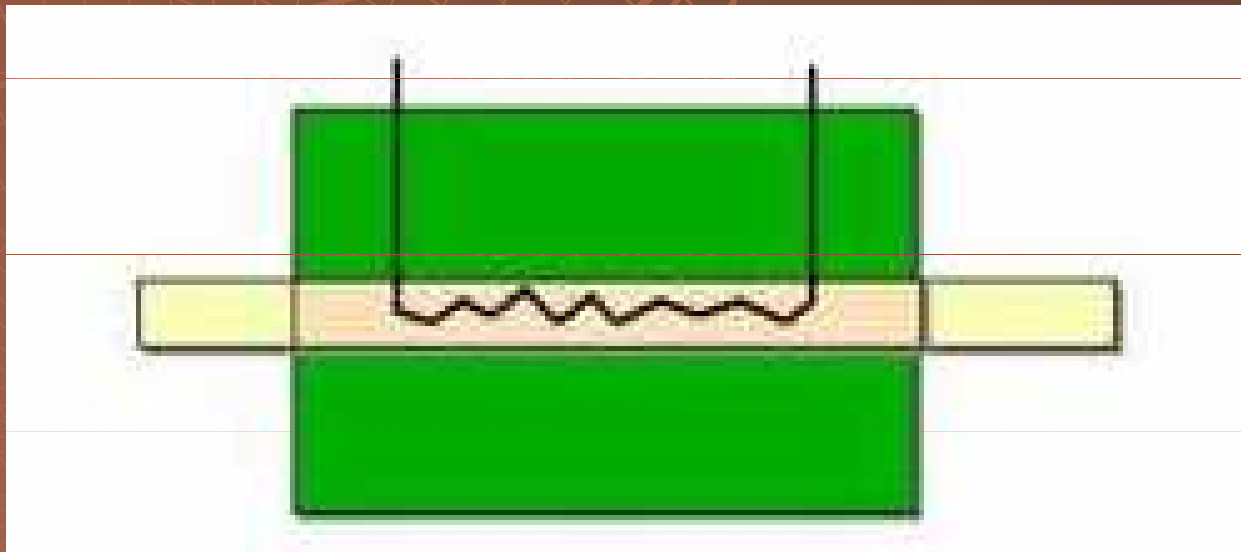

Zdroj nosného plynu

- a - compressed gas cylinder
- b - pressure regulator
- c - valve
- d - filter

Elektrické měření průtoku

Nosné plyny

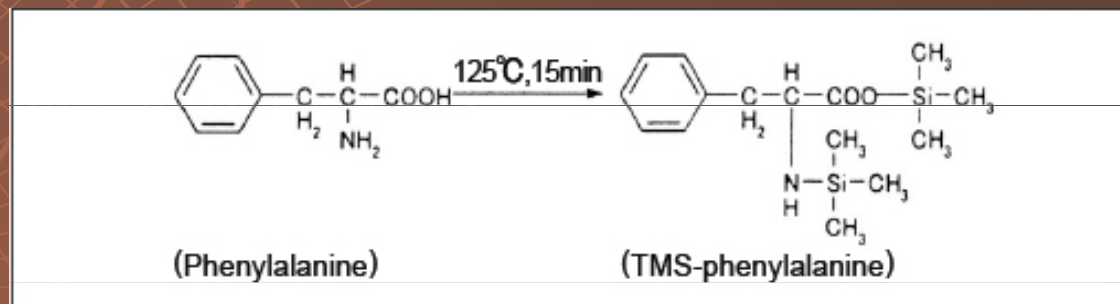
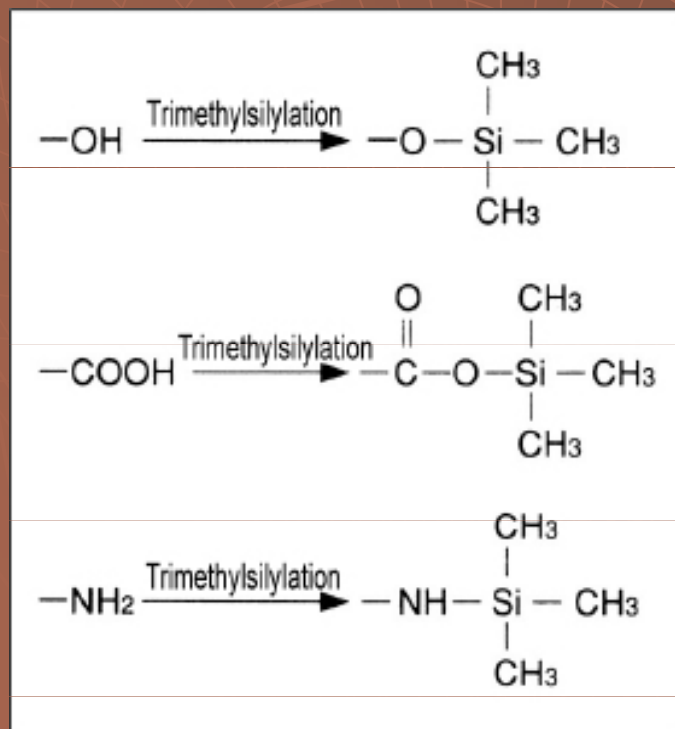
Plyn	Výhody	Nevýhody
N_2	levný, bezpečná práce	nízká tepelná vodivost
H_2	vysoká tepelná vodivost	explosivní
He	inertní	drahý
Ar	inertní	drahý

Příprava vzorků pro GC

- ◆ Plyny, kapaliny - přímo
- ◆ Pevné látky - po derivatizaci

Příprava vzorků pro GC derivatizace

Silylace

Objemy dávkovaných vzorků

◆ Plyny - 0.5 – 5 ml

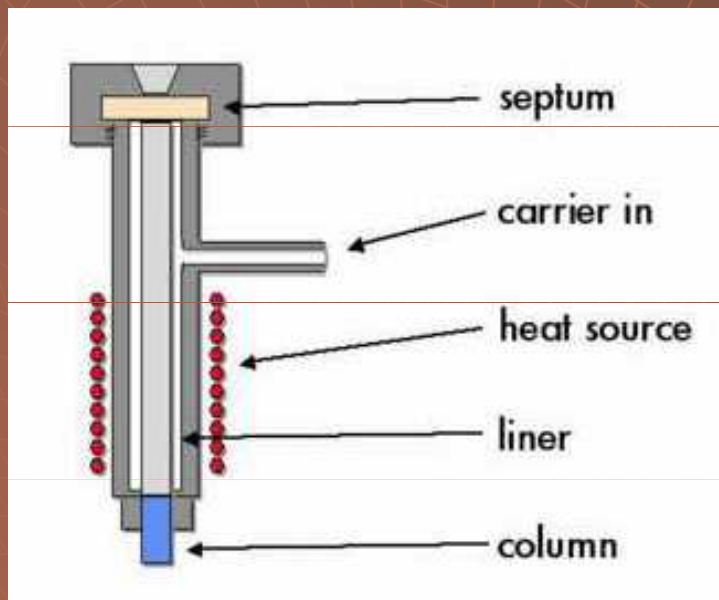
◆ Kapaliny - 0.1 – 10 μ l

Způsoby dávkování vzorků

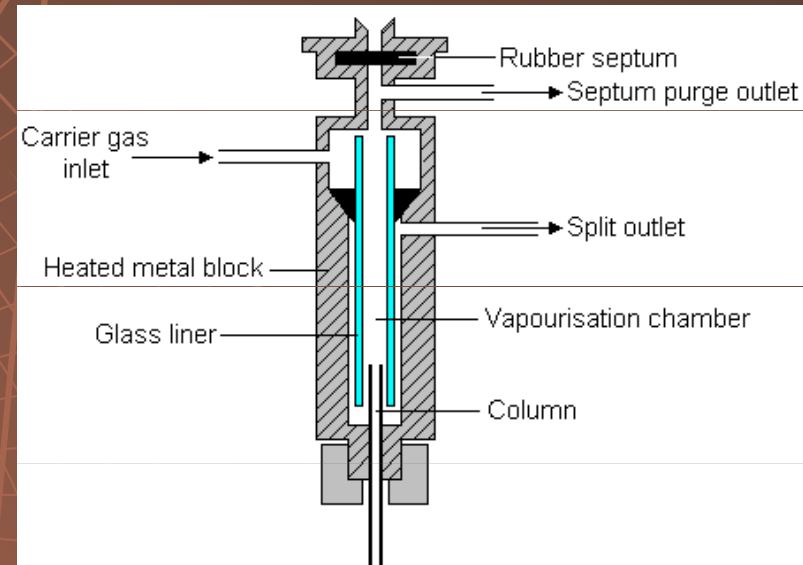
- ◆ Přes septum
- ◆ Ventilem
- ◆ Termální desorpcí

Stříkačkou

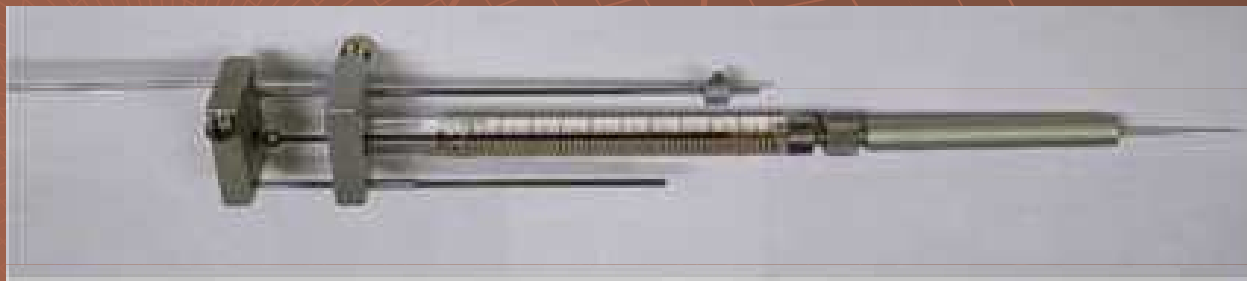
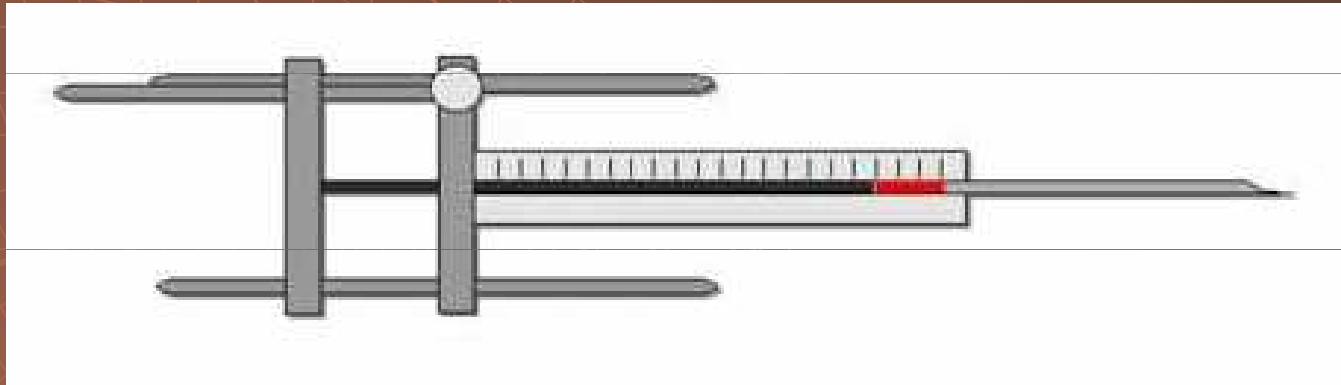
„splitless“

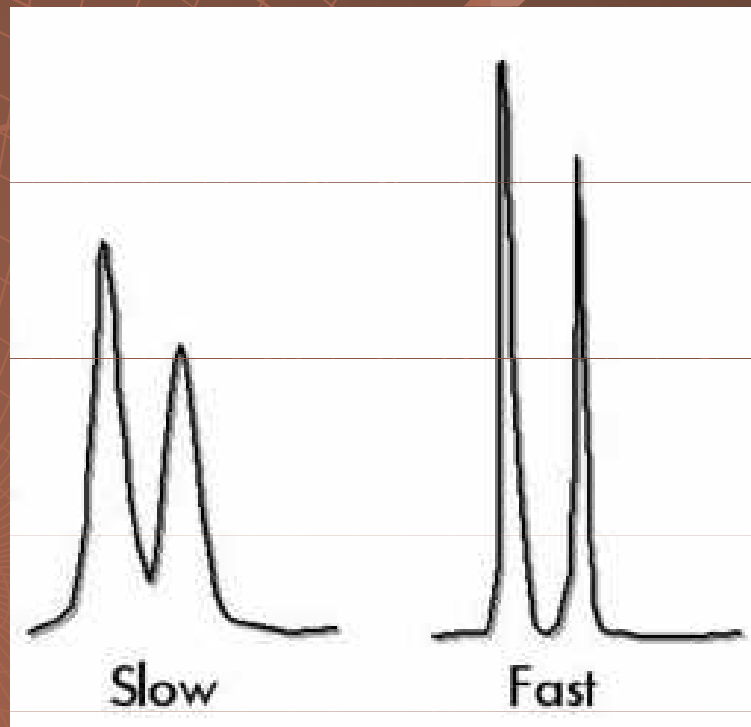
„split“

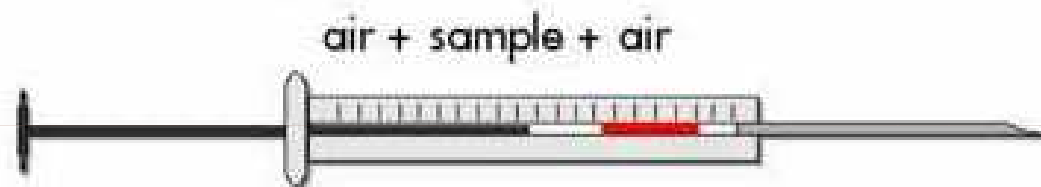
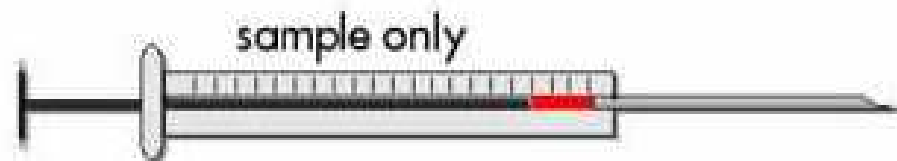
Dávkovací stříkačka

Rychlost dávkování

Způsob dávkování

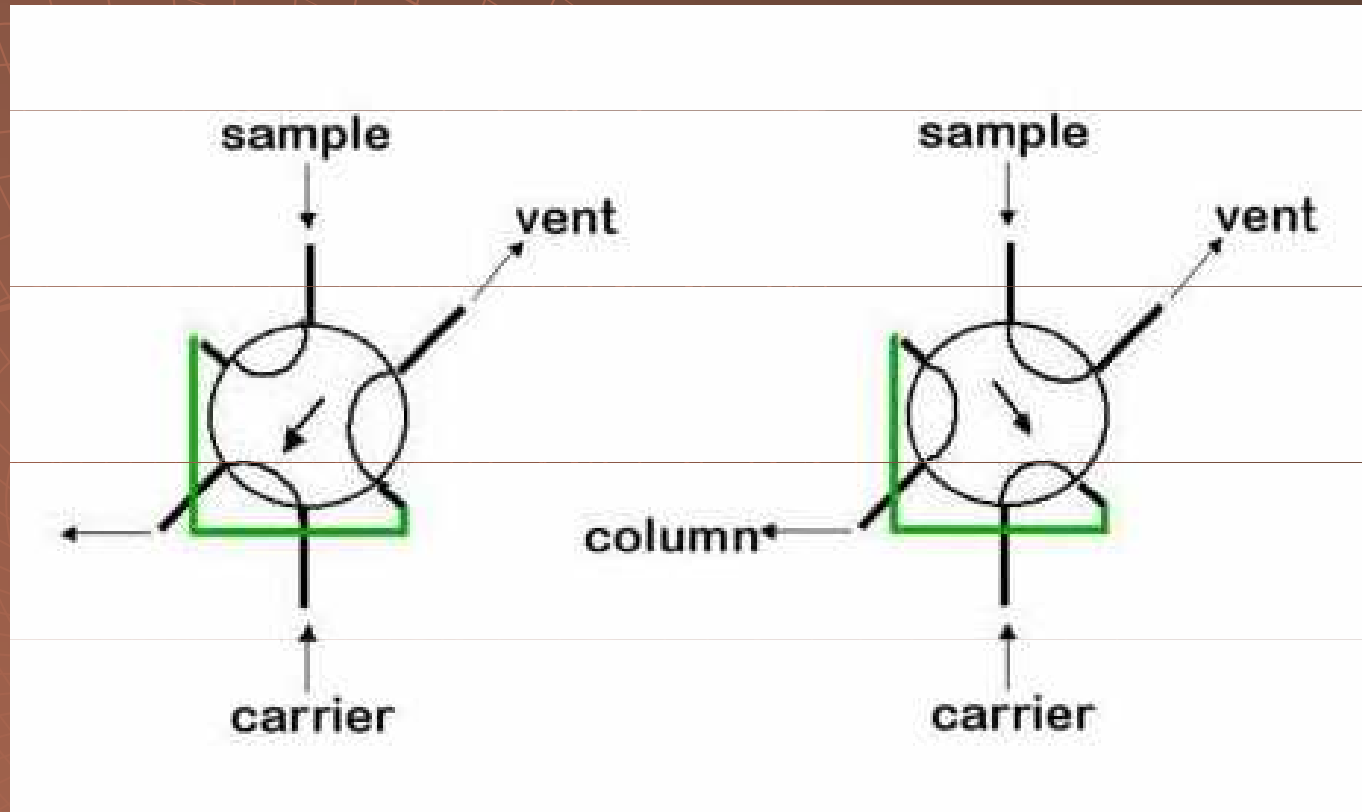

Automatické dávkovače

Ventilem

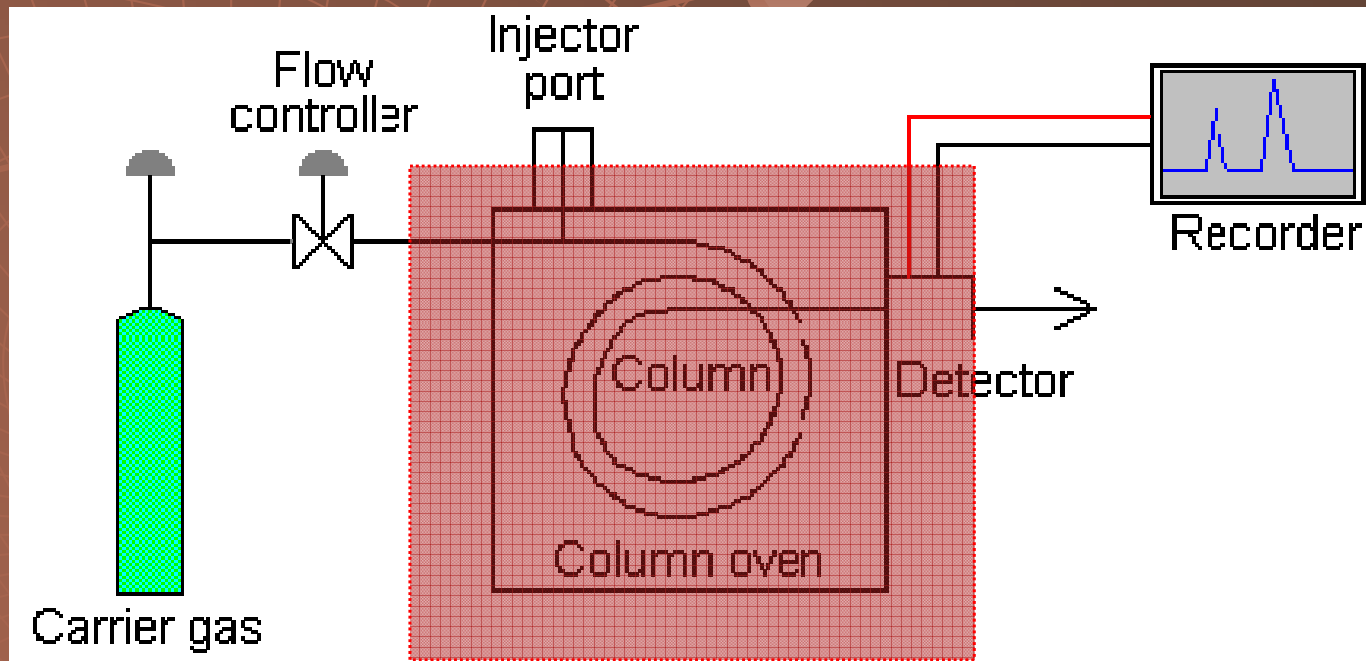
Ventil

Dávkování termální desorpcí

Termosttování

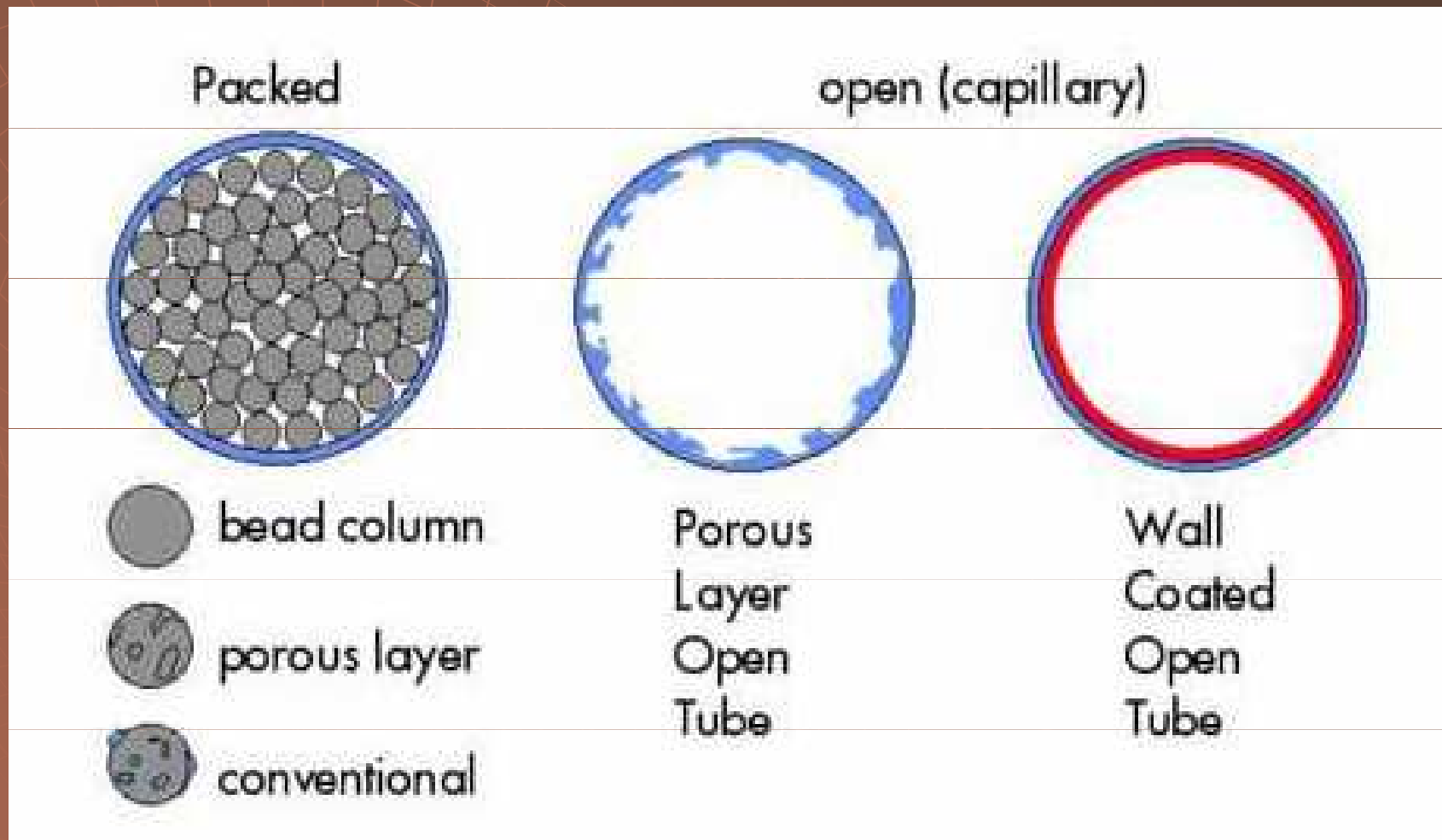

Kolony

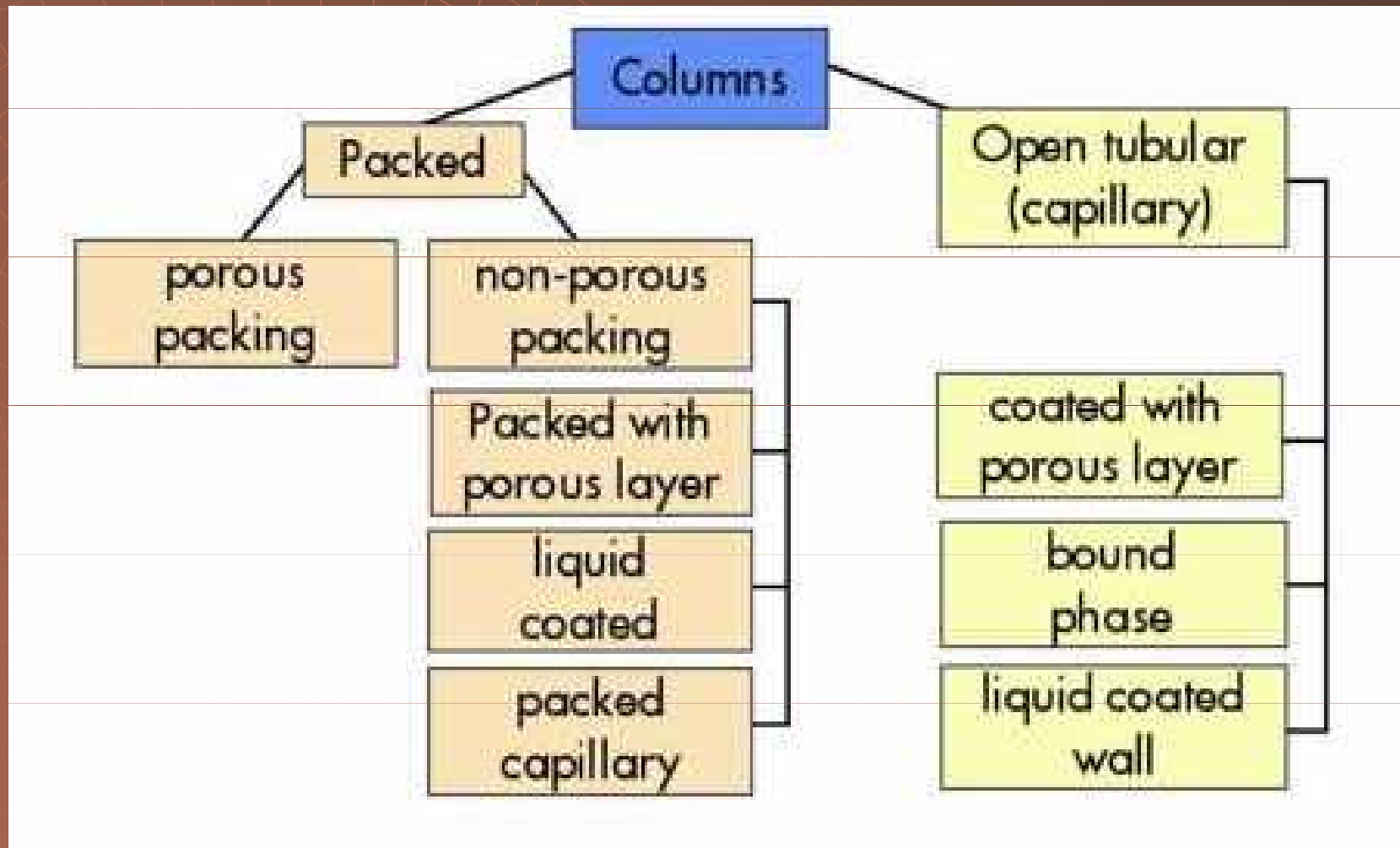
- ◆ Náplňové – ¼" OD – ocel, sklo
délka 1m
- ◆ Kapilární – 0.1 – 0.5 mm ID –
křemen, ocel, sklo
délka – 10 - 100 metrů

Kolony

Kolony

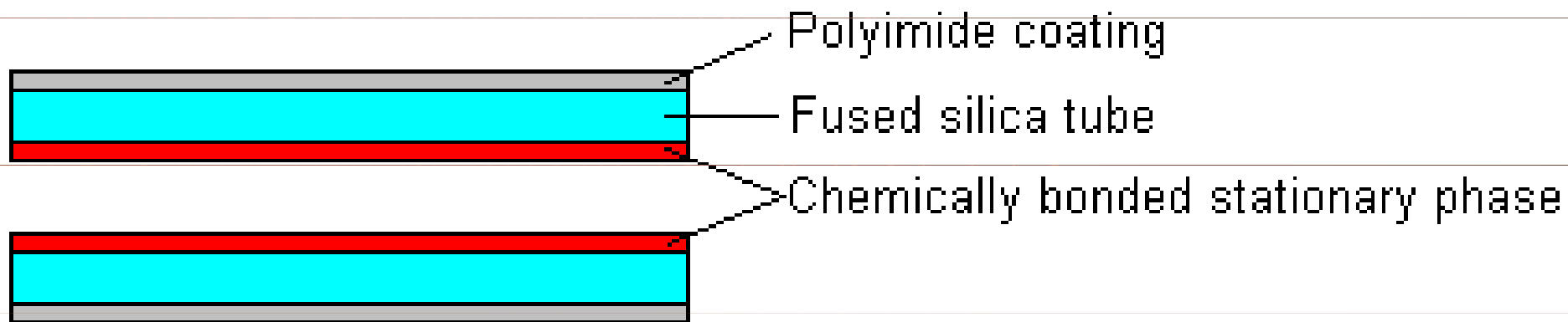
Náplňová kolona

Kapilární kolona

Kapilární kolona

Pevné stacionární fáze

Aktivní uhlí, grafitizované uhlí
- dělení plynů a lehkých uhlovodíků

Silikagel

- dělení anorganických plynů a nízkovroucích kapalin

Molekulová síta (krystalické hlinitokřemičitany)

- dělení plynů a lehčích uhlovodíků

Porézní polymery (vinylbenzenové kopolymery)

- dělení nízkomolekulárních uhlovodíků, anorganických plynů, alkoholů, esterů a ketonů

Kapalné stacionární fáze

Carbowaxy (polyethylenglykoly)

Ucony (polypropylenglykoly)

- polární stacionární fáze, s rostoucí M_r klesá polarita

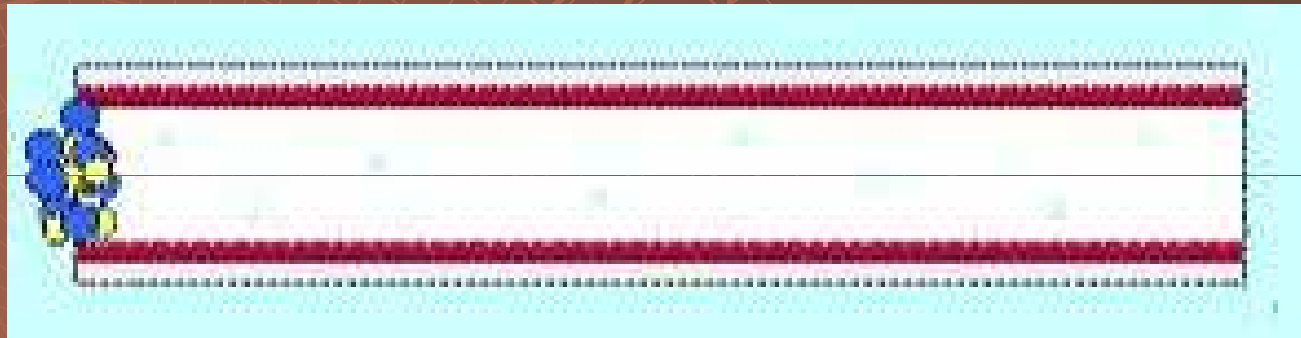
Polyestery (např. polyethylenglykoladipáty)

- polární stacionární fáze

Silikonové stacionární fáze (polysiloxany)

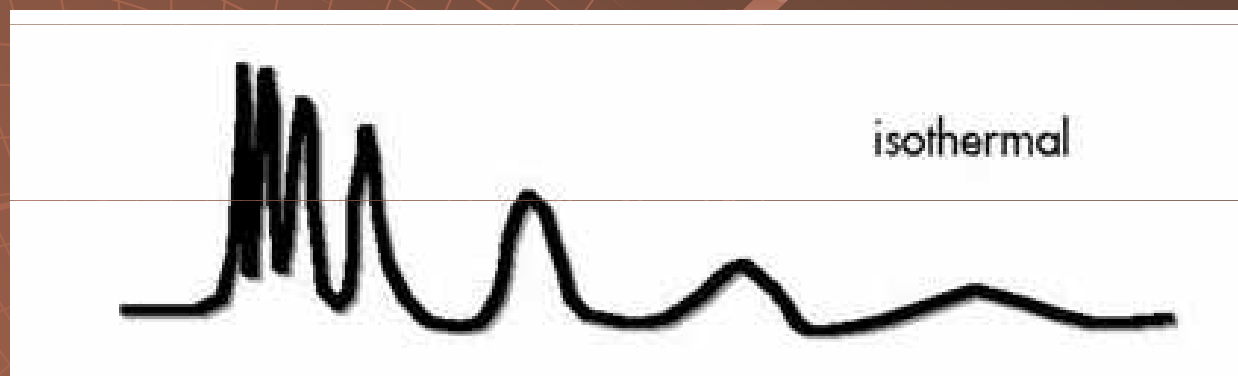
- často používané, široký rozsah polarity

Eluce

Eluce

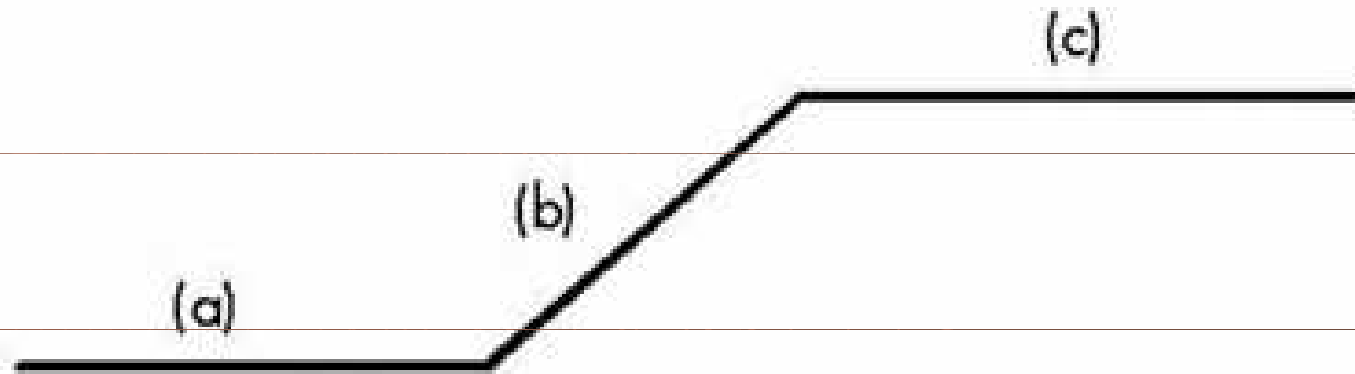
- ◆ Izotermální

- ◆ Gradientová – zvyšování teploty – 400 °C

Eluce

a - initial temperature and time

b - ramp ($^{\circ}\text{C}/\text{min}$)

c - final hold time and temperature

Detektory

Destruktivní x

Nedestruktivní

Universální x

Selektivní

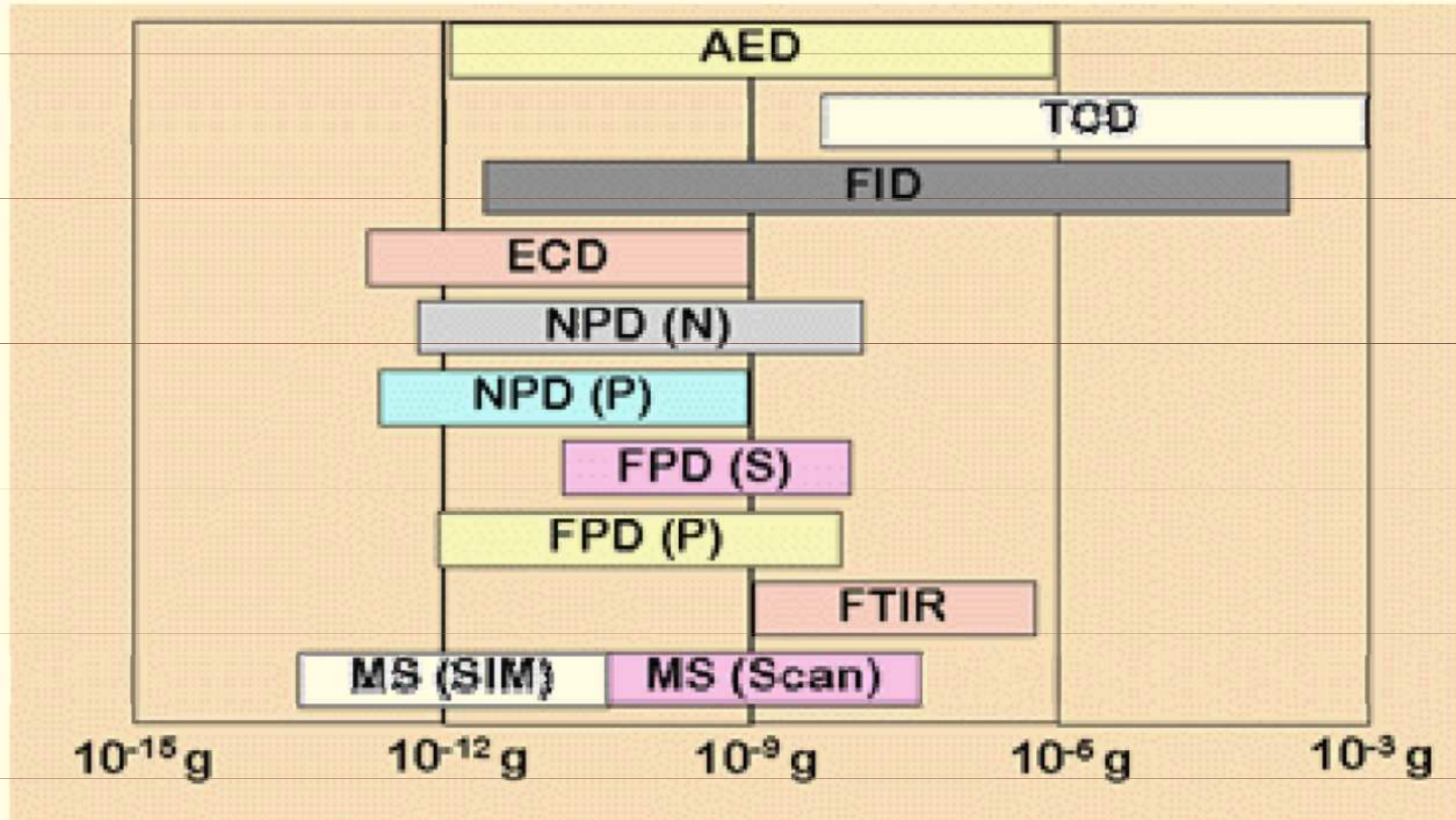
Detektory

Tepelně-vodivostní	Tepelná vodivost
Plamenově-ionizační	Ionizace (uhlovodíky)
Dusíko-fosforový	N,P - určité formy
Elektronového záchytu	Elektronegativní struktury
Atomově-emisní	Emisní záření
Plamenově-fotometrický	P, S - určité formy
Fotoionizační	Absorbce UV
Chemiluminiscenční	Excitace (O₃, F₂)
FTIR	IČ + Fourierova transformace
Hmotnostní	Ionizace

Detektory

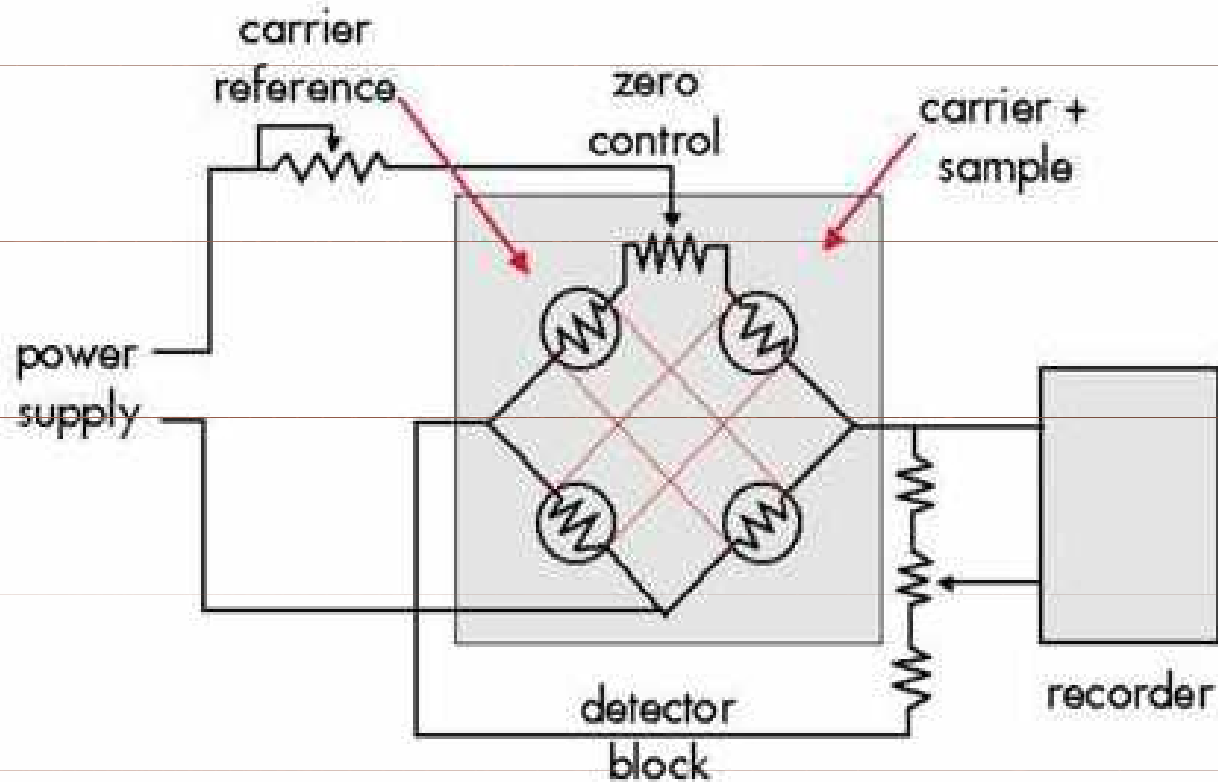
Citlivost a pracovní rozsah GC detektorů

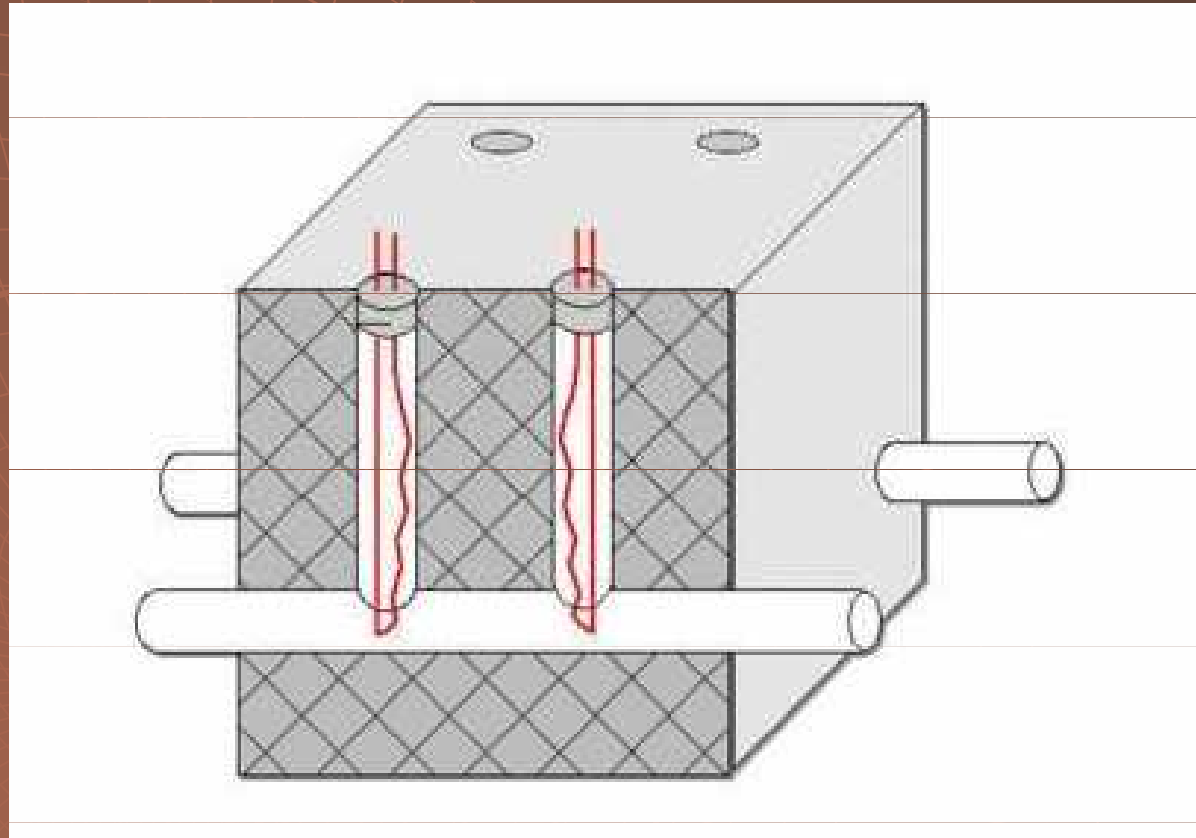
Teplotně vodivostní detektor TCD

- ◆ Universální detektor
- ◆ Nedestruktivní detektor
- ◆ Lineární rozsah – 10^6
- ◆ Princip – změna tepelné vodivosti eluentu

Teplotně vodivostní detektor TCD

Teplotně vodivostní detektor TCD

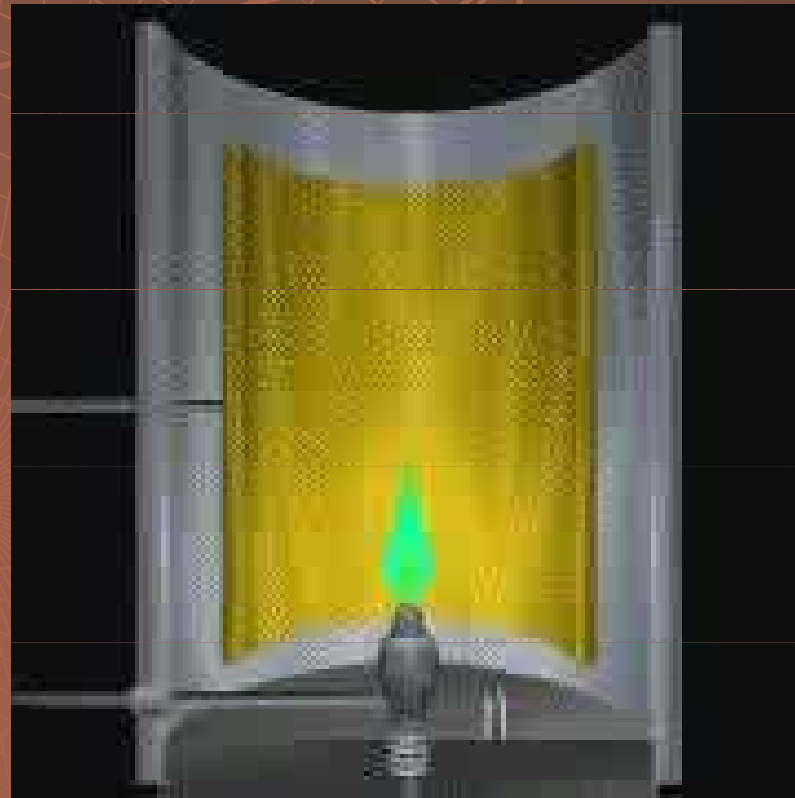

Plamenově ionizační detektor FID

- ◆ Specifický
- ◆ Destruktivní
- ◆ Lineární rozsah – 10^7

- ◆ Princip – ionty vznikající spalováním vzorku vyvolávají nárůst proudu

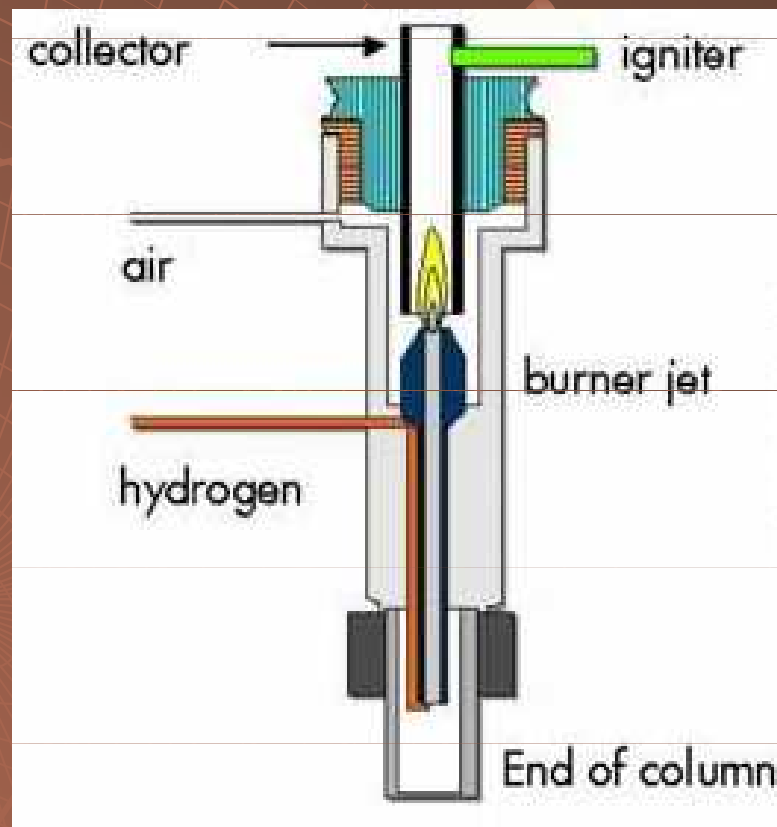

Plamenově ionizační detektor FID

Plamenově ionizační detektor FID

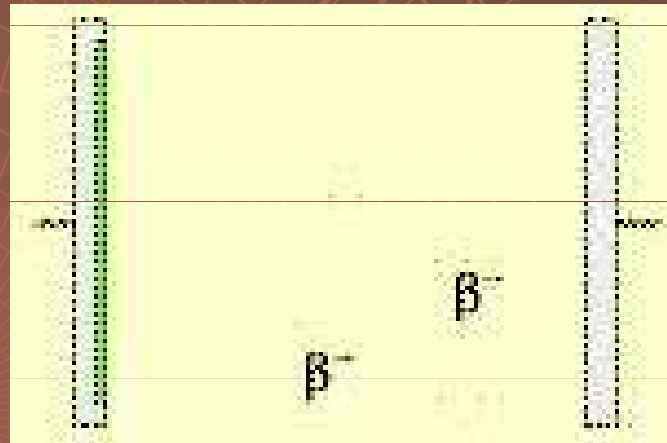

Detektor elektronového záchytu ECD

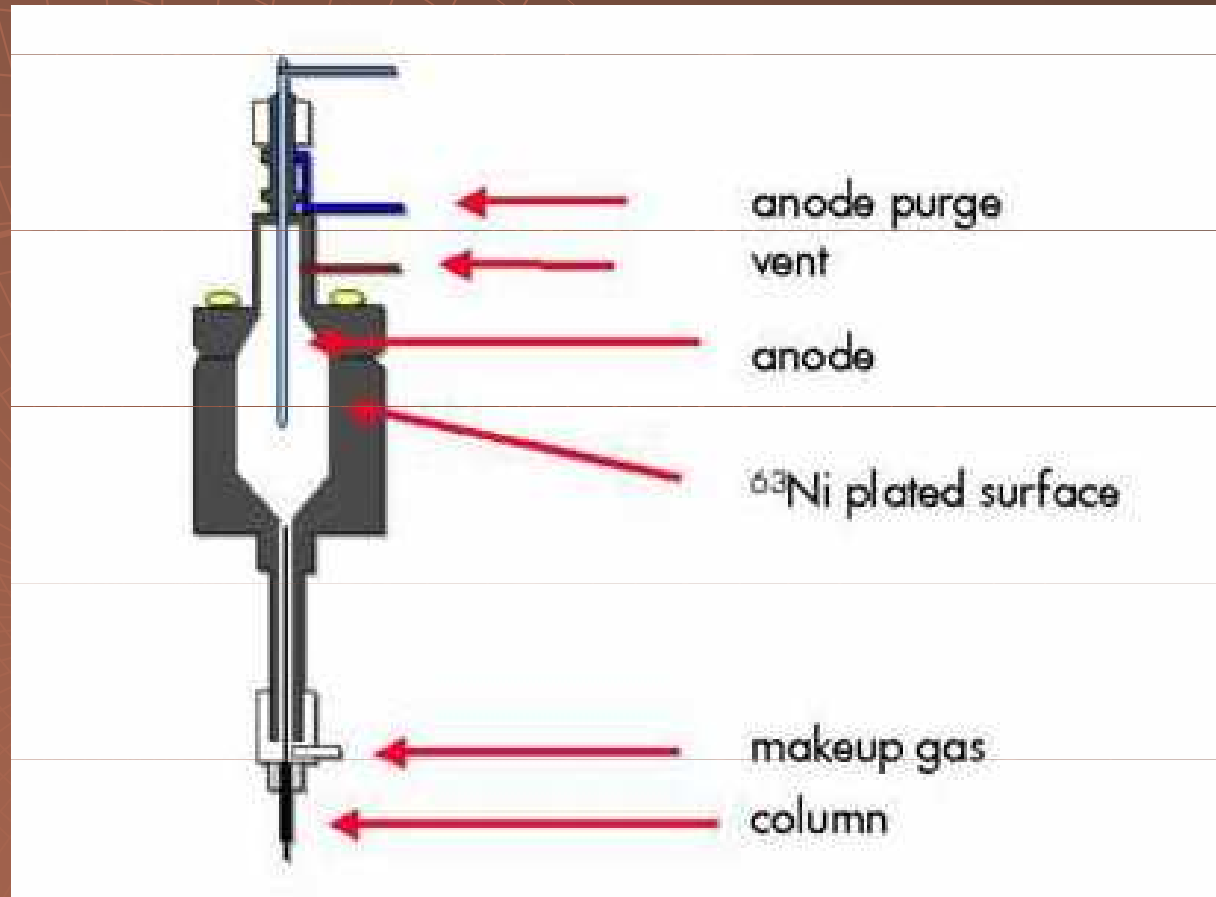
- ◆ Specifický
- ◆ Nedestruktivní
- ◆ Lineární rozsah – 10^4
- ◆ Princip – interakce β^- částic se vzorkem vyvolává pokles proudu

Detektor elektronového záchytu ECD

$\beta^- - {}_{63}\text{Ni}$

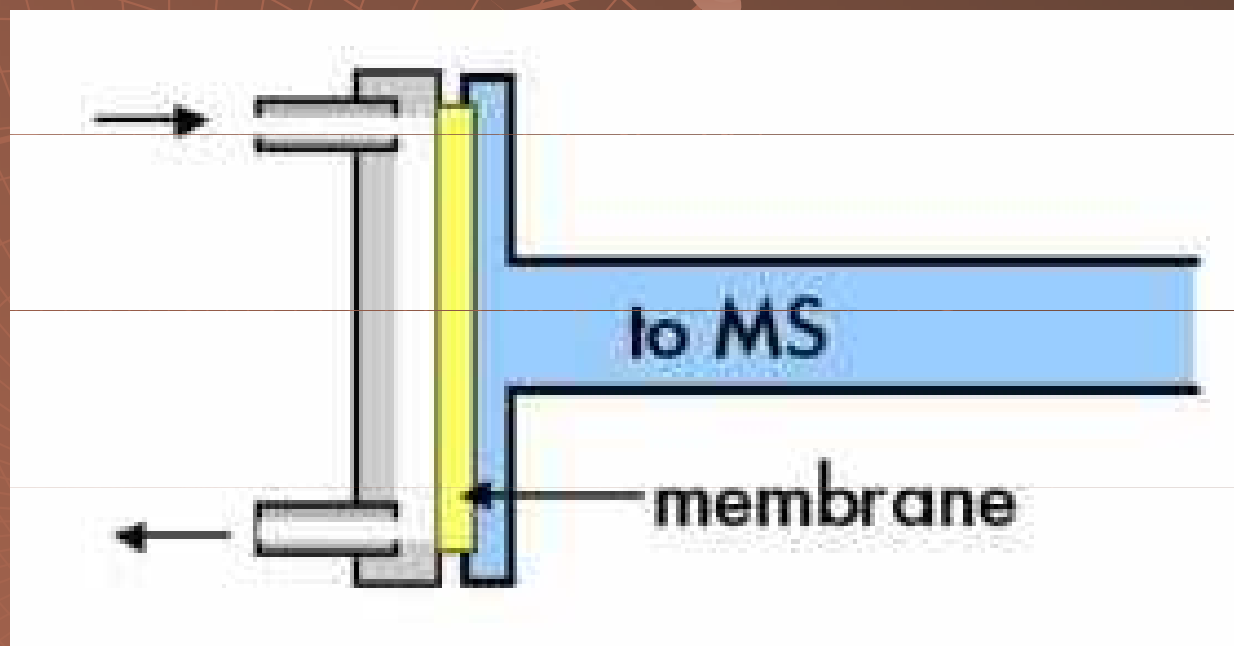

Detektor elektronového záchytu ECD

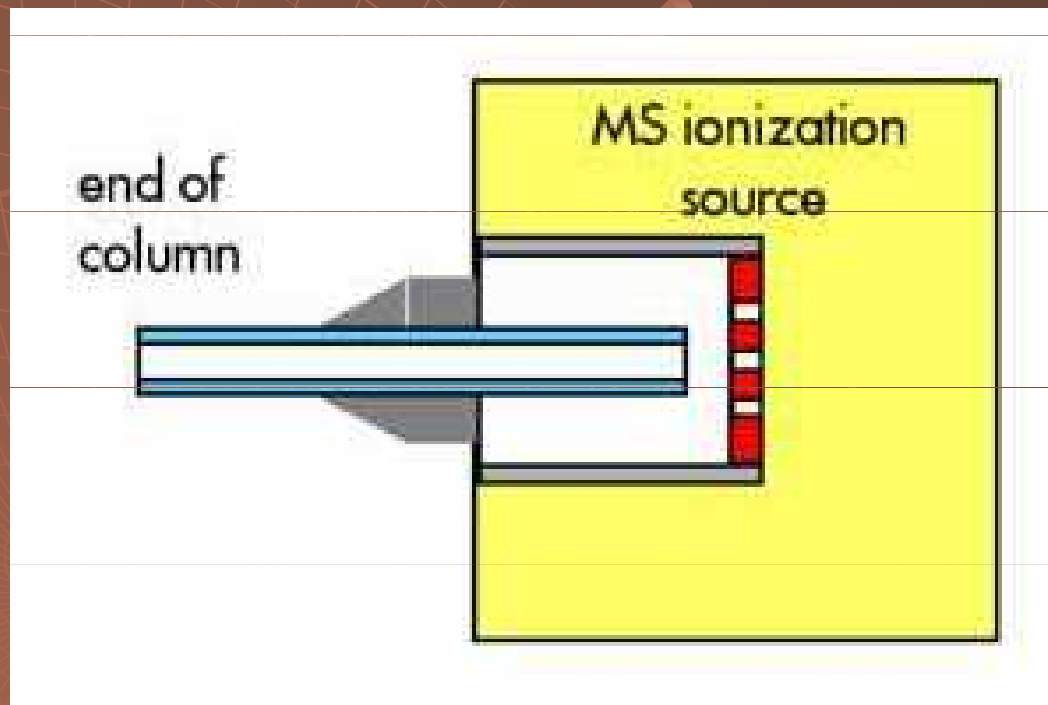
GC MS

permeační interface

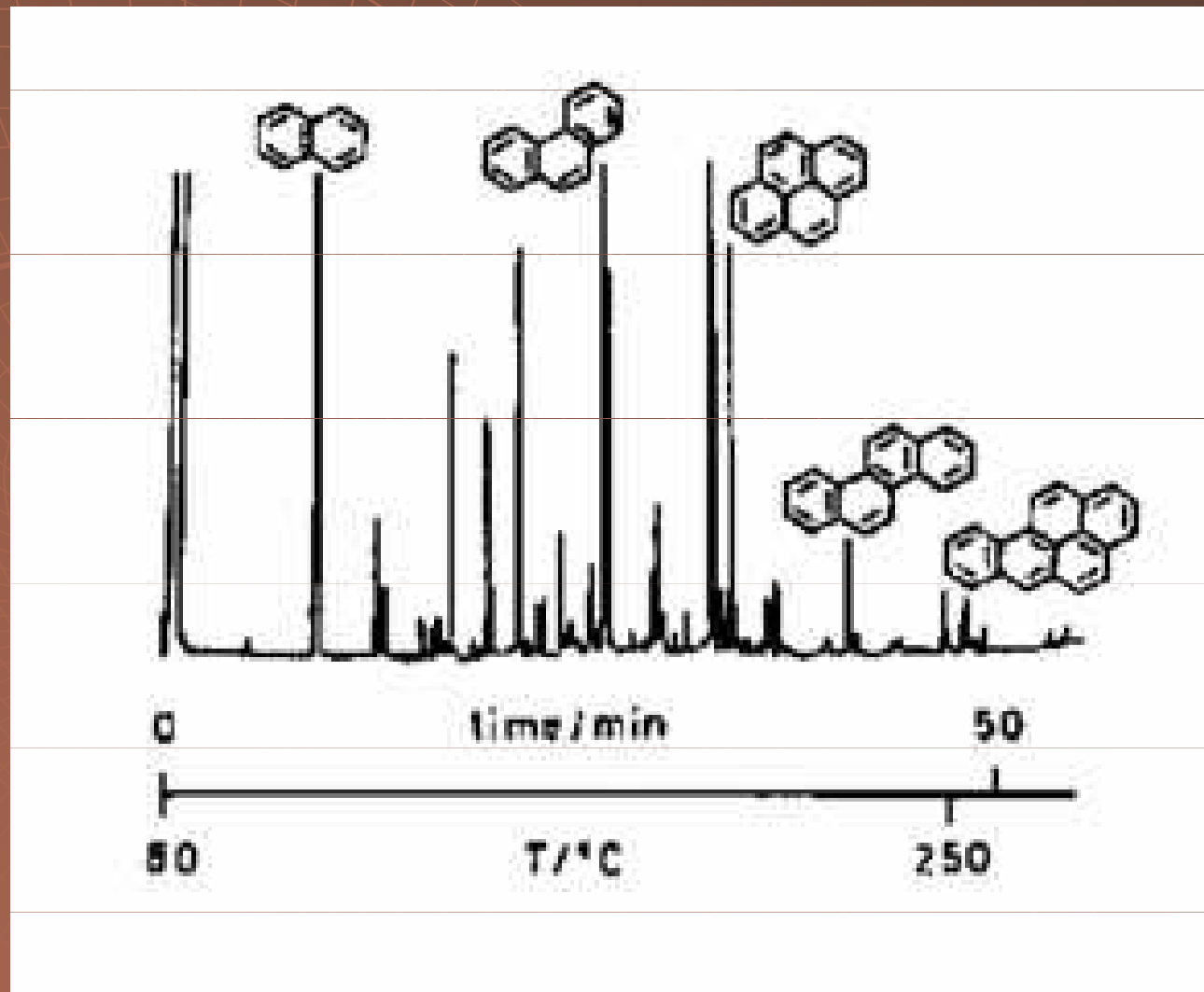
GC MS

přímé spojení

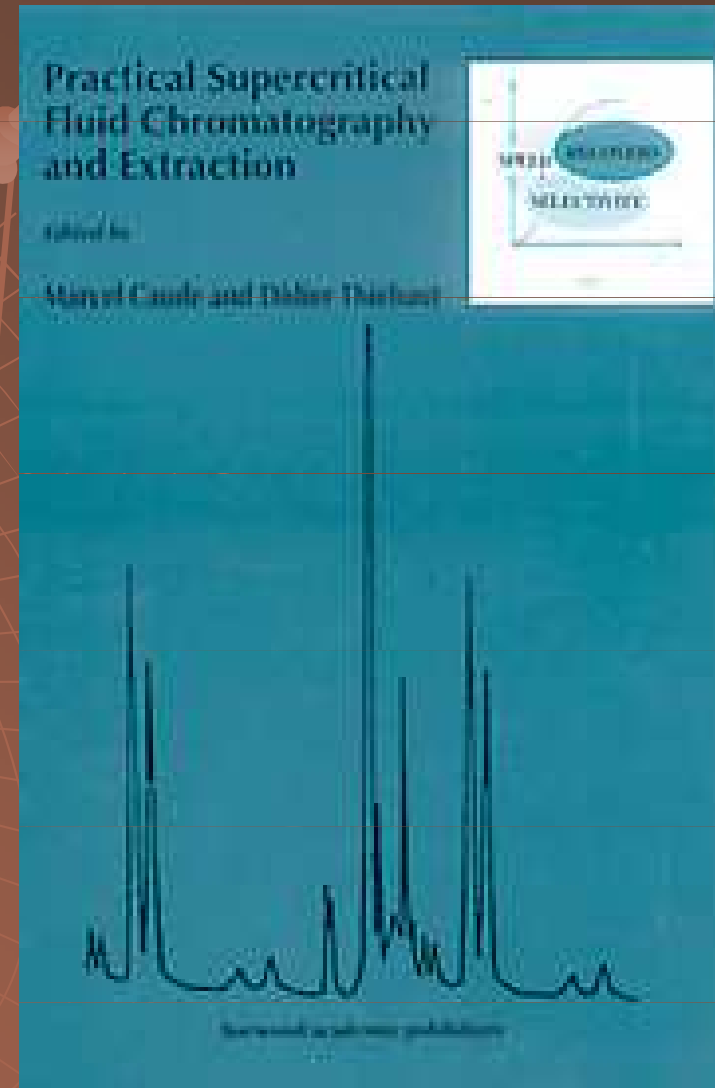
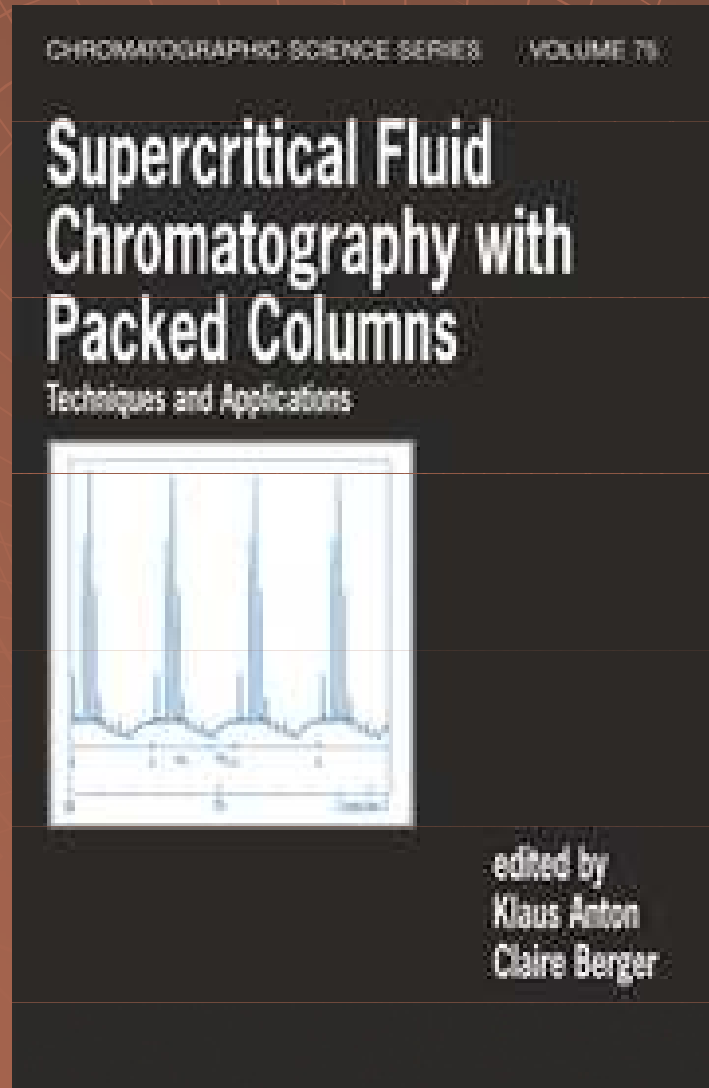

GC analysa

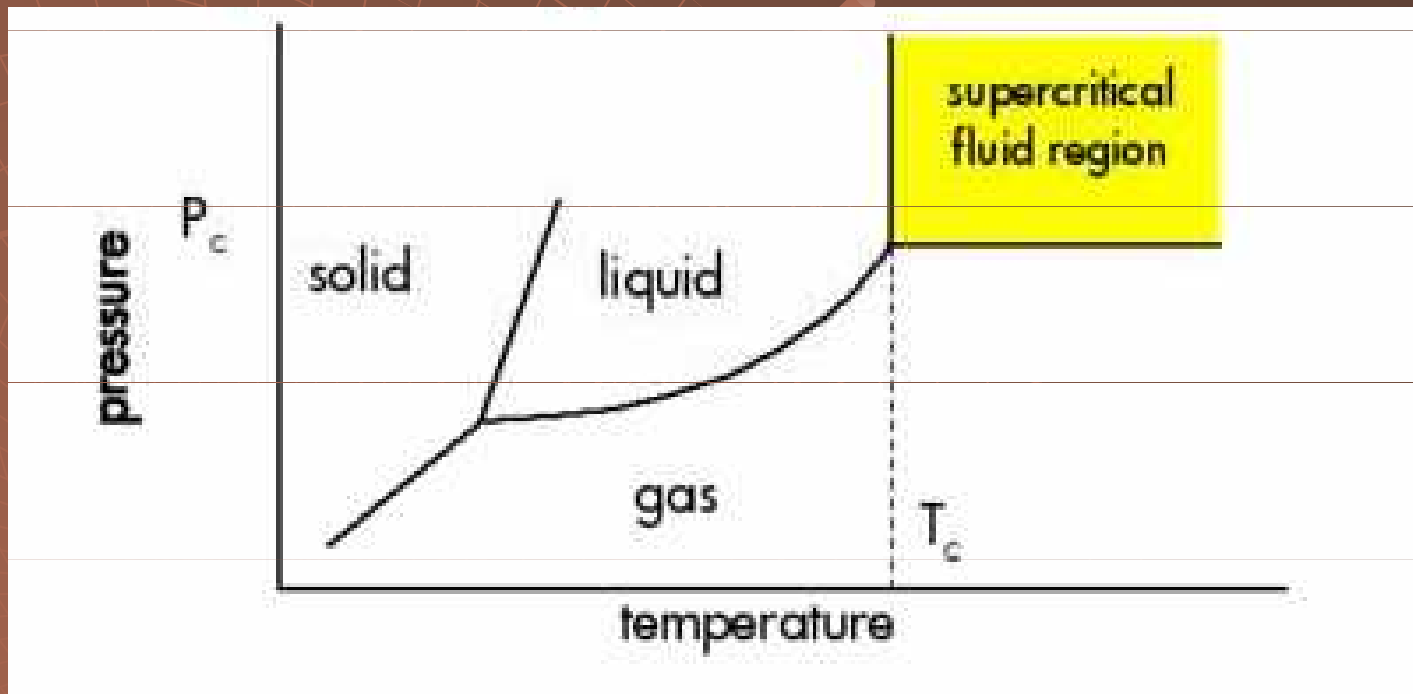
Superkritická fluidní chromatografie

Superkritická fluidní chromatografie

- ◆ Mobilní fáze - superkritická kapalina
- ◆ Stacionární fáze - pevná fáze, kapalina

Superkritická kapalina

Superkritická kapalina

Fluid	$T_{c'}$ °C	$P_{c'}$ atm	d'
CO ₂	31.3	72.9	0.96
N ₂ O	36.5	72.5	0.94
NH ₃	132.5	112.5	0.40
n-C ₅	196.6	33.3	0.51
n-C ₄	152.0	37.5	0.50
CCl ₂ F ₂	111.8	40.7	1.12
CHF ₃	25.9	46.9	-----

d' density in g/ml at 400 atm

SFC x kompromis mezi GC a HPLC

GC

+ vysoká difuze

- vysoká teplota

+ nízká viskozita

- těkavé látky

HPLC

+ nízká teplota

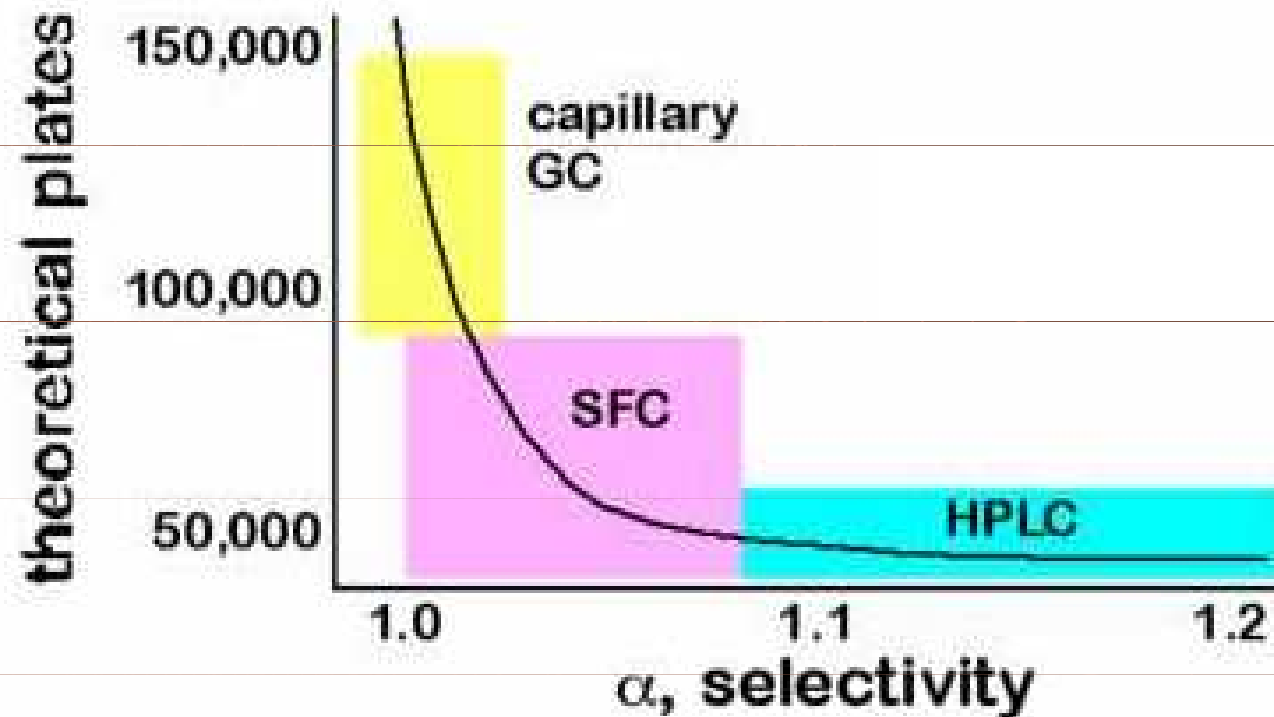
- nízká difuze

+ kapacita

- rychlost analýz

Superkritická fluidní chromatografie

Number of plates required to achieve a separation with $R_s = 1.5$ and $k' = 2$

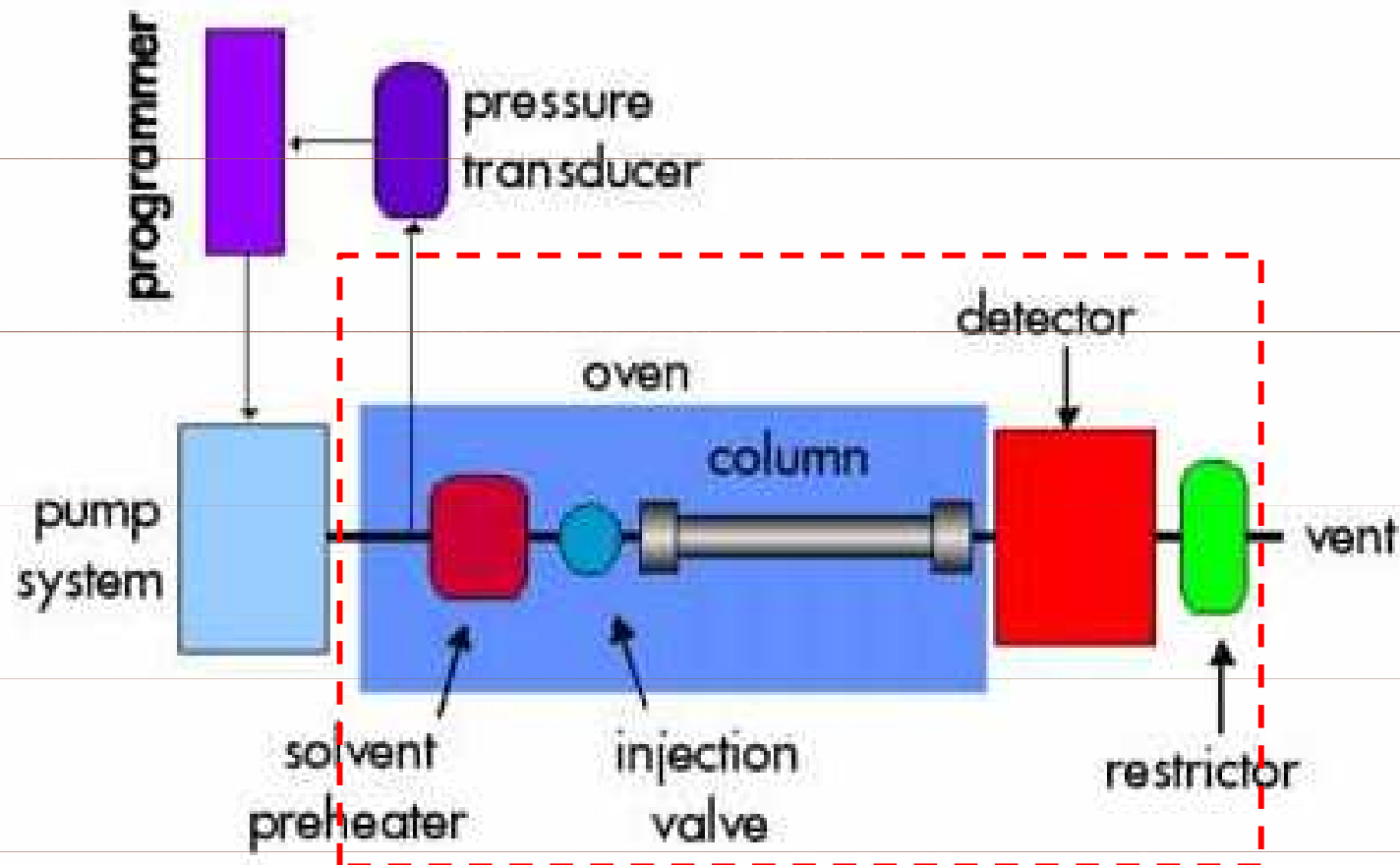
Výhody

- ◆ Superkritická kapalina se viskozitou blíží fázi plynné, hustotou fázi kapalné
- ◆ Účinnosti srovnatelné s GC
- ◆ Rychlost větší než u LC
- ◆ Dobrá rozpouštěcí schopnost MF

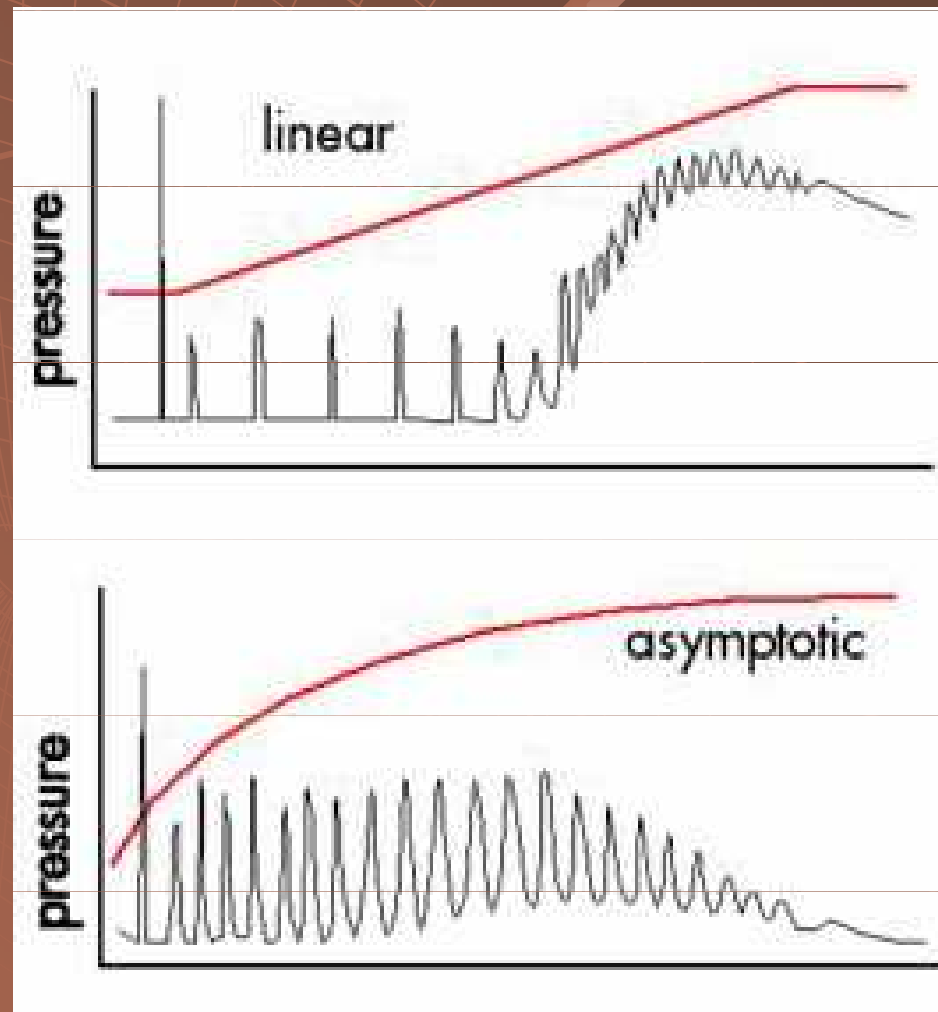
Nevýhody

- ◆ Zařízení musí odolávat větším tlakům
- ◆ Vyšší cenová náročnost při srovnání s GC a LC

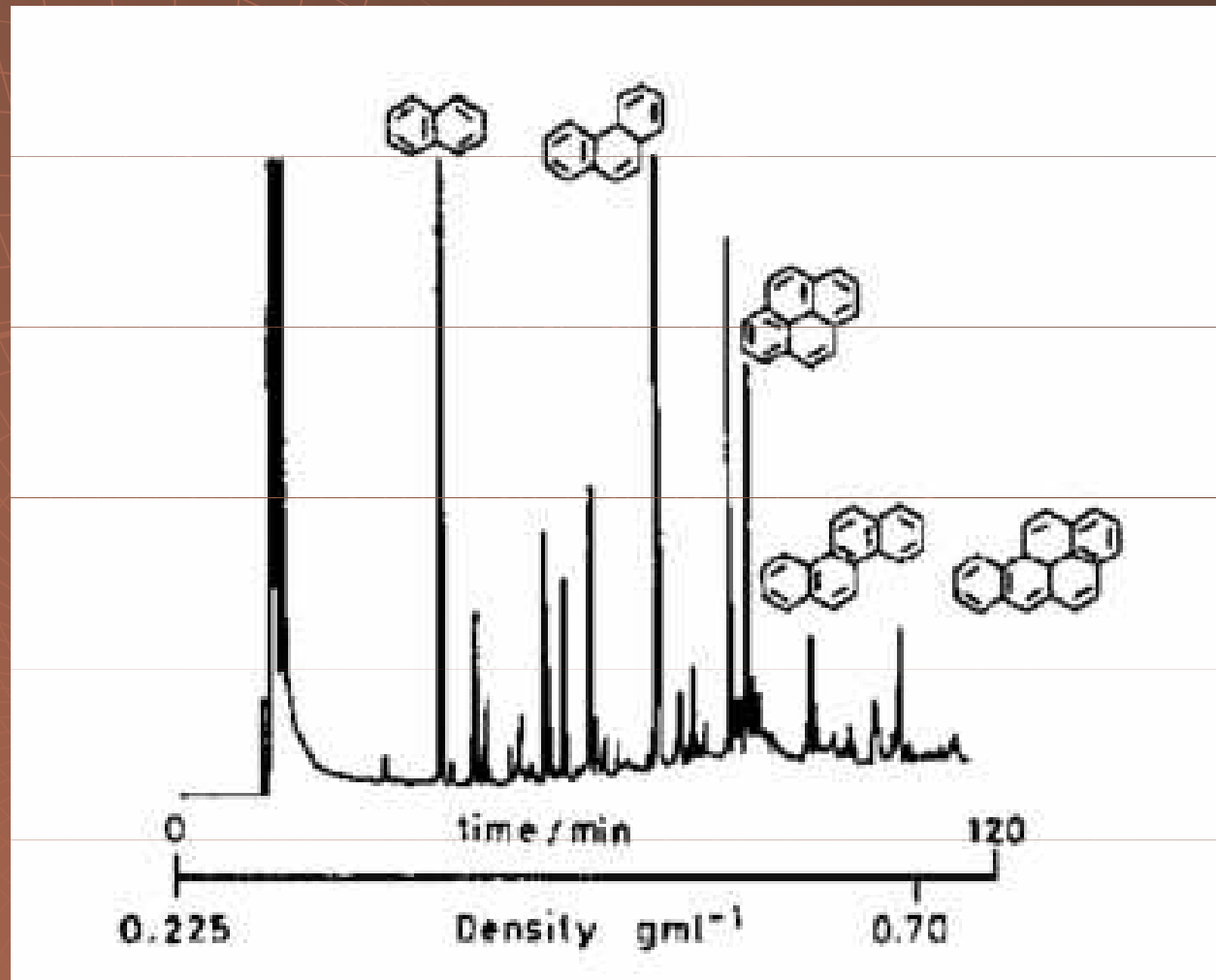
Superkritická fluidní chromatografie

Superkritická fluidní chromatografie

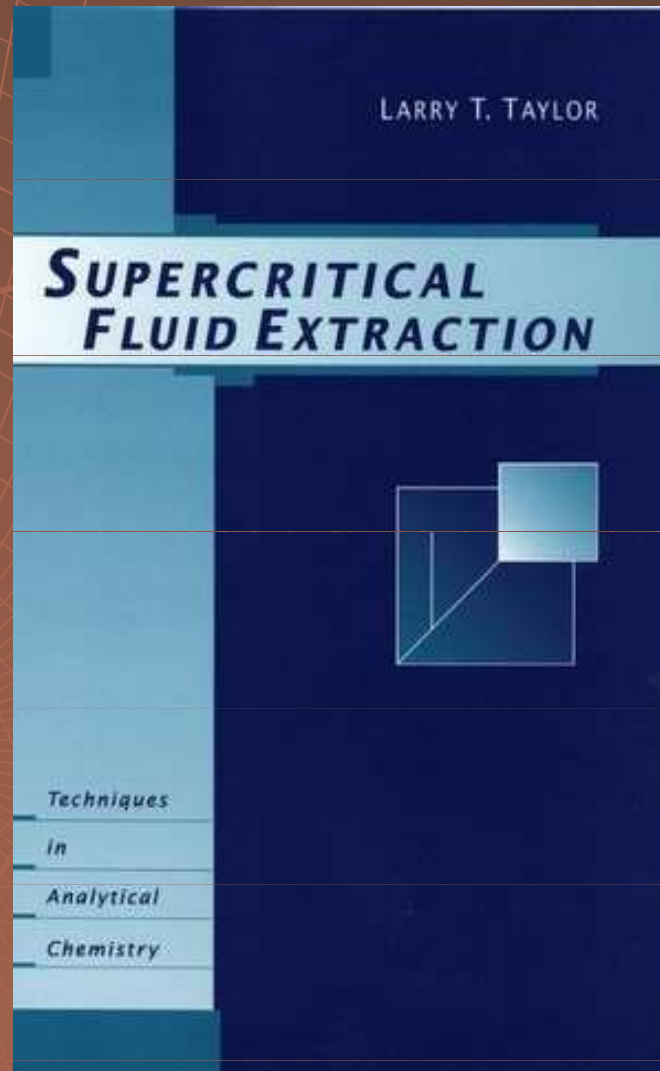

SFC analyssa

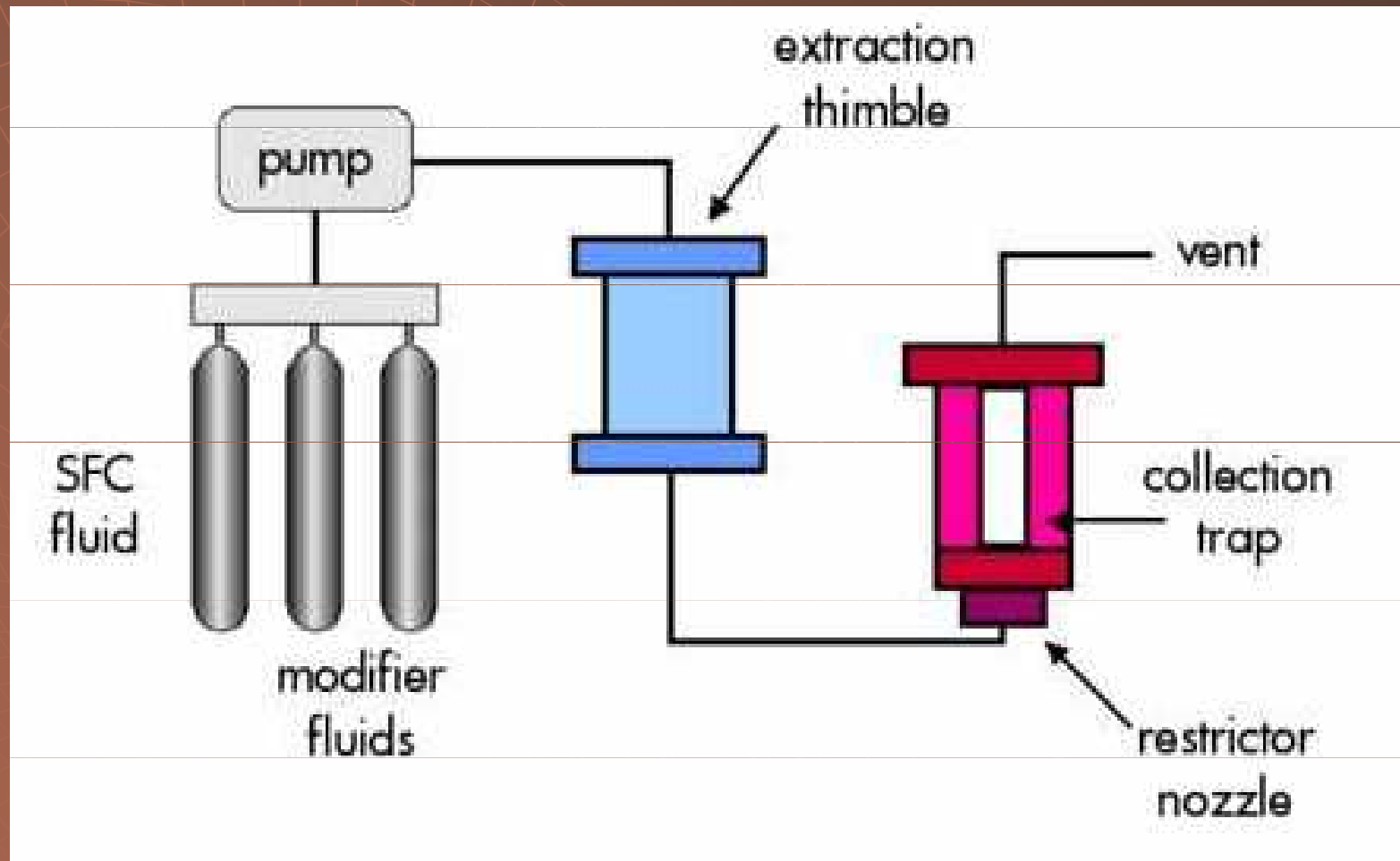

Superkritická fluidní extrakce

Superkritická fluidní extrakce

Superkritická fluidní extrakce

- ◆ Používané kapaliny - CO_2
  - levný,
  - netoxický
  - nízká kritická teplota
- ◆ Požívané modifikátory
  - HCl – kyselé prostředí
  - NH_3 – bazické prostředí

Superkritická fluidní extrakce

◆ Výhody

- 10-100x rychlejší přestup hmoty
- přímé ovlivnění extrakční síly měněním hustoty (změnou tlaku nebo teploty)
- velká redukce objemů extrahovadel
- některá SF-extrakční činidla jsou za normálních podmínek plyny (CO_2) $\Rightarrow$ jednoduché odpaření

Superkritická fluidní extrakce

◆ Nevýhody

- matricové efekty – neg. vliv matric; interakce se vzorkem i extrakční tekutinou

- složitá instrumentace – vysoké teploty a tlaky; práce s plyny (restriktor)

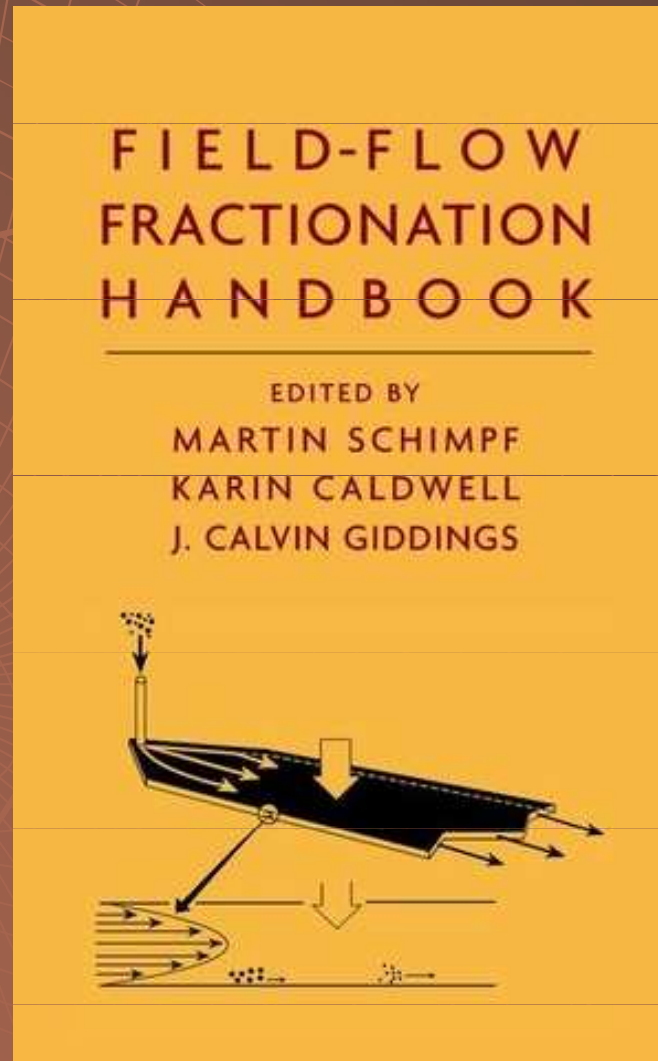
The background features a dark brown gradient with a faint, light brown grid pattern. A hand holding a pen is positioned as if writing on the grid. The text 'FFF' is written in a large, white, sans-serif font, centered horizontally and partially overlapping the grid and the hand.

FFF

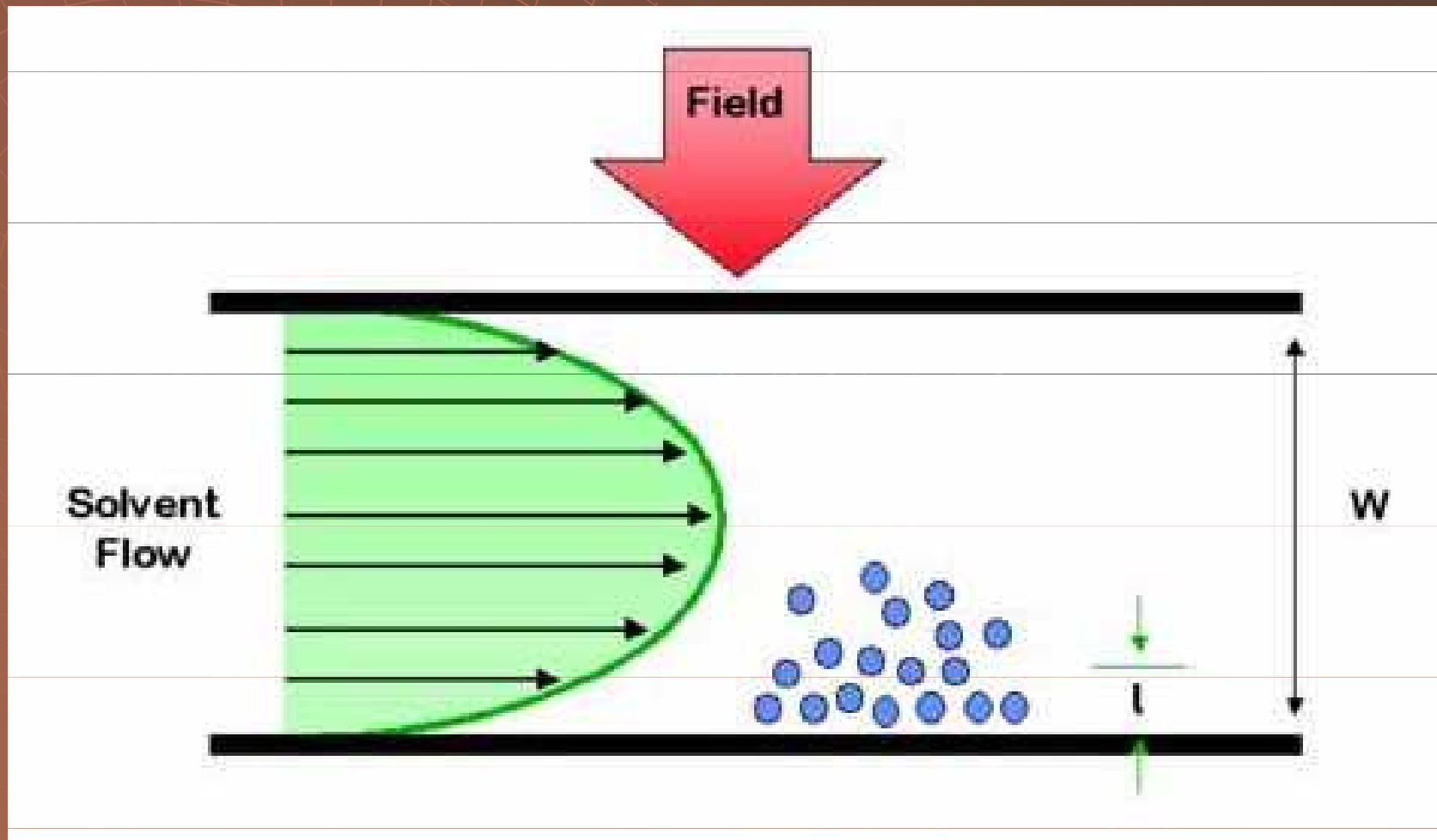
Field Flow Fractionation

Field Flow Fractionation princip

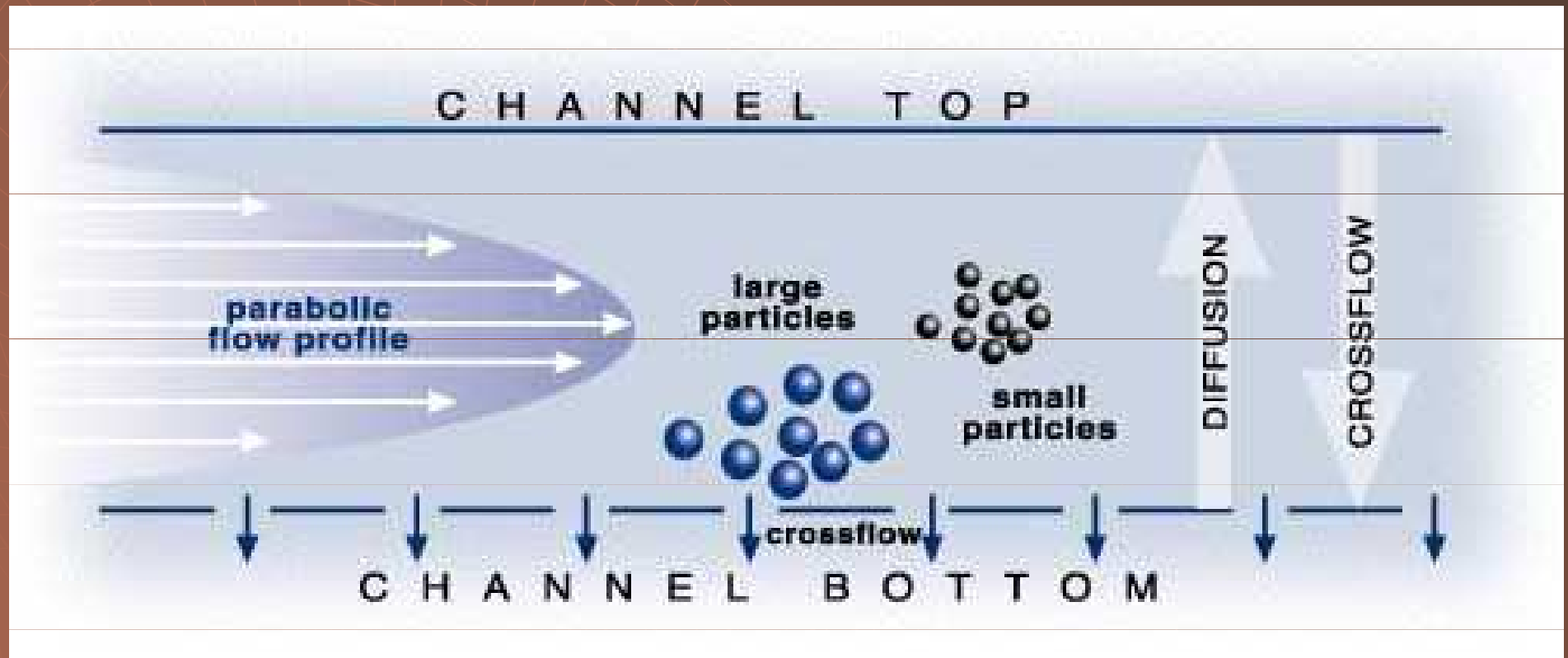
Field Flow Fractionation principip

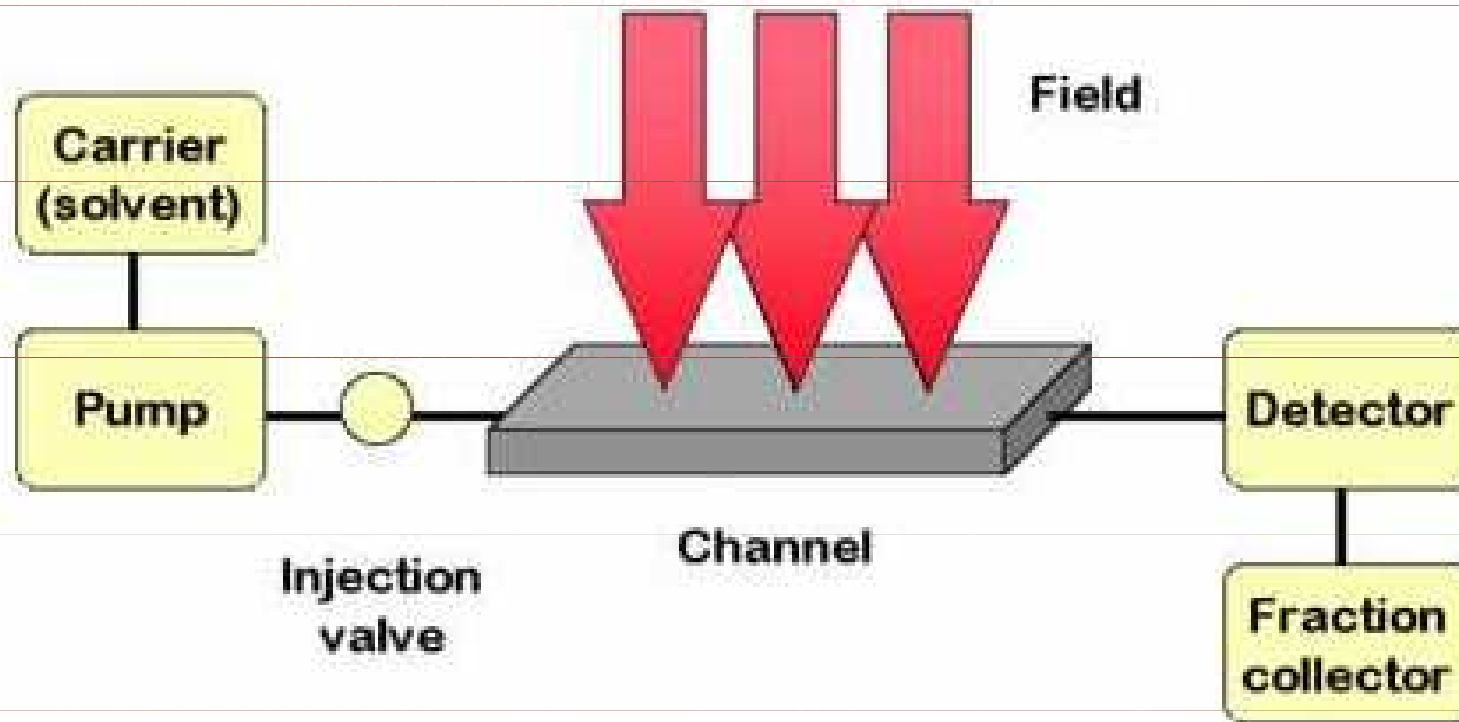
Používaná pole

- ◆ Sedimentační
- ◆ Termální
- ◆ Hydraulické
- ◆ Elektrické

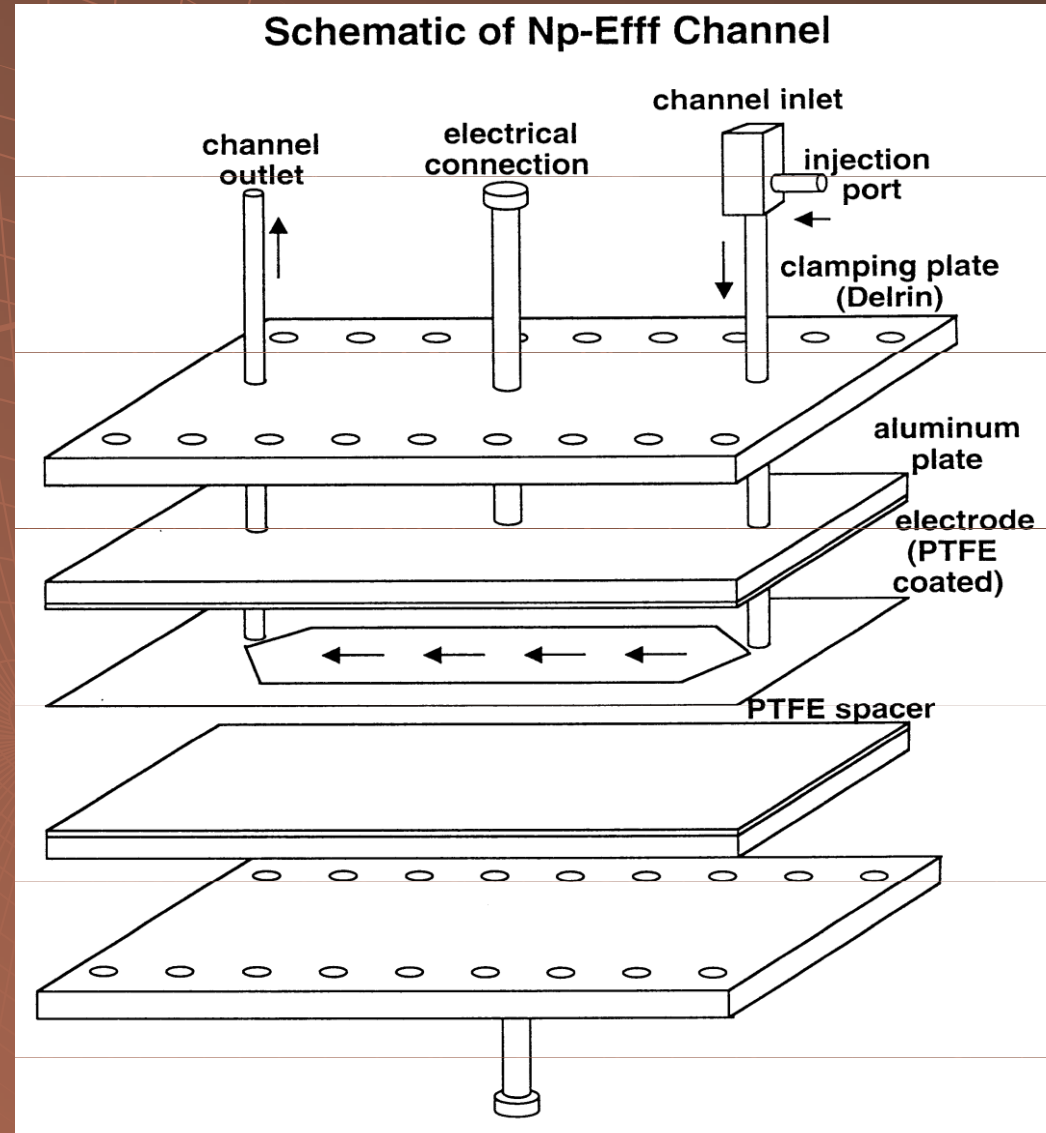
Field Flow Fractionation princip

Field Flow Fractionation instrumentace

Field Flow Fractionation instrumentace

Preparativní FFF

